

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี (Journal of Liberal Arts RMUTT)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567

ISSN 2586-8543 E-ISSN 2730-2105

กำหนดออกเผยแพร่

วารสารตีพิมพ์เผยแพร่ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

มกราคม – มิถุนายน, กรกฎาคม – ธันวาคม

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

39 หมู่ 1 ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลคลองหก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110

เบอร์โทรศัพท์ 0 2549 4965

วัตถุประสงค์

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ และสังคม รวมทั้งเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ มุมมองทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ประยุกต์ การท่องเที่ยวและการจัดการโรงแรม อุตสาหกรรมการบริการการบิน พลศึกษาและนันทนาการ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการต่อไป

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ผิวสอาด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร สิงห์เสนี

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์นภัส ภูมิภิตติพิชญ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รสสุคนธ์ สงคง

อธิการบดี

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรรฐมาศ พสิษฐ์ภักกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ์ ดึงสัญชี

ศาสตราจารย์ ดร.บาหยัน อิ่มสำราญ

ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสมุน พงษ์ภิญโญ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัย ทองดีเลิศ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิมาน กฤตพลวิมาน

รองศาสตราจารย์ ดร.โสวัตร ญ ถกลาง

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรวัดน์ เพชรรัตน์
Associate Professor Dr. Heather Sharp
Associate Professor Dr. Raj Yadav
Associate Professor Dr. Yi-Ching Pan
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา อิงอาจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มนต์พานทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ เทพสุริวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมรภัฏ ชัยสิงห์กานานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภา สินธุรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ใจศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พิกา ทองรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิศรา ศิริมณีรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังวร จันทกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ สีนวล
ดร.วัฒนา ทนงค์แพง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา แสนสระ
ดร.ซอส อักษรกิตต์
Dr.Nico Irawan

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
University of Newcastle
University of the Sunshine Coast
National Pingtung University
มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
Universitas PGRI Adibuana Surabaya

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภา สินธุรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ใจศิริ

ฝ่ายประสานงาน

นางมาริดา ชินโย
นางสาวนุชนาฏ คันธมาศ

ฝ่ายตรวจรูปแบบและการพิมพ์

นางสาววรรณยา เฉลยปราชญ์

พิสูจน์อักษร

อาจารย์ปาริฉัตร พยุศรี
อาจารย์มนต์ชาติรี เกตุมุณี

ออกแบบปก

นางสาววรรณยา เฉลยปราชญ์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาณี พัดทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิริธิติกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัย ทองดีเลิศ
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร
รองศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ ศรียาภัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ ภัคดีอักษร
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทะ จันทะเสนา
รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี นันทศิริพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา อิงอาจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาพร ตัญทสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศยามล เอกะกุลานันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจี จิระโร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ สีนวล
ดร.ปองสุข ศรีชัย
ดร.มงคลไชย เทียนสุตินนท์
ดร.ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง
ดร. พิมณชนันท์ รอดทุกข์
ดร.สุขสรรพ ศุภเศรษฐเสรี
ดร.มงคลไชย เทียนสุตินนท์
ดร.วันเพ็ญ ภูมิรินทร์
ดร.ชัยมงคล สุพรมอินทร์

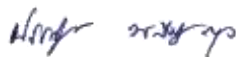
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี ฉบับนี้เป็นฉบับปีที่ 5 ฉบับที่ 1 โดยการจัดทำวารสารนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการระหว่างอาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการทั้งภายในและภายนอกคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในด้านการเรียนการสอน ภาษาศาสตร์ การท่องเที่ยว การโรงแรม มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ พลศึกษา และนันทนาการ และอุตสาหกรรมบริการการบิน ภายใต้ขั้นตอนและกระบวนการจัดทำวารสารวิชาการ ตามมาตรฐานการกำหนดคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) และได้รับเกียรติจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนการตีพิมพ์

เนื้อหาของบทความมีจำนวน 9 เรื่องได้แก่ เรื่อง 1) Exploration of Issues in Online Learning for Undergraduates in Sichuan Province and Construction of an Evaluation Model 2) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 4) อิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กร และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อ การรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต 5) การยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลท่าม่วง อำเภوتاม่วง จังหวัดลพบุรี 6) Empowering Students' Autonomous Learning through Self-regulation, Metacognitive Strategies, and Collaborative Learning Environments 7) การเขียนเพื่อสร้างสมาธิ ปัญญาและสุนทรียะในสถานการณ์ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 8) ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน และการผสมผสานการใช้ชีวิตและการทำงานอย่างลงตัวของพนักงานโรงแรม ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 (COVID-19) และ 9) บทวิจารณ์หนังสือ “นางยี่เกขาย ยุครัฐ (ไม่) นิยม”

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในวงวิชาการแก่อาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ส่งบทความที่มีคุณค่ามาเผยแพร่ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี มา ณ โอกาสนี้ พบกันใหม่ฉบับหน้า

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรธูมาศ พลิชฐ์ภคกุล)

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

Exploration of Issues in Online Learning for Undergraduates in Sichuan Province and Construction of an Evaluation Model รุษ ทยา, คณกร สว่างเจริญ, พงศ์ ทรดาล, สมบัติ ที่มทรัพย์	1-12
สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จิรภา แก้วการะเกตุ, อำนวย ทองโปร่ง	13-26
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปราจีนบุรี เขต 1 รังสฤษฏ์ กลิ่นหอม, อำนวย ทองโปร่ง	27-39
อิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กร และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อ การรับรู้ตราสินค้าของ ธุรกิจนำเข้าในจังหวัดภูเก็ต พนัส สืบยุบล, ภูมิพัฒน์ ฉายา, อมรรวดี คำบุญ, รัตขพงษ์ เขียวพันธุ์	40-53
การยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี วัฒนา ทนงค์แดง, มนต์ชาติรี เกตุมณี, อีรพจน์ เวศพันธุ์, มนุศักดิ์ จานทอง, อภิสิตี เหมือนเมือง, อีระภัทร แก้วปรารณา	54-68

บทความวิชาการ

Empowering Students' Autonomous Learning through Self-regulation, Metacognitive Strategies, and Collaborative Learning Environments นิสรา แพทย์รังษี, สมบัติ ที่มทรัพย์, รัตขพงษ์ เขียวพันธุ์, วัลภา จันดาแก้ว	69-79
การเขียนเพื่อสร้างสมาธิ ปัญญาและสุนทรียะในสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ชัชมน จินภัทรพรกุล	80-90
ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน และการผสมผสานการใช้ชีวิตและการทำงาน อย่างลงตัวของพนักงานโรงแรมภายหลังสถานการณ์โควิด-19 (COVID-19) ธัญพร ยิปซัมภูมิพิจิตร, พิชชานันท์ ช้องรักษ	91-102

บทวิจารณ์หนังสือ

บทปริทัศน์หนังสือ “นางยี่เกขาย ยุครัฐ (ไม่) นิยม” ชนัญญ์ เมฆหมอก	103-106

การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนออนไลน์
สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในมณฑลเสฉวน
รู่ย หยาง¹ คณกร สว่างเจริญ^{2*} พงศ์ ทรดาล³ สมบัติ ทีฆทรัพย์⁴

Exploration of Issues in Online Learning for Undergraduates in Sichuan
Province and Construction of an Evaluation Model

Rui Yang¹ Kanakorn Sawangcharoen^{2*} Pong Horadal³ Sombat Teekasap⁴

Received 02/03/2024 Revised 21/06/2024 Accepted 25/06/2024

<https://doi.org/10.60101/jla.2024.5.1.4412>

บทคัดย่อ

การเรียนรู้ออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในการแสวงหาความรู้ของผู้คน ดังนั้น การสร้างรูปแบบการประเมินการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพจึงกลายเป็นประเด็นเร่งด่วน การศึกษานี้ใช้การสัมภาษณ์และการสำรวจเพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับสถานะภาพการพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์ในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่าการเรียนรู้ออนไลน์มีปัญหาจากการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจของนักเรียนต่ำ เนื้อหาและวิธีการสอนที่จำกัด ผู้สอนมีองค์ความรู้ในการสอนไม่เพียงพอ ความสามารถในการสอนออนไลน์ไม่เพียงพอ ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางระบบดิจิทัลที่ไม่สมบูรณ์ สภาพแวดล้อมทางเทคนิคและเงื่อนไขการใช้งานไม่สอดคล้องกัน และไม่มีระบบการประกันคุณภาพและการปรับปรุงให้ทันสมัย ฯลฯ การศึกษานี้ใช้วิธี Delphi เพื่อสร้างแบบจำลองการประเมินการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเชิงปฏิบัติสำหรับการปฏิรูปการเรียนรู้ออนไลน์ โมเดลที่นำเสนอประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ นักเรียน ครู การสนับสนุนด้านเทคนิค และทรัพยากรการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ควรได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว และควรมีความปรารถนาในการเรียนรู้ ในขณะที่ครูควรพิจารณาวิธีการสอน การออกแบบการสอน และการรับข้อมูลป้อนกลับในการสอน สำหรับการสนับสนุนทางเทคนิค ควรสนับสนุนความพร้อมใช้งานของแพลตฟอร์ม ความปลอดภัยทางเทคนิค และการสนับสนุนทางเทคนิคที่มีประสิทธิภาพ และสำหรับทรัพยากรการเรียนรู้ ควรใส่ใจเนื้อหาที่เหมาะสม เครื่องมือสื่อสาร และจัดการการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

คำสำคัญ: การเรียนรู้ออนไลน์ โมเดลการประเมินออนไลน์ ปัญหาการเรียนออนไลน์ ปัจจัยการประเมินการเรียนรู้ออนไลน์

¹ Leshan Normal University และมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Leshan Normal University, China and Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand.

E-mail: yr0817@126.com

^{2, 3, 4} มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand.

E-mail: ²kanakorn323@hotmail.com., ³horadapong@gmail.com, ⁴sombat.teekasap@gmail.com

* Corresponding author e-mail: kanakorn323@hotmail.com

Abstract

Online learning gradually becomes an important way for people to acquire knowledge. The current study aims to construct an effective online learning evaluation model to enhance online learning. In order to achieve the research aim, this study interviewed 21 respondents regarding online learning to analyze the current problems in the development of online learning among undergraduate students in Sichuan Province. Secondly, the Delphi method was used to establish a graphical model based on the feedback from 21 experts. Finally, referring to the CIPP evaluation principle, 5 experts evaluated the online learning evaluation model. Research results show that online learning suffers from low student engagement and motivation, limited teaching content and methods, inadequate personalized teaching know-how, insufficient online teaching capabilities, imperfect privacy and security, technical environment and conditions mismatched, and not available resource updates and sharing, etc. To solve the above-mentioned problems, the current study constructed an online evaluation model which comprised four core components, namely, students, teachers, technical support, and learning resources. For students, this model encourages students' learning engagement, family support, and learning desire. At the same time, this model takes teaching method, instructional design, and teaching feedback into consideration. Moreover, this model provides support for technical support, platform availability, and technical security. Last but not least, this model generates learning resources with appropriate content, interactive tools, and managing shared resources

Keywords: online learning, online evaluations model, problems of online learning, online learning evaluation factors

Introduction

Online learning is a long-distance teaching and learning method based on Internet technology, which can break the boundaries of time and space, display and transmit learning content through the Internet and computers, and then realize long-distance two-way communication between teachers and students (Liu & Zhao, 2021). The rapid growth of online learning, accelerated by the COVID-19 pandemic, has underscored the need for comprehensive evaluation frameworks to ensure quality and effectiveness (Vlachopoulos, 2020). Online learning can not only enhance people's educational opportunities, but also provide a superior learning experience, shared educational resources, and mutual teaching information. This can balance teachers' strengths, promote educational equity, reduce educational costs, and more. Additionally, online learning can better cater to the diverse and personalized learning needs of students (Cui, 2021). Besides, numerous studies have shown that online learning can increase the participation rate in learning, enhance the quality of discussions, and facilitate online communication and interaction (Yu, 2021). Though online learning has the above-mentioned advantages, it contains some drawbacks. For example, Hart (2012) and Moore (2013) found that student engagement and motivation in online learning was insufficient, due to the technological barriers, lack of interaction, feeling isolated, unengaging course content, lack of self-regulated learning, and distractions from the external environment (Hart, 2012; Moore, 2013). Additionally, students may feel uncomfortable as they are not accustomed to the

autonomy of online learning, which may lead to decreased engagement and motivation. Some research show that online learning is limited in various teaching content and methods. The technology and resource limitations make it difficult for some complex subjects and practical skills to be taught effectively through online platforms (Means, Toyama, Murphy, Bakia, & Jones, 2009). This has resulted in limited usage of online learning in certain fields, such as laboratory science, medicine, and engineering, where hands-on experimentation and practical experience are crucial. Ally (2004), Hattie (2008) and Ferguson (2012) identified that lacking of personalized teaching was a drawback of this platform which challenged both students and teachers. What is more, online learning was found to have insufficient online teaching capabilities. Multiple studies have pointed out that many teachers lack the necessary online teaching capabilities, including technical skills, adaptability of teaching methods, promotion of student interaction, and online course management (Baran, Correia, & Thompson, 2011; Koehler & Mishra, 2009). In addition, concerns remain about student engagement, interaction, learning outcomes, and overall satisfaction in online learning (Owusu-Boampong & Holmberg, 2015).

Drawing upon the above-discussed drawbacks or disadvantages of online learning, developing an effective online learning model to enhance students' online learning performance is urgent.

Problem Statement and Theoretical Framework

Problem Statement of Online Evaluation Models

Existing evaluation models often struggle to capture the complexities of online learning. They may primarily focus on quantitative data like course completion rates, neglecting the nuanced aspects of engagement, learner satisfaction, and deeper learning outcomes (Means et al., 2014). Furthermore, current models may not adequately consider the specific features and functionalities unique to online platforms, including interactivity, accessibility, and collaborative tools (McCarthy, 2005). This requires strengthening effective evaluation in the online learning process to ensure the quality of online learning. At present, online learning still focuses on summative evaluation methods with exams as the core. This method can only evaluate students' knowledge and skills, which reflect indirect guiding and motivating role in teaching and learning, so it cannot effectively promote students' all-round development. In addition, the large amount of evaluation tasks and the cumbersome processing of results do not satisfy most of the teacher's expectations. As a result, evaluation has not received due attention in online learning.

With a reference to the limitations of existing online learning and evaluation models discussed above, this research thus aims to develop an evaluation model specifically tailored for comprehensive assessment of online learning systems.

Theoretical Framework:

Elements of online learning evaluation include four major parts: objectives, content, subjects, and methods. Evaluation objectives have a direct effect on the overall design of evaluation schemes and occupy a core position among the evaluation constituent elements. Therefore, the evaluation objective has direct effects on evaluation content setting, evaluation subject establishment, and evaluation methods selection. The evaluation content is a specific regulation of "what to evaluate" based on the evaluation objectives with concrete determinations. Evaluation can be made from several aspects such as interaction level, Q&A situation, resource utilization, homework, and exams. Online learning evaluation

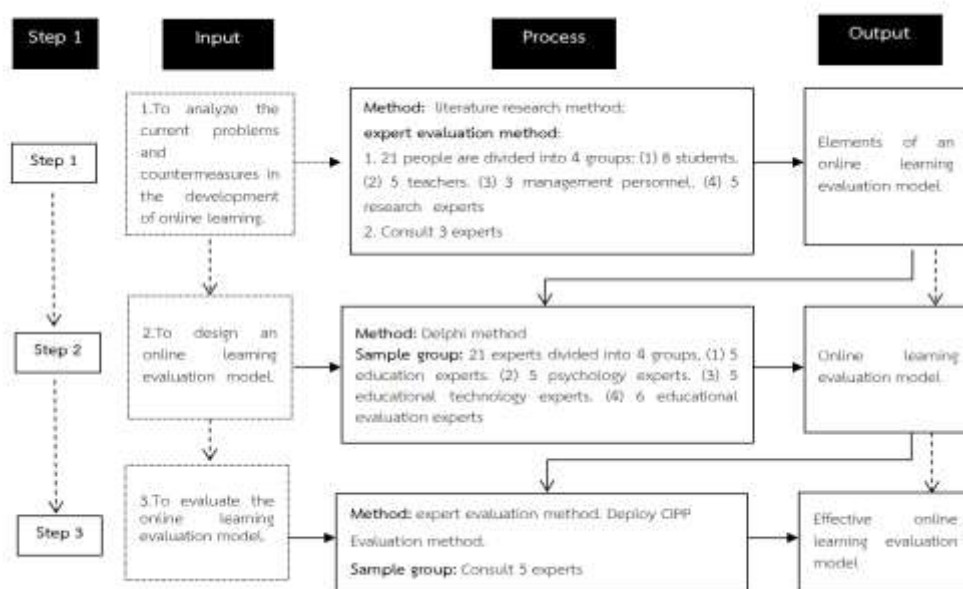

should include four components: teachers, learners, learning peers, and online learning platforms. The above synthesis of literature on technology-enhanced learning, evaluation theory, and online pedagogies inform the model components and criteria. Thus, the author adopted the theories of Constructivism (Jonassen & Ronrer-Murphy, 1999) and Self-Determination (Ryan & Deci, 2000) to form effective model. Furthermore, relevant evaluation frameworks like Kirkpatrick's Four Levels (Kirkpatrick & Kirkpatrick, 2006) and the ADDIE model provide valuable starting points for constructing a comprehensive model. In summary, this research will integrate various theories and frameworks to develop a comprehensive and systematic online learning evaluation model, aiming to enhance the effectiveness of online learning and promote the comprehensive development of students.

Research Methodology

With a reference to the problem statement and research aim discussed above, this research addresses the key question of “What is the appropriate model tailored to account for the specific features and functionalities of different online learning systems?”. Based on the above-mentioned theoretical framework and potential evaluation models, this study tries to combine advanced information technology, assist certain research theories, and model development paradigms, and find an effective method to develop an online learning evaluation model. The evaluation model helps teachers understand which issues need to be considered and improved during the online teaching process and proposes measures to improve the quality of students' online learning.

To solve the research problems, this study applied the research methods and instruments, such as interviews and questionnaires to firstly gain an in-depth understanding of the actual situation and needs of online learning. Then the author selected a specific online course, adopted the Delphi method, and designed a comprehensive online learning evaluation model for college students through multiple rounds of anonymous expert consultation with an aim to provide guidance for the reform of college students' online learning, practical reference, and inspiration.

1. Participants

The participants are online learning teachers, students of online training plan, management personnel of online teaching project, and experienced researchers. And the sample groups consist of 5 teachers (23.81%), 8 students (38.10%), 3 management personnel (14.28%), and 11 research experts (23.81%) selected by using purposive sampling method (Table 1).

Table 1 Participants

No.	Component categories	Number of people	Percentage
1	Student	8	38.10%
2	Teacher	5	23.81%
3	Management personnel	3	14.28%
4	Research expert	5	23.81%
5	Total	21	100.00%

2. Research Instruments:

2.1 Interview: An interview with designed open-ended questions was applied in the current evaluation model of online learning. This allowed relevant personnel to express their views on various aspects. The student interviews were divided into three parts with a total of 16 questions. The first part introduces the interviewee to the background and basic requirements of this interview. The second part contains 3 questions on students' basic information, such as gender, grade, subject category, etc. The third part consists of 13 questions, covering key areas such as goal setting, main issues in online learning, strategies to improve online learning, and factors affecting online learning evaluation. The interview questions also include open-ended questions to give a chance for students for voice out their additional views.

For non-student interviews, also divided into three parts with a total of 17 questions. The first part introduces the interviewee to the background and basic requirements of this interview. The four questions in the second part focus on personal information such as gender, working experiences, professional title, academic qualifications, etc. The third part includes 13 questions, which refines the question setting like that of student interviews, aiming to collect non-student groups' opinions on the current online learning status and improvement suggestions, and further enrich the research content.

To ensure the rigor and comprehensiveness of the interview survey, this study designed two types of guides for student interviews and non-student interviews.

2.2 Procedures of Conducting the Interview

2.2.1 Based on the information obtained through the research and analysis of relevant basic data, an interview framework related to the elements of the online education evaluation model was established to solicit opinions.

2.2.2 Adopt interviews to listen to the opinions of the interviewees on the "Online Learning Evaluation Model Development Guide" and submit them to the interviewees for review and improvement based on the suggestions.

2.2.3 Bring the interview form and have each item checked for content validity and

language appropriateness by 3 experts. and complete clarity, completeness, and coverage of the questions and then use the advice gained to improve upon the suggestions before using them for the actual interview

3. Research Procedure

3.1 Data Collection

In order to ensure the scientificity and accuracy of the interview, the researcher conducted a series of preparatory work. Taking advantage of the researcher's status as a teacher in a higher education institution, the researcher explained the research purpose and needs to the school teaching management department. After receiving recognition and support from the management, the researcher obtained the contact information of a randomly selected group of students and teachers, managers and experts. Subsequently the researcher sent an interview form the opinions of the sample group, the research proposal, the research concept framework, and interview documents for the opinions of the sample group were given to the sample group in advance, and contact to request an interview appointment along with taking notes and recording audio. Before the interview ended, the interviewees were also asked to confirm the content of the interview.

3.2 Data Analysis

The researcher obtains the data from the interviews, analyzes the opinions of the sample group, categorizes the data types based on content consistency, compares the principles, concepts, and theories related to the researcher's interview questions, and then considers their applicability and consistency of the data, For information on the components of the online learning evaluations model.

After filtering the collected data, all selected data is accurately processed and analysis in an Excel spreadsheet. For the questions using the five-point Likert rating scale, the values of 1 to 5 refer to level of strongly disagree to strongly agree. Then, using SPSS 24.0 statistical software, the data was averaged to reflect the overall attitudes of teachers and students towards various issues. For the remaining issues, a binary classification approach is adopted, assigning a value of 1 to the selected options and 0 to the unselected options. These data were then subjected to frequency analysis in SPSS 24.0 software to reveal the distribution of respondents' choices on relevant questions.

Results

Problems in the development of online learning: Through interviews with 21 respondents, it was found that there are 8 problems existing in the current development of online learning including low student engagement and motivation, limited teaching content and methods, inadequate personalized teaching knowhow, insufficient online teaching capabilities, imperfect privacy and security, Technical environment and conditions miss matched, low quality online learning content, not available resource updates and sharing, etc., as shown in Table 2.

Table 2 Problems in the development of online learning

Item	Strongly Agree	Agree	Not Sure	Disagree	Strongly Disagree	Total
Low student engagement and motivation	19 (90.5%)	2 (9.5%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	21
Limited teaching content and methods	18 (85.7%)	3 (14.3%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	21
Inadequate personalized teaching knowhow	20 (95.2%)	1 (4.8%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	21
Insufficient online teaching capabilities	17 (81.0%)	4 (19.1%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	21
Imperfect privacy and security	14 (66.7%)	4 (19.1%)	2 (9.5%)	1 (4.8%)	0 (0.0%)	21
Technical environment and conditions miss matched	13 (61.9%)	5 (23.8%)	1 (4.8%)	2 (9.5%)	0 (0.0%)	21
Low quality online learning content	16 (76.2%)	2 (9.5%)	3 (14.3%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	21
Not available resource updates and sharing	14 (66.7%)	4 (19.0%)	3 (14.3%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	21

Table 2 presents the results of a survey on the current situation of online learning. Each aspect, respondents can express their view in five levels: Strongly Agree, Agree, Not Sure, Disagree, and Strongly Disagree. Among them, in terms of students, 90.5% of the respondents believed that students' participation in online learning was not high; 85.7% of the respondents believed that it was limited by the content and methods of online teaching, which restricted students' interest. Regarding teachers, 95.2% of the respondents pointed out that online learning cannot meet individual needs; 81.00% of the respondents believed that the current online teaching capabilities of teachers need to be further improved. In terms of technical support, 66.7% of the respondents believe that the privacy and security of online learning are not yet complete, and participants do not pay enough attention to privacy and security. 61.9% of the respondents believe that the current technical environment and conditions for online learning still have a lot of room for improvement. In terms of learning resources, 76.2% of the respondents believe that the quality of online learning content is not high; 66.7% of the respondents believe that the updating and sharing of online learning resources are not in place, which affects the effectiveness of online learning to varying degrees. resources will also affect the effectiveness of online learning.

The current problems in online learning can be attributed to many factors, firstly, low students' participation which may be due to the lack of corresponding teaching content and methods, secondly, teachers' online teaching capabilities are still not adequate, especially in meeting students' needs, thirdly, insufficient technical support which may be caused by the existing of technical errors and security protection failure, and finally, the insufficient and inappropriate of online learning resources will also affect the effectiveness of online learning.

Factors affecting online learning evaluation: From the interviews, it was found that students, teachers, technical support and learning resources are the four main parts of online learning evaluation, 17 factors affecting online learning evaluation were sorted out, and confirmed by relevant experts. Among them, 12 factors were unanimously approved, and items 4, 5, 8, 10, and 14 were adjusted due to low expert recognition, as shown in Table 3.

Table 3 Factors affecting online learning evaluation.

Items	Influencing factors	Md	Mo	IQR	Result
1	Learning engagement	5.0	5	0.0	Pass
2	Family support	5.0	5	0.0	Pass
3	Learning desire	5.0	5	0.0	Pass
4	Students' self-control ability	4.0	5	2.0	Modify
5	Students' psychological quality	4.0	4	2.0	Modify
6	Teaching method	5.0	5	0.0	Pass
7	Instructional design	5.0	5	0.0	Pass
8	Teaching style	4.0	5	2.0	Modify
9	Teaching feedback	5.0	5	0.0	Pass
10	Teacher treatment	3.0	3	2.0	Modify
11	Platform availability	5.0	5	0.0	Pass
12	Effective technical support	5.0	5	0.0	Pass
13	Technical security	5.0	5	0.0	Pass
14	Technical form	4.0	5	2.0	Modify
15	Appropriate content	5.0	5	0.0	Pass
16	Interactive tools	5.0	5	0.0	Pass
17	Shared resources	5.0	5	0.0	Pass

According to Table 3, it was found that 3 of the 5 factors that affect students' online learning evaluation showed high consistency with the interquartile range ($0.0 \leq IQR \leq 1.0$) or median ($4.0 \leq Md \leq 5.0$), indicating 60.00% A high degree of consensus was achieved on the influencing factors. The opinions that I strongly agree with are as follows: item 1 "Learning engagement" (Md=5.0, Mo=5, IQR=0.0), item 2 "Family support" (Md=5.0, Mo=5, IQR=0.0), The 3rd item "Learning desire" (Md=5.0, Mo=5, IQR=0.0); the 4th and

5th items (Md=4.0, IQR=2.0) show that there are significant differences in opinions among the interviewees.

Development of online learning evaluations model: Using the Delphi method, 21 experts, comprise of 5 teaching staffs, 5 psychologists, 5 education technologists, and 6 evaluation specialists, were invited to evaluate the online learning evaluation model. During this period, the 21 experts give exceptional support with a positive attitude. The final online learning evaluation model is shown in Figure 1.

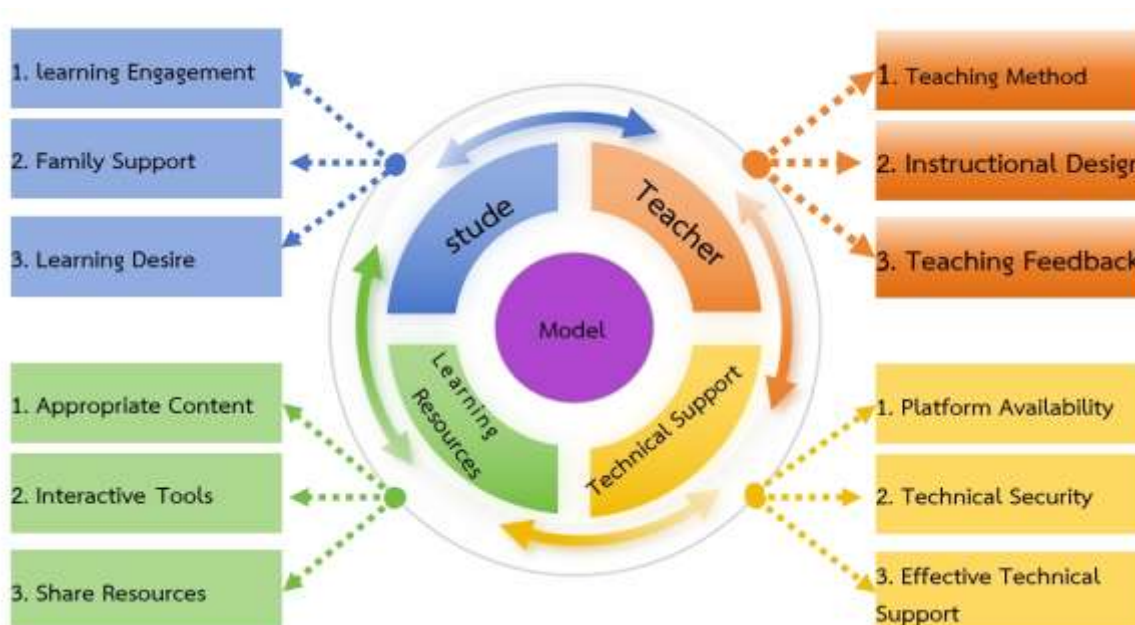

Figure 1 Online learning evaluation model

Model description:

This research includes 4 key links: target population and sample selection, application of research tools, data collection process, data analysis and statistical methods. The researchers aim to build an online learning evaluation model through multiple rounds of questionnaire surveys and expert consultation.

1. This model further clarifies that students, teachers, technical support, and learning resources are the core of online learning evaluation. Relationships among them influenced one another and jointly reflect the level of online learning quality.

2. "Student-teacher" relationship: Teachers are the guides and facilitators of students' learning process. Teachers provide personalized teaching methods to meet the different needs of students. Teachers help students understand their learning progress through feedback and assessment.

3. "Student-technical support" relationship: Technical support ensures that students can

access online learning resources without any barriers. Technology platforms provide interactive and collaborative tools to enhance students' learning experience. Technology tools can assist students in self-learning and management.

4. "Student-learning resources" relationship: Learning resources provide students with knowledge and information according to their learning styles through diverse learning materials (videos, articles, interactive tasks, etc.). Learning resources should be accessible and relevant to students' learning goals.

5. "Teacher-technical support" relationship: Technical support helps teachers efficiently transfer knowledge and monitor students' learning progress. Teachers need to master technology tools to better design and execute lessons.

6. "Teacher-Learning Resources" relationship: Teachers select and integrate learning resources according to course objectives and student needs. Teachers transfer knowledge through learning resources and may also create new learning materials.

7. "Technical support-learning resources" relationship: The technology platform provides support for the storage, distribution, and access of learning resources. Technical support is needed to ensure the accessibility and compatibility of learning resources.

8. In this model, all elements interact with each other. For example, the quality of technical support directly affects students' access experience to learning resources, while teachers' teaching methods and the selection of learning resources used will affect students' learning results. Therefore, this model emphasizes the interactions and dependencies between various elements in an online learning environment.

Discussion

Firstly, there is a need to shift teachers' perceptions of learning evaluation and encourage the use of a variety of evaluation methods in online teaching. Peng (2016) argued that traditional evaluation perspectives involve only teacher assessment of students, where students are seen as passive recipients of knowledge, and traditional learning evaluations predominantly adopt the form of teacher evaluations. Learning evaluations in current online teaching are influenced by traditional teaching methods, focusing mainly on teacher evaluations. However, considering that in online teaching, students' roles shift from passive receivers to active participants, learning evaluations should be student-centered. Teachers should step back from the dominant role in the teaching process and instead assume the roles of organizers, guides, and facilitators. They should employ student-centered evaluation methods (such as student self-assessment and reflection, goal setting, peer evaluation, etc.) and encourage active student participation in learning evaluation (Dolezal et al., 2018; Hammar & Griswold).

Secondly, the objectives and standards of evaluation in online teaching and learning should be diversified, promoting tiered evaluation and establishing a comprehensive evaluation mechanism. Student learning activities occur not only in the classroom but also after class. Learning behaviors that teachers cannot directly observe also accumulate and contribute to students' final learning outcomes. Therefore, teachers should not use a single purpose or standard for evaluating student learning. Additionally, in teaching, the focus and effort should always be directed towards all students. Teachers should also adopt different learning evaluation standards for students at different levels, that is, setting clear learning

objectives for students of varying levels so that students understand the goals they are expected to achieve (Jahns & Zintl, 2023).

Finally, it is crucial to stimulate students' enthusiasm for using various learning evaluation methods during the learning process. Students have become the main agents in learning evaluation and should play a central role in it. Although teachers are still the dominant figures in learning evaluation, it should be an autonomous and self-driven activity for students, with many methods requiring active and proactive participation from them. Zhang (2021) emphasized that a key feature of evaluations that promote student learning is advocating for shared evaluation responsibility between teachers and students, forming an effective learning community, and encouraging students to actively participate in the evaluation process to achieve autonomous learning (Zhang, 2021). Research on assessment for promoting student learning. *Journal of Comparative Education*, (01), 99-111). Additionally, the role of parents in evaluating students is often overlooked. However, the involvement of parents in students' evaluations significantly impacts their growth. Ellen Weber (2015) pointed out that parents, like teachers and students, play the role of evaluation partners in learning assessment. The more parents are involved in their children's learning, the greater the learning opportunities for the children (Weber, 2015). Moreover, during online teaching, as teachers' supervisory roles are diminished, it becomes even more important for parents to play their part and value their role as evaluation partners.

Conclusion

A survey of current problems and countermeasures in the development of online learning found that there are 8 main shortcomings: First, due to the limitations of online teaching forms, students are not actively participating enough. Second, compared with traditional methods, the content and methods of online learning are still limited to a certain extent. Third, the current standardized learning path of online learning is suitable for everyone, ignoring individual differences among students and lacking personalized teaching. Fourth, the online learning process is diversified, and teachers' online teaching capabilities are slightly insufficient. Fifth, online learning involves a large amount of data information, but the privacy and security protection mechanisms are not yet complete. Sixth, online learning has high technical requirements, and the current technical environment and conditions are not effectively matched. Seventh, there is a lack of effective quality control mechanism, resulting in low quality of online learning content. Eighth, it is limited by the construction quality of the online learning platform, and resource updating, and sharing are not in place.

References

- Ally, M. (2004). Foundations of educational theory for online learning. *Theory and practice of online learning*, 2(1), 15-44.
- Baran, E., & Correia, A. P. (2014). A professional development framework for online teaching. *TechTrends*, 58(5), 96-102.
- Baran, E., Correia, A. P., & Thompson, A. (2011). Transforming online teaching practice: Critical analysis of the literature on the roles and competencies of online teachers. *Distance education*, 32(3), 421-439.

- Cui, Y. (2021). **An inquiry into online teaching strategies for high school solid geometry course.** (Master's Degree Thesis). Liaoning Normal University, Liaoning, China.
- Ferguson, R. (2012). Learning analytics: drivers, developments, and challenges. *International Journal of Technology Enhanced Learning*, 4(5-6), 304-317.
- Hart, W.A. (2012). What Lessons Can We Learn? *Journal of Philosophy of Education*, 46, 663-673.
- Hattie, J. (2008). **Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement.** London, New York: Routledge.
- Jonassen, D.H., & Ronrer-Murphy, L. (1999). Activity theory as a framework for designing constructivist learning environments. *ETR&D*, 47, 61-79.
- Kirkpatrick, D.L., & Kirkpatrick, J.D. (2006). **Evaluating training programs.** San Francisco, CA: Berrett-Koehler Publishers.
- McCarthy, E.D. (2005). **Knowledge as Culture.** London, New York: Routledge.
- Koehler, M., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? *Contemporary issues in technology and teacher education*, 9(1), 60-70.
- Liu, R., & Wang, Y. (2021). Analysis of research hotspots and trends in online education in the past decade abroad. *Chinese Journal of Medical Education Technology*, 35(04), 414-421.
- Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., & Baki, M. (2014). The effectiveness of online and blended learning: A meta-analysis of empirical literature. *Teachers College Record*, 115(3), 1-47.
- Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2009). **Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies.** U.S. Department of Education.
- Moore, T. (2013). Critical thinking: Seven definitions in search of a concept. *Studies in Higher Education*, 38(4), 506-522.
- Owusu-Boampong, A., & Holmberg, C. (2015). **Distance education in European higher education: The potential.** Oslo: International Council for Open and Distance Education.
- Peng, V. (2016). **Educational Technology and Network Teaching Resources Integration.** Beijing: Guangming Daily Publishing House.
- Ryan, R.M., & Deci E.L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Vlachopoulos, D. (2020). COVID-19: Threat or opportunity for online education? *Higher Learning Research Communication*, 10(1), 16-19.
- Weber, E. (2015). **How to assess students effectively diverse assessment strategies for promoting learning [M].** Beijing: China Light Industry Press.
- Yu, Z. (2021). The effects of gender, educational level, and personality on online learning outcomes during the COVID-19 pandemic. *International Journal of educational technology in higher education*, 18, 1-17.
- Zhang, C.H. (2021). Research on assessment for promoting student learning. *Journal of Comparative Education*, (1), 99-111.

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1
จิรภา แก้วการเกตุ^{1*} อำนวย ทองโปร่ง²

Information Technology Competencies of Educational Institution
Administrators Under The Jurisdiction of Prachinburi Primary Educational
Service Area Office 1

Jeerapa Kaewkaraket^{1*} Amnuay Thongprong²

Received 26/02/2024 Revised 18/04/2024 Accepted 27/04/2024

<https://doi.org/10.60101/jla.2024.5.1.4376>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน และคณะ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 301 คน ได้ข้อมูลตอบกลับ 276 คน คิดเป็นร้อยละ 91.69 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (เท่ากับ .989) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการเทคโนโลยี และด้านจริยธรรม กฎหมายและความปลอดภัย ตามลำดับ 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี 3) ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี 5) ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้แนวทางในการพัฒนาที่มุ่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เกิดประสิทธิผลและจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Master student Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University
E-mail: 6514470039@rumail.ru.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Associate Professor Department of Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

* Corresponding author e-mail: 6514470039@rumail.ru.ac.th

คำสำคัญ: สมรรถนะ เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to: 1) explore the information technology competencies of school administrators according to teachers' perceptions within the jurisdiction of the Prachinburi Primary Education Area Office, Districts 1; and 2) compare teachers' opinions regarding the IT competencies of school administrators within the jurisdiction of the Prachinburi Primary Education Area Office, District 1, categorized by educational qualifications, academic ranks, work experience, and school size. The sample group comprised teachers teaching in schools during the academic year 2566, with the sample size determined from the completed table of Cohen and colleagues, totaling 301 individuals, of which 276 responded, representing 91.69 percent. The research utilized a questionnaire with a 5-point Likert scale. The instrument's index of congruence (IOC) was 1.00, and Cronbach's alpha coefficient was .989. Statistical analyses included percentages, means ($\bar{X}$), standard deviations (S.D.), t-tests, one-way ANOVA, and paired sample t-tests. Findings revealed that: 1) overall, mean scores were high, with rankings from highest to lowest in the areas of knowledge and technology usage, leadership and vision, learning management support, technology promotion and management, and ethics, laws, and security. 2) Teachers with different educational qualifications had significantly different overall and specific opinions at the .05 level, with those holding higher qualifications expressing higher opinions than those with bachelor's degrees. 3) Teachers with different academic ranks did not differ significantly in overall or specific opinions. 4) Teachers with different work experience levels significantly differed in overall and specific opinions at the .05 level, with those having more than 10 years of experience expressing higher opinions than those with less than 5 years. 5) Teachers teaching in schools of different sizes significantly differed in overall and specific opinions at the .05 level, with those teaching in large and medium-sized schools having higher mean scores than those teaching in small schools. The data from this study serve as guidelines for school administrators to enhance the quality, effectiveness, and management of education for future success and improvement.

Keywords: competency, information technology, school administrators

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้พัฒนาสู่ยุค Thailand 4.0 ด้วยการใช้เทคโนโลยีและความคิดที่สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ องค์การต่าง ๆ ต้องปรับตัวในกระบวนการบริหารเพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาหลักของประเทศโดยอาศัยการบริหารองค์กรจากผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถบริหารงานด้วยความคิดที่สร้างสรรค์ นอกจากนี้คุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาไว้ให้แก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ในสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหาร ว่าด้วยการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และยังกำหนดสมรรถนะไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมมีความสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการและมีความสามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562, หน้า 26) ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องตระหนักและยึดถือสิ่งเหล่านี้เป็นสำคัญเนื่องจากไม่สามารถหลีกเลี่ยงกระแสอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศได้

สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ยังไม่มีการสนับสนุนในการจัดการเทคโนโลยีที่ดี ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน การปฏิบัติงานตามขอบข่ายฝ่ายงาน ยังไม่ดีเท่าที่ควรสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (อ้างอิงจากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา Self-Assessment Report : SAR สถานศึกษาวัดบุญไผ่, 2565, หน้า 46) มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ให้จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยและเพียงพอ จัดสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการประสบการณ์สำหรับครูอย่างเพียงพอและเหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งครูซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้น ความคิดเห็นของครูจึงเป็นข้อมูลอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีบริบทที่แตกต่างกันทั้งด้านวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงใช้เป็นตัวแปรในการวิจัย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา

จากแนวคิด สภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาที่มุ่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เกิดประสิทธิผลและจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

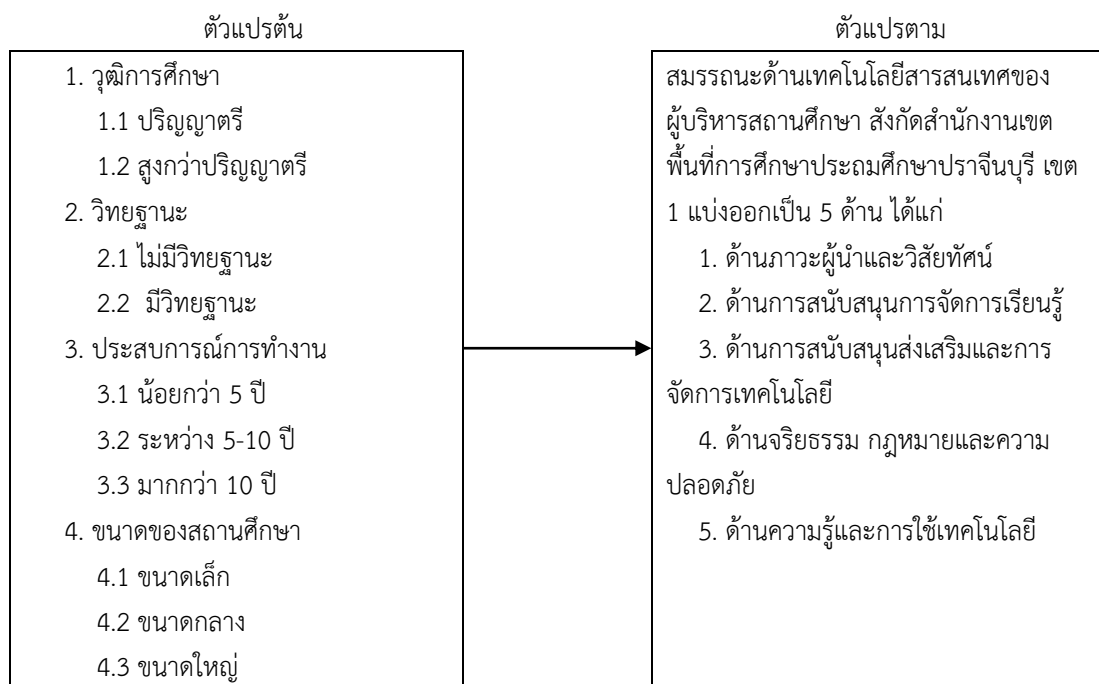
1. เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ประชากรทั้งสิ้นจำนวน 1,436 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮนและแมนนิส (Cohen, Manion, and Morrison, 2011, p. 147) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 301 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการ 10 ท่าน จำนวน 10 เล่มและเลือกสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีด้านที่มีความถี่ ตั้งแต่ 5 ความถี่ขึ้นไป ประกอบด้วย 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิด ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สร้างเครื่องมือ โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางกำหนดขอบเขตของเนื้อหา สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา กรอบแนวคิดของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะในการสร้างแบบสอบถาม สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของเนื้อหา และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ (Index of item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าอยู่ที่ 1.00 นำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีสถานภาพคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .989 นำแบบสอบถามที่มีคุณภาพแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยต่อไป ทำการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 301 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ได้ข้อมูลตอบกลับ 276 คน คิดเป็นร้อยละ 91.69 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและวิทยฐานะ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Multiple Comparison Method)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Scale) และแปลความหมายของคะแนน โดยกำหนดการวัดระดับความคิดเห็นของครูโดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 หน้า 30)

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์	3.91	.892	มาก
2. ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	3.88	.847	มาก
3. ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการเทคโนโลยี	3.83	.845	มาก
4. ด้านจริยธรรม กฎหมายและความปลอดภัย	3.64	.895	มาก
5. ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี	3.98	.819	มาก
รวม	3.85	.801	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงตามอันดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ และด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	P
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	n=201		n=75			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์	3.84	.945	4.13	.697	-2.768*	.006
2. ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	3.81	.894	4.08	.671	-2.719*	.007
3. ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการเทคโนโลยี	3.75	.891	4.03	.672	-2.775*	.006
4. ด้านจริยธรรม กฎหมายและความปลอดภัย	3.55	.947	3.88	.688	-3.163*	.002
5. ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี	3.91	.876	4.16	.612	-2.646*	.009
รวม	3.77	.857	4.05	.585	-3.122*	.002

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา	วิทยฐานะ				t	P
	ไม่มีวิทยฐานะ		มีวิทยฐานะ			
	n=121		n=155			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์	3.92	.968	3.91	.832	.012	.990
2. ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	3.84	.937	3.91	.772	-.638	.524
3. ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการเทคโนโลยี	3.81	.938	3.84	.768	-.292	.771
4. ด้านจริยธรรม กฎหมายและความปลอดภัย	3.66	.989	3.63	.817	-.265	.792
5. ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี	3.93	.948	4.02	.703	-.862	.390
รวม	3.83	.906	3.86	.712	-.308	.758

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี		ระหว่าง 5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
	n=81		n=119		n=76			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์	3.76	1.026	3.90	.859	4.09	.759	2.740	.066
2. ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	3.72	.972	3.85	.807	4.10	.721	4.160*	.017
3. ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการเทคโนโลยี	3.66	.976	3.80	.811	4.05	.700	4.344*	.014
4. ด้านจริยธรรม กฎหมายและความปลอดภัย	3.49	1.032	3.66	.870	3.78	.753	2.065	.129
5. ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี	3.82	1.006	3.98	.755	4.13	.660	2.820	.061
รวม	3.69	.949	3.84	.769	4.03	.634	3.572*	.029

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ ด้านจริยธรรม กฎหมายและความปลอดภัย และด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยีไม่แตกต่างกัน เมื่อพบความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Multiple Comparison Method)

4.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวม จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน ครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี

4.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ครู
ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี

4.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการ
จัดการเทคโนโลยี ครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี

5. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน
ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและ
รายด้าน

สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา						F	P
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	n=92		n=124		n=60			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์	3.63	1.046	3.94	.844	4.29	.517	10.77*	.000
2. ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	3.59	.967	3.90	.807	4.28	.500	13.09*	.000
3. ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการเทคโนโลยี	3.57	1.024	3.86	.772	4.16	.504	9.59*	.000
4. ด้านจริยธรรม กฎหมายและความปลอดภัย	3.37	1.070	3.75	.836	3.83	.577	6.83*	.001
5. ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี	3.80	1.020	3.98	.768	4.25	.410	5.66*	.004
รวม	3.59	.975	3.89	.755	4.16	.364	10.09*	.000

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและราย
ด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
เป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Multiple Comparison Method)

5.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวม จำแนกตามขนาด
สถานศึกษา ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
ขนาดเล็ก

5.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ ครูที่
ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก และครูที่
ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก

5.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ครู
ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก และครู
ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก

5.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการ
จัดการเทคโนโลยี ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนใน
สถานศึกษาขนาดเล็ก

5.5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านจริยธรรม กฎหมายและความ
ปลอดภัย ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
ขนาดเล็ก

5.6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี ครูที่
ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอนตระหนักและเห็นความสำคัญ ของเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถใน
การพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษาเป็นองค์กรวิชาชีพ
ต้นแบบด้านการใช้เทคโนโลยีการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งกำหนดไว้ใน หมวด 9 เทคโนโลยีการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหาร
สถานศึกษาจึงมีความตื่นตัวในการส่งเสริมสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นต้นแบบด้าน
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงศึกษาธิการ (2565, หน้า 19) และสอดคล้องกับ สุริยา หมาดทั้ง (2557) กล่าวว่า
ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีทักษะและความสามารถด้านการใช้ ICT เพื่อที่จะนำมาปรับใช้ให้สามารถ
บริหารจัดการภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสภาครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาหรือคุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพของผู้นประกอบวิชาชีพทางการศึกษาไว้ให้แก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร
การศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบวิชาชีพที่ต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อ
ผู้เรียน โดยเฉพาะสมรรถนะของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหาร ว่าด้วยการบริหารจัดการ
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ
พรวิชัย อุ่นวิเศษ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารกับประสิทธิผล
การบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ
มากทุกด้าน

1.1 ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อ
พิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถที่จะกำหนดวิสัยทัศน์
และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษาและเห็นถึงความสำคัญ
ของเทคโนโลยีในปัจจุบัน และได้แสดงออกถึงความมีวิสัยทัศน์ทางด้านเทคโนโลยีด้วยการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ที่

เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาบูรณาการในสถานศึกษา และมีการจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นพลวัตในสังคมโลกได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กวินท์ บินสะอาต (2564, หน้า 9) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างแรงบันดาลใจพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของสถานศึกษาให้ชัดเจน แผนกลยุทธ์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ร่วมกับการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์กับบุคลากรอื่นๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีโรติ หล่ายไธ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองโดยใช้เทคโนโลยีการศึกษาเป็นเครื่องมืออยู่เสมอ มีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เจษฎา ชวนะไพศาล (2563, หน้า 34) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ โดยจะต้องจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้และนวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน อำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ครูได้จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัญญภาภัก ไยดี (2561) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการเทคโนโลยี พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยผู้บริหารมีความสามารถในการส่งเสริมบูรณาการเทคโนโลยีการศึกษา พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ International Society for Technology in Education: ISTE (2009, หน้า 34) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้นำทางการศึกษาจะต้องสนับสนุนส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมโดยที่มอบอำนาจให้กับครู เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียน โดยผ่านการเพิ่มสมรรถนะทางเทคโนโลยีและทรัพยากรดิจิทัลที่จำเป็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน ตั้งประเสริฐ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านจริยธรรม กฎหมายและความปลอดภัย พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในกฎหมาย กฎเกณฑ์ รวมถึงแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันจากกรณีตัวอย่างทางสื่อสังคมออนไลน์ที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบอันเกิดจากพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่ใช้เทคโนโลยีโดยขาดความรู้และความเข้าใจทางกฎหมายและจริยธรรม ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความตระหนักถึงการใช้อย่างระมัดระวังและเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้วยความรอบคอบและมีความรับผิดชอบต่องาน รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษากระทำตนเป็นต้นแบบที่ดีของการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ขวลิท เกิดทิพย์ (2553, หน้า 43) ได้อธิบายว่า ผู้บริหารควรศึกษา ทำความเข้าใจกฎหมาย

ข้อบังคับ แนวทางปฏิบัติหรือข้อเรียนรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดอันเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อใช้บังคับ หรือเป็นข้อกำหนดระหว่างบุคคล หรือระหว่างบุคคลกับองค์การหรือบุคคลกับรัฐ ประกอบด้วย 1) กฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับ ICT และลิขสิทธิ์ทางปัญญา 2) จริยธรรมในการใช้ ICT 3) แนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการใช้ ICT เพื่อการศึกษา 4) ความปลอดภัยด้านสุขภาพ และผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการใช้ ICT ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน ตั้งประเสริฐ (2557) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะทางด้านเทคโนโลยี เช่น มีความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบในกระบวนการทำงานของคอมพิวเตอร์ การใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ รวมทั้งมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในการประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลได้ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาแหล่งทรัพยากรทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553, หน้า 27) ที่กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการสนองตอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ดังจะเห็นได้จาก หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษา ต้องมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้การประกันคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถตอบสนองความเจริญก้าวหน้าในอนาคต ด้วยเหตุนี้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมาก การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์และกุลหาบ ปุริสาร (2561) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาสหวิทยาเขตหนองหาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี อยู่ในระดับสูงสุด 2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิชฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา สามารถอภิปรายได้ดังนี้

a. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีสถานภาพในด้านวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน ต่างมีความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามระดับวุฒิการศึกษาของตนเอง และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต่างกันออกไปตามบทบาทหน้าที่ของตน จึงมีความคิดเห็นและความคาดหวังต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ นิศาชล บำรุงศักดิ์ (2563, หน้า 173) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่างมีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี กล่าวคือผู้บริหารก็มีความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาส่วนครูผู้สอนก็มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งในปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจึงมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติภัทรกร ศิริภทรนิธิโกสิน (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษากระบี่ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ในภาพรวมแตกต่างกัน

b. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวิทยฐานะต่างกัน อาจมีความเข้าใจและทัศนคติที่ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้มองภาพรวมเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิทธิชัย สีมี่ (2566, หน้า 148) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดด มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงทำให้ครูผู้สอนไม่ว่าจะมีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง/วิทยฐานะต่างกันอย่างใดจะต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริรัตน์ รอดพัน (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง/วิทยฐานะ มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน

c. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี เป็นคนรุ่นใหม่อยู่ในยุคที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย จึงมีความคาดหวังต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นคนในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่งเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงาน และในชีวิตประจำวัน อาจขาดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร เมื่อเห็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเทคโนโลยีด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลต่าง ๆ จึงมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเทคโนโลยี จึงให้การยอมรับ ส่งผลให้ความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ที่มีความคาดหวังสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562, หน้า 110) ที่ได้นำเสนอไว้ว่าผู้บริหารองค์กรในยุคดิจิทัลจะต้องเป็นผู้นำในการใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว เชื่อมมันในการใช้เทคโนโลยี (Digital Native) สามารถจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้และนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ออกแบบสถานที่ทำงานเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจบ บุญจันทร์ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละปัจจัย จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ปัจจัยด้านการบูรณาการเทคโนโลยีระหว่างกลุ่มประสบการณ์เป็นผู้บริหาร 1-9 ปี และกลุ่มประสบการณ์ 19-40 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ ยกเว้นด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ ด้านจริยธรรม กฎหมายและความปลอดภัย และด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยีไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ทางหน่วยงานต้นสังกัดได้มีการจัดอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศให้ผู้บริหารอยู่อย่างสม่ำเสมอ และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานทุกระดับเล็งเห็นว่าปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษามีศักยภาพในการปฏิบัติงานสูง ใช้หลักการและทฤษฎีการบริหารงานที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูงจะยอมรับแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักปรับปรุงแก้ไขวิถีปฏิบัติงานของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมงานสามารถปรับตัวในก้าวทันเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ International Society for Technology in Education: ISTE (2009, หน้า 36) ซึ่งได้ระบุไว้ว่า วิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจ สามารถนำการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ส่วนการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีให้เป็นปกติจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทศ หมดอะดัม (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิง

เทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

d. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจะมีความพร้อมแตกต่างกัน เช่น ด้านการใช้เทคโนโลยี ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี จำนวนบุคลากร รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร วัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีความพร้อมมากกว่าสถานศึกษาที่เป็นขนาดกลางและขนาดเล็กทำให้สภาพการดำเนินงานในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ บุชรา บุญทะหล้า (2563, หน้า 193) กล่าวว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมทางด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟต์แวร์ (Software) และความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์ (Peopleware) ซึ่งสนับสนุนและขับเคลื่อนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุพันธ์ ผิวนาง (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถคาดการณ์แนวโน้มเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ ควรวางแผนจัดระบบการติดตามผลและควบคุมงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาและรายงานผลอย่างเป็นระบบ

1.2 ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควร กระตุ้น จูงใจให้นักเรียน โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างผลงาน ควรให้คำปรึกษา/แนะนำ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีการศึกษา

1.3 ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศ ให้คำปรึกษา/แนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ควรบริหารแผนงานด้าน เทคโนโลยีการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนงานและนโยบายด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษา

1.4 ด้านจริยธรรม กฎหมาย และความปลอดภัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา

1.5 ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์ในการประเมินและการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ควรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ระบบโทรคมนาคมและระบบเครือข่าย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1

2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการพ.ศ. 2563 – 2565**. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤติภัทรกร ศิริภรณ์นิโกลิน. (2564). **การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- กวิทร์ บินสะอาด. (2564). **ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- จารุรัตน์ ผิวผาง. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. **วารสารรัชต์ภาคย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 15(39), 96-108.
- จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์ และกุหลาบ ปุริสาร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี. **วารสารบัณฑิตเอเชีย**, 8(2), 178-188.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร สถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ขวลิต เกิดทิพย์. (2553). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารเพื่อการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (2552-2561). **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**, 21(2), 164-182.
- ชัยญานัก ไยดี. (2561). การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. **วารสารคชบุรีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์** 8(1), 150-164.
- ดวงเดือน ตั้งประเสริฐ. (2557). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ธีรโชติ หล่ายไธ้. (2560). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- นิสาชล บำรุงภักดี. (2563). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- บรรจบ บุญจันทร์. (2554). **โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยการศึกษาเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุษรา บุญทะหล้า. (2563). **ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- พรภวิชัย อุณวิเศษ. (2564). **ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

- โรงเรียนวัดบุยายโบ. (2565). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา Self-Assessment Report : SAR*.
ปราจีนบุรี: โรงเรียนวัดบุยายโบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1.
- สิทธิชัย สิมิ. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยา หมดทึง. (2557). *ยุทธศาสตร์การพัฒนสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สุรรัตน์ รอดพัน. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(35), 36-45.
- สุเทต หมดอะดัม. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของครูสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ.2562*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education* (7th ed.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203720967>
- International Society for Technology in Education: ISTE. (2009). *National Educational Technology Standards for Administrators*. Retrieved on May 15, 2023, from, http://www.iste.org/docs/pdfs/20-14_ISTE_StandardsA_PDF.pdf

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1
รังสฤษฎ์ กลิ่นหอม^{1*} อำนวย ทองโปร่ง²

Instructional Leadership of School Administrators in Prachinburi
Primary Educational Service Area Office 1

Rungsalid klinhom^{1*} Amnuay Thongprong²

Received 24/02/2024 Revised 31/03/2024 Accepted 27/04/2024

<https://doi.org/10.60101/jla.2024.5.1.4368>

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต1 จำนวน 301 โดยใช้ตารางกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮนและคณะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณ ค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ที่ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่า ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการ เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนภารกิจ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ ครูที่มีวุฒิการศึกษาและครูที่มีวิทยฐานะที่ต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ คู่สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษา ขนาดกลาง และคู่สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และด้าน การจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้คู่สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และคู่สถานศึกษาขนาดกลางกับ สถานศึกษาขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ บทบาทของผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Master student Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

E-mail: 6514470038@rumail.ru.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Associate Professor Department of Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

* Corresponding author e-mail: 6514470038@rumail.ru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were: 1) to investigate the instructional leadership of school administrators according to the opinions of teachers affiliated under the Prachinburi Primary Education Area Office 1; 2) to compare the instructional leadership of school administrators according to the opinions of teachers affiliated under the Prachinburi Primary Education Area Office 1, categorized by educational qualification, academic status, work experience, and school size. The research samples consisted of 301 teachers in schools affiliated under the Prachinburi Primary Education Area Office 1, using a predefined table size from Cohen et al. for sample size calculation. The research instrument used was a questionnaire with a 5-point Likert scale presenting Cronbach's alpha reliability coefficient of 0.989. The statistical analysis methods consisted of percentage, frequency, mean standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and pairwise comparisons of means using Scheffe's method. The research results showed that the overall mean score and each area were at a high level, with the mean score ranking from highest to lowest, including mission planning, student progress assessment and monitoring, academic atmosphere promotion, curriculum, and learning management, respectively. For the overall aspect and each area, there were no statistically significant differences in teachers' qualifications and teachers' academic status, except curriculum management and learning management, which showed a statistically significant level of .05. The teachers' teaching practices in schools of different sizes did not show the overall differences. Considering each area, it was found that in mission planning, there were statistically significant differences at the .05 level between small and medium-sized schools and between small and large schools, as well as in curriculum management and learning management between small and large schools and between medium-sized and large schools, with statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: leadership, leader's role, school administrators

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ทำหน้าที่เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2580 เน้นย้ำถึงศักยภาพและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ เพราะ “ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในทุกด้าน มีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ เพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว” ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของนักศึกษาให้บรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการจึงจำเป็นต้องจัดการให้เหมาะสม มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสอนในสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาที่ให้การเรียนรู้ตามความสามารถแก่ผู้เรียน บรรลุศักยภาพสูงสุดตามความสามารถและความสนใจ มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ พฤติกรรมและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการปฏิบัติและพัฒนางานของผู้บริหาร มีความสามารถในการจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานวิชาการที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นจึงถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้จัดการสถาบันการศึกษาในการจัดกิจกรรมการสอน ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนเพื่อชักจูงหรือชี้แนะประชาชนในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำความเข้าใจและตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อนำความรู้และทักษะต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กำกับดูแลและติดตามการทำงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ ให้คำแนะนำ ประสานงาน อำนวยความสะดวก และสนับสนุน ส่งเสริมความมั่นใจ ความเคารพ กำลังใจ และความอบอุ่นในการทำงานร่วมกัน การดูแลและช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานสามารถทำงานและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (เพ็ญญา พลับฉิม, 2559, หน้า 14)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้รายงานผลการทดสอบระดับชาติ (NT) และการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ (O-NET) ได้รับการรายงานไว้ในแผนปฏิบัติการ ในปีงบประมาณ 2565 ผลการประเมินคุณภาพ (NT) ของนักเรียนชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2565 พบว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมทั้งสองด้านต่ำกว่าปีการศึกษา 2564 คิดเป็นร้อยละ 3.83 และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยรวมลดลงต่ำกว่าปีการศึกษา 2564 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 4.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2564, หน้า 7)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายได้ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเอง สามารถใช้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนาตนเองได้ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ และหน่วยทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนางานมีประสิทธิภาพต่อไป

จากแนวคิด ความสำคัญ และสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผนกำหนดภารกิจ 2) การจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 3) การนิเทศการสอน 4) การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เป็นข้อมูลของหน่วยงาน ในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,436 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮนและคณะ (Cohen, Manion, and Morrison, 2011, p. 147) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 301 คน เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่) และขั้นตอนที่ 2 การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการสุ่มครูในสถานศึกษาตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง (อิทธิพัทธ์ สวทันพรกุล, 2561, หน้า 156)

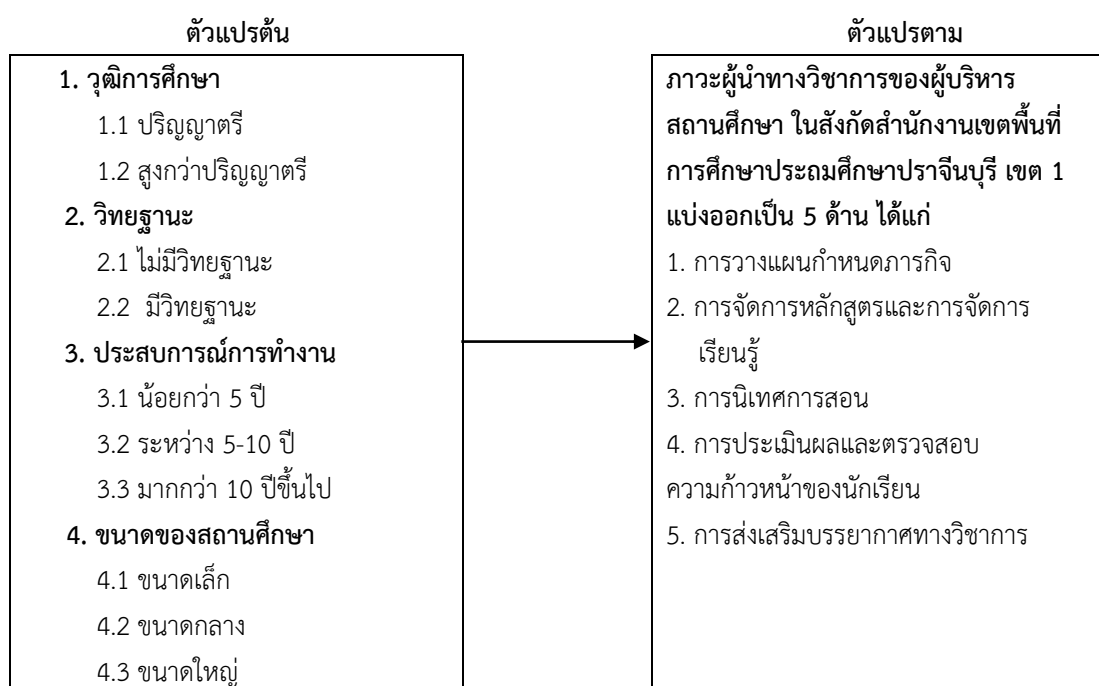
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 58 ข้อ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการ 10 ท่าน จำนวน 10 เล่มและเลือกภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ความถี่ขึ้นไป ประกอบด้วย 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิด ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษา ค้นคว้า เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.2 นำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะในแต่ละด้าน

3.3 นำเครื่องมือในการวิจัยที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำไปปรับปรุงให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น

3.4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ (Index of item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าอยู่ที่ 1.00 แบบสอบถามฉบับนี้มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

3.5 นำแบบสอบถามนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ยกผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างแต่มีสถานภาพคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.6 นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .989

3.7 นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานต่อไป

4. การรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยประสานงานเพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามในเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ได้ข้อมูลตอบกลับ 286 คน คิดเป็นร้อยละ 95.02

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการคำนวณค่าทางสถิติดังกล่าวโดยอาศัยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะตรวจสอบรายการ (Checklist)วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและวิทยฐานะ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของ (Scheff's Multiple Comparison Method)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า สถานภาพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ครูมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 76.22 จำแนกตามวิทยฐานะ ส่วนใหญ่ครูไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 56.29 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ส่วนใหญ่ครูมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ส่วนใหญ่ครูปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 66.78

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู		
	$\bar{X}$	SD.	ระดับ
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.31	0.66	มาก
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.27	0.64	มาก
3. การนิเทศการสอน	4.26	0.69	มาก
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.28	0.68	มาก
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.28	0.64	มาก
รวม	4.28	0.66	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนภารกิจ ($\bar{X} = 4.31$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.27$) และด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และวิทยฐานะ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และวิทยฐานะ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู							
	วุฒิการศึกษา				วิทยฐานะ			
	ปริญญาตรี (N=218)		สูงกว่าปริญญาตรี (N=68)		ไม่มีวิทยฐานะ (N=161)		มีวิทยฐานะ (N=125)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.28	0.45	4.40	0.42	4.32	0.48	4.30	0.39
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.25	0.42	4.34	0.42	4.28	0.44	4.25	0.39
3. การนิเทศการสอน	4.25	0.41	4.30	0.46	4.29	0.45	4.23	0.38
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.25	0.43	4.36	0.43	4.29	0.48	4.26	0.36
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.26	0.47	4.34	0.52	4.30	0.49	4.26	0.46
รวม	4.26	0.36	4.35	0.37	4.30	0.40	4.26	0.30

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี (n =149)		5 - 10 ปี (n = 88)		มากกว่า 10ปี ขึ้นไป (n = 49)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.30	0.46	4.29	0.44	4.38	0.37	.665	.515
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.25	0.42	4.23	0.45	4.40	0.32	3.177	.043*
3. การนิเทศการสอน	4.27	0.41	4.24	0.47	4.26	0.35	.107	.899

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี (n =149)		5 - 10 ปี (n = 88)		มากกว่า 10ปี ขึ้นไป (n = 49)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
4. การประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.28	0.44	4.26	0.49	4.30	0.29	.101	.904
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.28	0.48	4.28	0.48	4.28	0.48	.001	.999
รวม	4.28	0.37	4.26	0.40	4.32	0.24	.485	.616

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	(n = 58)		(n = 191)		(n = 37)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$		
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.18	0.54	4.33	4.18	0.54	4.33	4.164	.017*
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.19	0.44	4.26	4.19	0.44	4.26	4.324	.014*
3. การนิเทศการสอน	4.22	0.46	4.27	4.22	0.46	4.27	0.286	.752
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.26	0.49	4.28	4.26	0.49	4.28	0.093	.911
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.29	0.53	4.28	4.29	0.53	4.28	0.014	.986
รวม	4.23	0.41	4.28	4.23	0.41	4.28	1.242	.290*

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ครูในสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีภาวะผู้นำทางวิชาการและประสบการณ์ในการทำงานสูงมีความเป็นผู้นำ สามารถแนะนำและส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกคณาญจน์ ฤทธิละคร (2548, หน้า 12) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่าลักษณะการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็น

ผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในด้านงานวิชาการ จะต้องเป็นผู้นำ ผู้แนะนำ ส่งเสริมให้ครูในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน จากความหมายของผู้นำทางวิชาการจะเห็นได้ว่าการเป็นผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมุ่งจุดหมายของงานมาที่กลุ่มบริหารวิชาการ เพราะเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และ คุณลักษณะต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา เขาว์ปัญญาเวช (2556) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูรายด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งค่าเฉลี่ยและรายช้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่กำหนดภารกิจของสถานศึกษา จากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ งานวิชาการ โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการ เรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด มีเป้าหมายและจุดเน้นที่เน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รวมถึงการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบโดยทั่วกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Alig-Mielcarek & Hoy (2005, pp. 34-39) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมาย หรือพันธกิจสถานศึกษานั้นผู้บริหารจะต้องกำหนดให้ชัดเจนและสื่อสารเป้าหมายที่กำหนด ร่วมกัน ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับครูเพื่อกำหนด สื่อสาร และใช้เป้าหมายร่วมกันของสถานศึกษา โดยยึดเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการตัดสินใจงานของสถานศึกษา และปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรรวมถึงมุ่งเน้น ให้ครูร่วมกันพัฒนา สถานศึกษาให้บรรลุพันธกิจที่ได้ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อันธิยา ภูมิไธสง (2556) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ซึ่งค่าเฉลี่ยรายช้อย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่ตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนทั้ง ตรงหรือทางอ้อม มีวิธีในการประเมินความก้าวหน้าที่หลากหลายและทำอย่างเป็นประจำ โดยพิจารณาผลทดสอบและ พิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน มาแก้ปัญหานักเรียนที่เรียนอ่อนและส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี รวมถึงการสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบและใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, หน้า 8) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียนมีความสำคัญ ผู้บริหารควรตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียนและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดย พิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของ สถานศึกษา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่า การ พัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษา มีความชัดเจน และสนองตอบความคาดหวังของ สถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤทัย อ่อนรัมย์ (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในสหวิทยาเขตนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 โดยด้านการตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยลำดับถัดมา ซึ่งค่าเฉลี่ยรายช้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่จัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัด สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งาน และมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้กับนักเรียน มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ มีสิ่ง อำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากร มีการดูแลเอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนา วิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ McEwan (1998, หน้า 125) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเป็นองค์ประกอบ ในการปฏิบัติสู่ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย จันทรทรงกลด (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับถัดมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระ เป็นการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัด และประเมินผลนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการสอน ด้วยสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, หน้า 8) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน คือ พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัด และประเมินผลนักเรียน สถานศึกษาสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศที่ทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวรรณ แสนโท (2556) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยองด้านประสานงานการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการนิเทศการสอนมีค่าเฉลี่ยลำดับท้ายสุด ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่ดำเนินการต่อเนื่องจากการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู รวมถึงการให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญภา พลัฒิม (2559, หน้า 23) กล่าวถึง การนิเทศการสอน คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำแนะนำ การสนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา เชาว์ปัญญาเวช (2556) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิชยฐานะ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งบุคลากรในสถานศึกษาที่ตนเองบริหารอยู่เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและศักยภาพของครู เช่น การอบรมเชิงวิชาการ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิริราณี วสุภักดิ์ (2551, หน้า 19) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท และหน้าที่ครอบคลุมงานทุกงานของ

สถานศึกษา จะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับนับถือและเป็นผู้ริเริ่ม หรือส่งเสริม ใ้บุคลากรอื่นมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องมีทั้งบทบาทในฐานะผู้บริหารจัดการ บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ และบทบาทในฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่มเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพต่อสถานศึกษาโดยเฉพาะการ ส่งเสริมการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของงานวิชาการ และเป็นงานหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ความเป็น ผู้นำทางวิชาการแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์เพื่อโน้มน้าว จูงใจหรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของภารกิจของการจัดการศึกษารวมพลัง และประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานหทัย ปลงใจ (2564) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่พบความแตกต่าง โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญา ตรีมีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวิทยฐานะต่างกัน อาจมีความเข้าใจและความคิดเห็นที่ไม่ แตกต่างกัน จึงทำให้มองภาพรวมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น (2564, หน้า 99) ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นถึงความสามารถของครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะ แตกต่างกัน โดยมีการส่งเสริมให้ทำงานร่วมกัน ทำให้ครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะต่างกันเข้ามา มีบทบาทของงานในฝ่ายต่าง ๆ ร่วมกัน มีการรับฟัง ความคิดเห็นของครู และให้เกียรติกับทุกฝ่าย อย่างเท่าเทียมโดยไม่คำนึงถึงกันตำแหน่ง/วิทยฐานะ ของครู ที่แตกต่างกัน ทำให้ครูเกิดความศรัทธา เชื่อมั่น ไว้วางใจต่อผู้บริหาร ทำให้ครูสามารถ แสดงศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ และมี ประสิทธิภาพ โดยไปในแนวทางเดียวกันจนบรรลุ เป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา พรหมทิพย์ (2558) ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของครูมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการเปรียบเทียบครูที่มี ตำแหน่งวิทยฐานะต่างกันมีทัศนะต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยภาพรวมและพิจารณารายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการจัดการ หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ จึงสนับสนุนให้ครูทุกคนเข้ารับการอบรมทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับ ไกล่เคียงกัน จึงทำให้การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตติมา วรรณศรี (2553, หน้า 40) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทาง วิชาการเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบมุ่งงานวิชาการและมุ่งสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ของงานวิชาการ และความสัมพัธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ประกอบด้วย พฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานรวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดี กับครู เป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้เกิดบรรยากาศที่เป็นมิตรและร่วมมือ ร่วมใจกันทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา ยุทธิจักร (2564) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ใน การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่ามีทักษะและความชำนาญในการพัฒนา หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่มากกว่าครูบรรจุใหม่ซึ่งอาจขาดประสบการณ์และความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass & Stogdill (1990, หน้า 13-14) กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ แบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำทางการศึกษาเป็นการริเริ่มที่แสดงออกถึงความพยายามหรือการดูแลปกป้องรักษา สนับสนุนประเพณีทางการศึกษา ในโรงเรียน ในขณะที่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นแขนงพิเศษของผู้นำทางการศึกษา (2) ผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้บริหารโรงเรียน

ซึ่งให้ความสำคัญของความก้าวหน้าของการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกให้ครู นักเรียน และหลักสูตร และ (3) บทบาทของผู้นำทางวิชาการ คือการเปลี่ยนแปลงนโยบายของโรงเรียน ทีมงาน และนักเรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตรเพื่อคุณภาพสูงสุดของการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร วรรณภากร (2560, หน้า 81) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สั่งสมมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่าซึ่งอาจพึงได้รับการบรรจุใหม่จึงอาจขาดความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์การทำงานไม่มากนัก

2.4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และครูสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ครูสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และครูสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจาก ขนาดของสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นขนาดใดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีการบริหารงานวิชาการในรูปแบบที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน จึงทำให้การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธนิธ รัตนศักดิ์ดา (2565, หน้า 79) กล่าวว่า ขนาดของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นขนาดใดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีการบริหารงานวิชาการในรูปแบบที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน จึงทำให้การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย จันทา (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีเล็งเห็นว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความพร้อมต่างกัน เช่น ความพร้อมทางด้านทรัพยากร จำนวนบุคลากรรวมทั้งงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีความพร้อมมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กทำให้สภาพการดำเนินงาน ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เข้มนิษฐา พิมพ์ขึ้น (2564, หน้า 98) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการบริหารด้านวิชาการที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ด้านการกำหนดภารกิจทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา เป็นต้น อีกทั้งยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนต่อการบริหารงานวิชาการ เช่น บุคคล งบประมาณ ซึ่งในโรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนครูที่เพียงพอสอนครบชั้นและสามารถสอนได้ตามความถนัดของตนเอง และมีงบประมาณเพียงพอในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัยแต่โรงเรียนขนาดเล็กบางครั้งผู้บริหารต้องจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง เนื่องจากจำนวนครูน้อยไม่เพียงพอ ทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบควบชั้นแบบควบชั้นโดยครูต้องสอนทุกวิชา และงบประมาณ ไม่เพียงพอกับการจัดหาสื่อการเรียนรู้หรือพัฒนา แหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัย ทำให้การบริหารวิชาการ ทำได้ยากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตกร น้าทิพย์ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาด ของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การวางแผนกำหนดภารกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถสื่อสารให้ครูและบุคลากรได้ทราบถึงเป้าหมายของสถานศึกษา สามารถที่จะกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นที่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้
2. การจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถให้คำแนะนำครูในการออกแบบการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด และกำหนดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระให้ชัดเจน
3. การนิเทศการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถกระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง และให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพในสถานศึกษาโดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การสอน
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะผู้เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียน พร้อมกับส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ในการแก้ปัญหานักเรียน และให้คำแนะนำครูด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะสามารถจัดสรรแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งานและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. ควรศึกษาเรื่องอิทธิพลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี นครนายก
3. ควรศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

รายการอ้างอิง

- กฤตกร น้าทิพย์. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- กิตติวรรณ แสนโท. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดของครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- กัลยา พรหมทิพย์. (2558). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, นครศรีธรรมราช.
- เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- จิตติมา วรรณศรี. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 12(1), 35-47.
- ฉัตรชัย จันทา. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 9(33), 245-255.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.

- ปวีณา ยุทธิจักร (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ปานหทัย ปลั่งใจ. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- เพ็ญญา พลัณณิ. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- มัลลิกา เชาวน์ปัญญาเวช. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- วิเชียร วรรณภากร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมฤทัย อ่อนรัมย์. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน สหวิทยาเขตนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- สิรภรณ์ วสุภัทร. (2551). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุภัคกาญจน์ ฤทธิ์ละคร. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุทธยา จันทร์ทรงกรด. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564*. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี เขต 1.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อันธิยา ภูมิไธสง. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ระยอง เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2561). *การวิจัยทางการศึกษา : แนวคิดและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Alig-Mielcarek, J. M., & Hoy, W.K. (2005). *A theoretical and empirical analysis of the nature, meaning, and influence of instructional leadership*. Ohio: The Ohio State University.
- Bass, B.M. & Stogdill, R.M. (1990). *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership: Theory Research, and Managerial Applications* (3rd ed.). Columbus, Ohio: Collegiate Publishing
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education* (7th ed.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203720967>
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals: From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

อิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กร และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อ

การรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

พนัส สืบยุบล¹ ภูมิพัฒน์ ฉายา^{2*} อมราวดี คำบุญ³ รัชพงษ์ เขียวพันธุ์⁴The Impact of Service Quality and Corporate Image on Brand Awareness
Among Tourism Businesses in Phuket ProvincePhanat Subyubon¹ Phumipat Chaya^{2*} Amarawadee Kumboon³ Rachapong Khiewpan⁴

Received 22/01/2024 Revised 10/04/2024 Accepted 27/04/2024

<https://doi.org/10.60101/jla.2024.5.1.4255>

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กรและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาพลักษณ์องค์กร คุณภาพบริการ และการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตและ 2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กร และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนทั่วไปที่เคยใช้บริการบริษัทนำเที่ยวในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตจำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านเอกลักษณ์ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านชื่อเสียง ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าใจลูกค้า ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านการตอบสนองความต้องการ และด้านการสร้างความมั่นใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ประสบการณ์ คุณภาพเชิงเปรียบเทียบ ด้านการรับรู้ความคุ้มค่า และด้านการรับรู้ผลประโยชน์ทางอารมณ์ ตามลำดับ การทดสอบสมมติฐานพบว่า ภาพลักษณ์องค์กรส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ (X_3) ด้านเอกลักษณ์ (X_1) และด้านชื่อเสียง (X_2) สมการทำนายในรูปแบบมาตรฐานคือ $\hat{Y} = 0.471(X_3) + 0.245(X_1) + 0.231(X_2)$ และคุณภาพการบริการส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของบริการ(X_1) ด้านความน่าเชื่อถือ (X_2) ด้านการเข้าใจลูกค้า (X_5) ด้านการตอบสนองความต้องการ (X_3) ด้านการสร้างความมั่นใจ (X_4) สมการทำนายในรูปแบบมาตรฐานคือ $\hat{Z} = 0.486(X_1) + 0.442(X_2) + 0.234(X_5) + 0.124(X_3) - 0.174(X_4)$

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์องค์กร, คุณภาพการบริการ, การรับรู้ตราสินค้า, ธุรกิจนำเที่ยว

^{1,2,3,4} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanayaburi

E-mail: ¹phanat_s@rmutt.ac.th ²phumipat_c@rmutt.ac.th ³amarawadee_k@rmutt.ac.th ⁴rachapong_k@rmutt.ac.th

*Corresponding author : e-mail: phumipat_c@rmutt.ac.th

Abstract

The research "The Impact of Service Quality and Corporate Image on Brand Awareness Among Tourism Businesses in Phuket Province." The aim of this research is to: 1) study the level of corporate image, service quality, and brand awareness of tourism businesses in Phuket Province; and 2) analyze the influence of corporate image, service quality, and brand awareness on the tourism business in Phuket Province. The study's sample population consisted of 400 people from the general public who used tourism companies in Phuket province. The data analysis method comprises percentages, means, standard deviations, Pearson's correlation, and multiple regression. The research's conclusions showed that the corporate image of the tourism businesses in Phuket province was high overall in identity, physical characteristics, and reputation. The service quality of tourism businesses in Phuket province was considered, with the first aspect having the highest degree of empathy and the fourth having a high degree of reliability, tangibles, responsiveness, and assurance. Brand awareness of tourism businesses in Phuket Province was high in every aspect, as follows: Compare the perceptions of experience quality, perceived value, and perceived emotional benefit, in that order. The testing of hypotheses found that the corporate image affects the brand awareness of tourism businesses in Phuket Province as follows: physical characteristics(X_3), identity(X_1), and reputation(X_2). Standardized Regression Equation is $\hat{Z} = 0.471 (X_3) + 0.245 (X_1) + 0.231 (X_2)$. The service quality effect on the brand awareness of tourism businesses in Phuket Province is as follows: tangibles of the service(X_1), reliability(X_2), empathy(X_5), responsiveness(X_3), and assurance(X_4). Standardized Regression Equation is $\hat{Z} = 0.486(X_1) + 0.442(X_2) + 0.234(X_5) + 0.124 (X_3) - 0.174(X_4)$

Keywords: corporate Image, service quality, brand awareness, tourism businesses

บทนำ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดทิศทางการตลาดให้สอดคล้องกับแผนวิสาหกิจองค์กร ททท. พ.ศ. 2566 – 2570 ภายใต้วิสัยทัศน์ “ททท. เป็นผู้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยในการสร้างประสบการณ์ทรงคุณค่ามุ่งสู่ความยั่งยืน” เตรียมยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูในทุกมิติ ตาม 3 วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์หลัก (Strategic Objective) ได้แก่ Drive Demand : มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืน Shape Supply : สร้างคุณค่าและยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ผ่านการสร้างระบบนิเวศด้านการท่องเที่ยวใหม่ (New Tourism Ecosystem) และ Thrive for Excellence : ยกระดับองค์กรสู่องค์กรสมรรถนะสูง มุ่งสู่การเป็น Data Driven Organization เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาด นำไปสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน (High Value and Sustainability) โดยตั้งเป้าหมายได้ปี 2566 รวม 2.38 ล้านล้านบาท จากแนวโน้มดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กำลังเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องมีการศึกษาและปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน หนึ่งในนั้นคือธุรกิจนำเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566)

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 นิยามคำว่า “ธุรกิจนำเที่ยว” หมายความว่า “การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหรือให้บริการ หรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง ที่พัก อาหาร ทัศนจร และหรือมัคคุเทศก์ให้แก่นักท่องเที่ยว” (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2551) ธุรกิจนำเที่ยวเป็นธุรกิจการค้าที่มุ่งเน้นดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้หันมาเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว เมื่อมีผู้นิยมการท่องเที่ยวมากขึ้นก็จะก่อให้เกิดรายได้ และความต้องการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งตลาดการท่องเที่ยวเป็นตลาดสำคัญที่เป็นหนึ่งในรายได้หลักของประเทศทำให้มีผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในประเทศเกิดขึ้นมากมายในปัจจุบัน ธุรกิจนำเที่ยวเป็น

ธุรกิจหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมีความต้องการท่องเที่ยวโดยผ่านธุรกิจนำเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย คล่องตัวและปลอดภัยในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวจะต้องทำเอง โดยมอบหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการท่องเที่ยวให้แก่ธุรกิจนำเที่ยว เช่น การจัดหาค่าเช่ารถ การสำรองที่พัก การหาสถานที่รับประทานอาหาร เป็นต้น (สิริพรหม์ เฟลินจิต, วิชัย รุ่งเรืองอนันต์ และพิชญมพร ทวีเดช, 2563)

ในปัจจุบันมีการแข่งขันทางด้านธุรกิจนำเที่ยวสูง ไม่ว่าจะเป็นการจัดบริการที่ดี สินค้ามีคุณภาพ และมีภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดี ซึ่งการสร้างภาพลักษณ์องค์กรนั้นมีความสำคัญอย่างมากในการทำธุรกิจ ที่จะทำให้เกิดความแตกต่างจากคู่แข่ง มีเอกลักษณ์ น่าเชื่อถือ เป็นที่จดจำ จนธุรกิจนั้นมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันอย่างทั่วถึง ดังนั้น การสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวให้เกิดความน่าสนใจและมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น จะเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่จะสามารถนำมาปรับใช้ในการส่งเสริมการตลาด เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้และจดจำสิ่งที่นำเสนอได้ ผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องมีการจัดการในองค์กร สินค้าและบริการขององค์กร รวมถึงความประทับใจและความรู้สึกดีของนักท่องเที่ยวที่มีไปยังองค์กร ภาพลักษณ์ในแง่ดีขององค์กร ความมีชื่อเสียง รวมไปถึงคุณภาพการบริการที่จะกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจมากขึ้น เพราะคุณภาพการบริการก็เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผนการตลาด และเป็นองค์ประกอบทางการตลาดที่จะช่วยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ธุรกิจใดสามารถสร้างคุณภาพการบริการได้เหนือกว่าคู่แข่ง จะคงอยู่ได้อย่างยาวนาน เพราะให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวได้ (พรนภัทร์ ธนาภิกิจสุวิสิฐ, 2561; ญัณฐพงษ์ ฉายแสงประทีป, 2561)

ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจึงมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้จัดรายการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ไม่รู้จักกันให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวไปด้วยกันอย่างสะดวก ปลอดภัย และมีความสุขในการท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเมื่อมีผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจึงส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านราคา ด้านคุณภาพ รูปแบบการให้บริการ รวมถึงการสื่อสารประชาสัมพันธ์ตราสินค้าให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต้องปรับกลยุทธ์เพื่อตอบสนองกับสถานการณ์ดังกล่าวโดยการคิดค้นกลยุทธ์และสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการใหม่ ๆ ในการเข้าถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และตอบสนองความต้องการให้แก่ลูกค้าให้มากที่สุด อีกทั้งการให้บริการของธุรกิจจำเป็นต้องยึดหลักการให้บริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และมีความน่าเชื่อถือเพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ (ไพศาล ฤทธิกุล, เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์, สิริภัทร์ โชติช่วง และสุรินทร์ ชุมแก้ว, 2560) ซึ่งการยกระดับการแข่งขันดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง อิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กรและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางแก่กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในการสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับภาพลักษณ์ขององค์กรให้เป็นที่รู้จัก รวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพการบริการให้มีประสิทธิภาพเป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว และต้องการกลับมาเลือกใช้บริการซ้ำ เพื่อการยกระดับขีดความสามารถด้านการแข่งขัน และสร้างความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

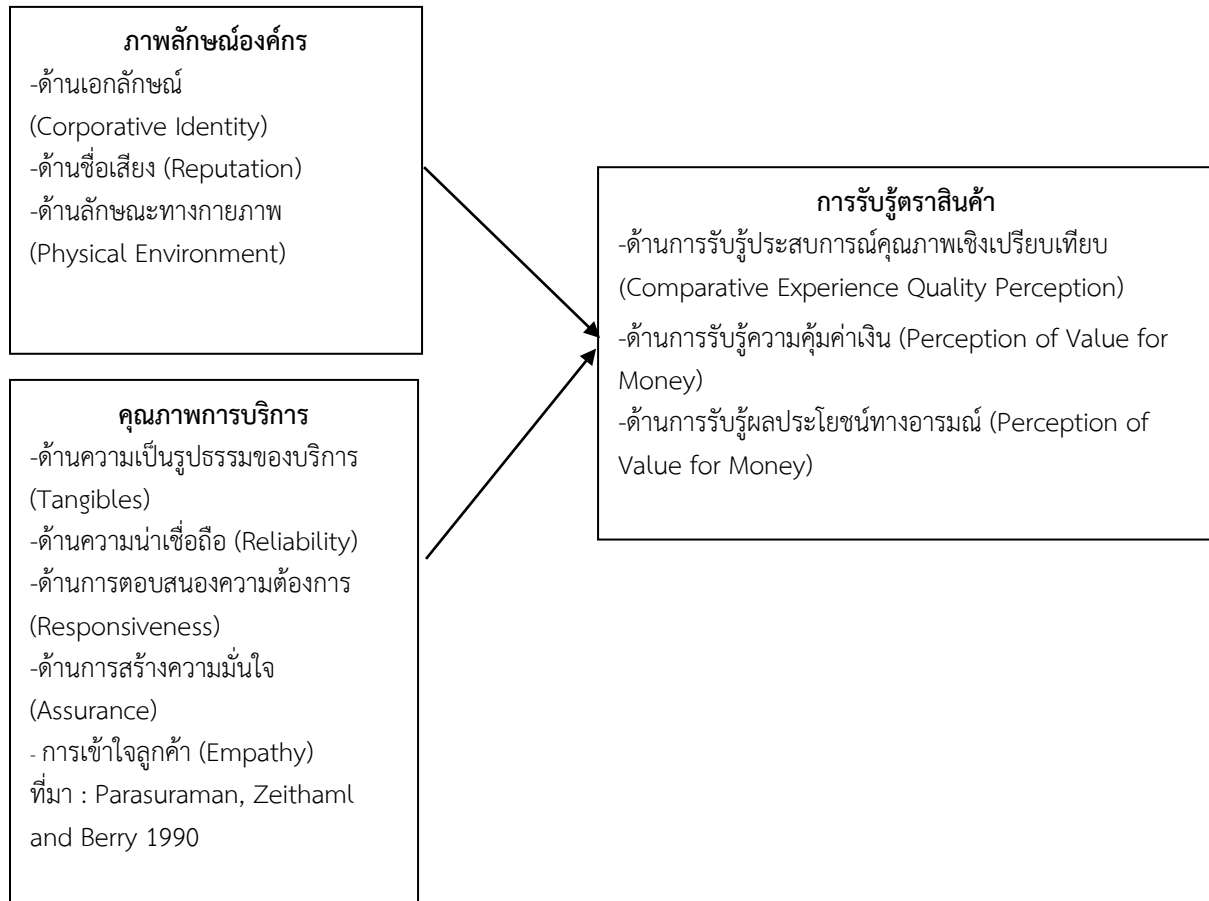
1. เพื่อศึกษาระดับภาพลักษณ์องค์กร คุณภาพบริการ และการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กร และคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาพลักษณ์องค์กรมีอิทธิพลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต
2. คุณภาพบริการมีอิทธิพลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

ภาพลักษณ์องค์กร เป็นลักษณะเฉพาะของสินค้า บริการ และองค์กรที่แสดงความแตกต่าง โดยสื่อออกมาเพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจต่อผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคเกิดการยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้านั้น ๆ ซึ่งการรับรู้ของผู้บริโภคมักมาจากการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขายของสินค้าและสินค้าที่มาจากบริษัทเดียวกันก็อาจมีภาพลักษณ์ที่ต่างกันได้ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มคุณค่าที่สามารถใส่เข้าไปในผลิตภัณฑ์ซึ่งตราสินค้าทำให้เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์สำหรับประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้านั้น (ณัฐมา เสรีวัฒนา, 2563; Isorait, 2018) และจำแนกภาพลักษณ์องค์กรในธุรกิจบริการออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก (ธีรพัฒน์ เอี่ยมละออ, 2564) ดังนี้

1. เอกลักษณ์ขององค์กร (Corporative Identity) หมายถึง รูปลักษณะที่อธิบายความเกี่ยวข้องของบริษัท เช่น ชื่อเสียง โลโก้ ราคา คุณภาพ หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ควบคุมได้โดยบริษัท โดยนำมาเปรียบเทียบกับแต่ละบริษัท
2. ชื่อเสียง (Reputation) คือ การจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการที่มีคุณภาพ ตลอดเวลาจนเกิดชื่อเสียงตามมากระทั่งได้รับความน่าเชื่อถือ
3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อระหว่างลูกค้ากับบริษัท รวมถึงสภาพอากาศหรือบรรยากาศในสำนักงาน

คุณภาพการบริการ เป็นการประเมินของผู้บริโภคเกี่ยวกับความดีเลิศหรือบริการที่เหนือกว่า ซึ่งผู้บริโภคจะประเมินคุณภาพจากสินค้าและบริการที่ตนเองได้รับ ซึ่งบริการที่ได้รับนั้นต้องเหนือกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้ จะทำให้ผู้บริโภคเกิด

ความรู้สึกว่าการบริการที่ได้รับเป็นที่น่าประทับใจ ในทางกลับกันหากบริการที่ได้รับไม่ตรงกับเป้าหมายที่คาดหวังไว้จะนำมาสู่ทัศนคติเชิงลบต่อการบริการนั้น (อิธิธร อิทธิวิโรจน์, 2561; ณัฐณา เสรีวัฒนา, 2563; Parasuraman, Zeithaml and Berry 1990; Ramya, 2019) ซึ่งการประเมินประกอบไปด้วย

1. รูปลักษณ์ทางกายภาพที่สัมผัสได้ (Tangibles) คือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สามารถทำให้ลูกค้ามองเห็นความพร้อมของเครื่องมือ และองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความทันสมัยของอุปกรณ์ การแต่งกายของพนักงาน ความพร้อมและสภาพแวดล้อมของสถานที่ให้บริการ เป็นต้น

2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในการแก้ปัญหาของลูกค้า การส่งมอบบริการที่เหมาะสมตั้งแต่ครั้งแรกที่เข้ามา การให้บริการตามเวลาที่สัญญาไว้ การแจ้งข้อมูลที่เป็นจริงแก่ลูกค้า และความเต็มใจที่จะช่วยเหลือลูกค้า เป็นต้น

3. การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) เป็นการตอบสนองตามความต้องการของลูกค้า เช่น ให้ความสำคัญต่อข้อร้องเรียนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับลูกค้าได้เป็นอย่างดี มีความตรงต่อเวลา สามารถรักษาระยะเวลาที่ลูกค้ารอความช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที สามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดีต่องานที่ปฏิบัติ

4. การสร้างความมั่นใจ (Assurance) การที่ผู้ให้บริการสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการ เช่น มีความรู้ความสามารถ ความสุภาพของพนักงานที่ให้บริการ และความสามารถที่จะก่อให้เกิดความไว้วางใจและการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการ

5. การเข้าใจลูกค้า (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการดูแล เอาใจใส่ผู้รับบริการตามความต้องการที่แตกต่างกันของผู้รับบริการ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความสนใจ และการเอาใจใส่ลูกค้าแต่ละคน โดยสามารถเข้าถึงความสามารถในการเข้าใจความต้องการเฉพาะของลูกค้าอย่างชัดเจน เช่น โรงแรมมีบริการปลุก (Wake-up Call Service) ให้กับผู้รับบริการ หรือมีคัคทุเทศกจัดกิจกรรมนันทนาการในระหว่างการเดินทางบนรถ เพื่อให้พนักงานที่อาสาสมัครดูแลตลอดการเดินทาง

การรับรู้ตราสินค้า คือ ระดับการรับรู้คุณภาพของสินค้าและบริการเมื่อเทียบกับต้นทุนที่ลูกค้าจ่าย โดยเปรียบเทียบอรรถประโยชน์ทั้งหมดที่ลูกค้าได้รับจากการใช้สินค้าและบริการของผู้ให้บริการประสบการณ์ในอดีตของลูกค้าส่งผลต่อการรับรู้เข้ามาซึ่งความพึงพอใจและยินดีต่อการซื้อซ้ำ คุณค่าที่ผู้บริโภครับรู้มีความสำคัญต่อการตลาด เนื่องจากสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริโภคและนำไปสู่พฤติกรรมที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการระบุองค์ประกอบของประสบการณ์ผู้บริโภคในระหว่างกระบวนการซื้อสินค้าและบริการ และประมาณการว่าการรับรู้คุณค่าในองค์ประกอบประสบการณ์นั้นส่งผลต่อผู้บริโภคอย่างไร (นัทธีรา พุมมาพันธุ์, 2561; อิติ เกตุทัต, นฤมล กิมภากรณ์ และกิตติคุณ ชูลีกาวิทย์, 2563)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขวัญฤทัย เดชทองคำ (2562) ได้ศึกษารูปแบบคุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์ขององค์กร และความพึงพอใจ ที่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ในการเลือกใช้บริการบริษัทนาเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการบริษัทนาเที่ยวต่างประเทศ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย คือคุณภาพการบริการ ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทนาเที่ยวโดยผ่านความพึงพอใจ

ขวัญชนก สุวรรณพงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการบริการที่รับรู้ของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.41 โดยมีการรับรู้ลำดับแรก คือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ

วสันต์ จันทร์ประสิทธิ์ และอรไท ครุฑเวช (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารและสื่อสารตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตให้เกิดคุณค่าตราสินค้าที่เพิ่มขึ้นในมุมมองนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ผลการวิจัยพบว่า คุณค่าตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต โดยที่ความภักดีต่อตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้ความคุ้มค่าของตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ตามด้วย ภาพลักษณ์ตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต การรับรู้คุณภาพตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ความเชื่อถือได้ของตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และการตระหนักรู้ต่อตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนทั่วไปที่เคยใช้บริการบริษัทนำเที่ยวในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คัดเลือกโดยใช้สูตร Cochran (1977) การคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 และขนาดความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ และสัมประสิทธิ์ความผันแปรเท่ากับ 0.05 จะได้กลุ่มตัวอย่าง 346 คน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นตัวแทนของประชากรที่แท้จริง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สูตรคำนวณได้ จำนวน 400 คน ช่วงเดือนกรกฎาคม-เดือนกันยายน 2566 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) และเก็บกลุ่มตัวอย่างจนกระทั่งได้ข้อมูลตามจำนวนที่ตั้งไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และภาษา ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) ที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำ จากนั้นเลือกข้อที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, 61- 67) พบว่ามีค่า IOC = 0.96 หลังจากนั้น นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการทดสอบแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 ซึ่งมีความมากกว่า 0.70 จึงถือว่า แบบสอบถามมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ (Hair et al., 2006)

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลสามารถคำนวณและประมวลผลได้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปทางด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และลักษณะการวางแผนการท่องเที่ยว และหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวิเคราะห์ภาพลักษณ์องค์กร คุณภาพการบริการ และการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยว

2. การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้สำหรับศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์องค์กรกับการรับรู้ตราสินค้า และคุณภาพการบริการกับการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยว และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปทางด้านประชากรศาสตร์

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 และเพศหญิง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 ช่วงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาอายุ 18-30 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมามีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาสถานภาพโสด จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมามีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27 รายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ 15,001 – 30,000 บาท จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมา มีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 ลักษณะการวางแผนท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ใช้บริการธุรกิจนำเที่ยว จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมา มีการวางแผนตามผู้มีชื่อเสียงทางสังคมออนไลน์ จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาพลักษณ์องค์กร คุณภาพการบริการ และการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 1 ภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

ภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
ด้านเอกลักษณ์	4.17	0.35	มาก	1
ด้านชื่อเสียง	4.03	0.61	มาก	3
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.09	0.63	มาก	2
รวม	4.10	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเอกลักษณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.63) และ ด้านชื่อเสียง ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.61)

ตารางที่ 2 คุณภาพการบริการของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

คุณภาพการบริการของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	4.30	0.32	มาก	3
ด้านความน่าเชื่อถือ	4.35	0.59	มาก	2
ด้านการตอบสนองความต้องการ	4.09	0.64	มาก	4
ด้านการสร้างความมั่นใจ	4.01	0.50	มาก	5
ด้านการเข้าใจลูกค้า	4.84	0.30	มากที่สุด	1
รวม	4.29	0.30	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเข้าใจลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.30) รองลงมา คือ ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.59) ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.32) ด้านการตอบสนองความต้องการ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.64) และด้านการสร้างความมั่นใจ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 3 การรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

การรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
ด้านการรับรู้ประสบการณ์คุณภาพเชิงเปรียบเทียบ	4.31	0.57	มาก	1
ด้านการรับรู้ความคุ้มค่า	4.28	0.57	มาก	2
ด้านการรับรู้ผลประโยชน์ทางอารมณ์	4.23	0.54	มาก	3
รวม	4.27	0.49	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ประสบการณ์คุณภาพเชิงเปรียบเทียบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือด้านการรับรู้ความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.57) และ ด้านการรับรู้ผลประโยชน์ทางอารมณ์ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กรและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 4 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์องค์กรและการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	Y
ด้านเอกลักษณ์ (X ₁)	1			
ด้านชื่อเสียง (X ₂)	.519**	1		
ด้านลักษณะทางกายภาพ (X ₃)	.545**	.644**	1	
การรับรู้ตราสินค้า (Y)	.622**	.661**	.753**	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์องค์กรและการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านชื่อเสียง และด้านเอกลักษณ์ ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ระหว่างภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

Model	การรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยว			t	Sig.
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	S.E.	β		
(Constant)	.549	.175		3.145	.002
ด้านลักษณะทางกายภาพ (X ₃)	.370**	.032	.471	11.618	.000
ด้านเอกลักษณ์ (X ₁)	.349**	.052	.245	6.764	.000
ด้านชื่อเสียง (X ₂)	.187**	.032	.231	5.803	.000

R = .812 R² = .659, Adj. R² = .657, Std. Error of the Estimate = .290, F = 255.442, P = 0.000

Y = การรับรู้ตราสินค้า **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 สมการพยากรณ์ระหว่างภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ด้านลักษณะทางกายภาพ (X₃) ด้านเอกลักษณ์ (X₁) และด้านชื่อเสียง (X₂) ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต (Y) และเมื่อพิจารณา ค่า R² = .659 สามารถทำนายการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตได้ร้อยละ 65.90

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.549 + 0.187(X_2) + 0.349(X_1) + 0.379(X_3)$$

ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายในรูปมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.471(X_3) + 0.245(X_1) + 0.231(X_2)$$

ตารางที่ 6 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการ และการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
ความเป็นรูปธรรมของบริการ(X ₁)	1					
ด้านความน่าเชื่อถือ (X ₂)	0.557**	1				
ด้านการตอบสนองความต้องการ (X ₃)	0.648**	0.605**	1			
ด้านการสร้างความมั่นใจ (X ₄)	0.742**	0.409**	0.607**	1		
ด้านการเข้าใจลูกค้า (X ₅)	0.282**	0.322**	0.298**	0.200**	1	
การรับรู้ตราสินค้า (Y)	0.748**	0.791**	0.670**	0.489**	0.515**	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการและการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความน่าเชื่อถือ ความเป็นรูปธรรมของบริการด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านการเข้าใจลูกค้า และด้านการสร้างความมั่นใจ ตามลำดับ

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ระหว่างคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยว

Model	การรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยว			t	Sig.
	Unstandardized	Standardized			
	Coefficients	Coefficients			
	B	S.E.	β		
(Constant)	-.556	.155		-3.589	.000
ความเป็นรูปธรรมของบริการ(X ₁)	.458	.033	.486	13.919	.000
ด้านความน่าเชื่อถือ (X ₂)	.370	.023	.442	16.017	.000
ด้านการตอบสนองความต้องการ (X ₃)	.096	.024	.124	4.023	.000
ด้านการสร้างความมั่นใจ (X ₄)	-.175	.032	-.174	-5.420	.000
ด้านการเข้าใจลูกค้า (X ₅)	.346	.033	.234	10.528	.000
R = .911 R ² = .831, Adj. R ² = .828, Std. Error of the Estimate = .205, F = 386.407, P = 0.000					

R = .911 R² = .831, Adj. R² = .828, Std. Error of the Estimate = .205, F = 386.407, P = 0.000

Y = การรับรู้ตราสินค้า **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 7 สมการพยากรณ์ระหว่างคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ความเป็นรูปธรรมของบริการ(X₁) ด้านความน่าเชื่อถือ (X₂) ด้านการเข้าใจลูกค้า (X₅) ด้านการตอบสนองความต้องการ (X₃) ด้านการสร้างความมั่นใจ (X₄) ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต (Y) และเมื่อพิจารณา ค่า R² = .831 สามารถทำนายการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตได้ร้อยละ 83.10

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -0.556 + 0.458(X_1) + 0.370(X_2) + 0.346(X_5) + 0.096(X_3) - 0.175(X_4)$$

ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายในรูปมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.486(X_1) + 0.442(X_2) + 0.234(X_5) + 0.124(X_3) - 0.174(X_4)$$

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท มีรายได้ 15,001 – 30,000 บาท ลักษณะการวางแผนท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้บริการธุรกิจนำเที่ยว ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านเอกลักษณ์ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านชื่อเสียง ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าใจลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านการตอบสนองความต้องการ และด้านการสร้างความมั่นใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ประสบการณ์คุณภาพเชิงเปรียบเทียบ ด้านการรับรู้ความคุ้มค่าและด้านการรับรู้ผลประโยชน์ทางอารมณ์

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สมการพยากรณ์ระหว่างภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านเอกลักษณ์ และด้านชื่อเสียง ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และสมการพยากรณ์ระหว่างคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการเข้าใจลูกค้า ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านการสร้างความมั่นใจ ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพลักษณ์องค์กรและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านเอกลักษณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมีตราสินค้าที่มีความสวยงามสังเกตเห็นได้ชัดเจน และสโลแกนของบริษัทที่เป็นเอกลักษณ์ โดยนำเสนอภาพลักษณ์องค์กรที่ชัดเจนเป็นที่จดจำของลูกค้าจึงช่วยให้เกิดคุณค่าตราสินค้าที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีการบริหารตราสินค้าด้วยการสร้างตำแหน่งทางการตลาดให้แก่ตราสินค้าให้โดดเด่นและแตกต่างจากคู่แข่งรายอื่น ๆ โดยการเชื่อมโยงกับตราสินค้าในความคิดความทรงจำของนักท่องเที่ยว จนก่อให้เกิดเป็นความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งของตราสินค้าที่นักท่องเที่ยวรับรู้ ดังคำกล่าวของชวัญฤทัย เดชทองคำ (2562) ได้กล่าวว่า ภาพลักษณ์ด้านองค์กรเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า อันเนื่องมาจากการรับรู้ถึงภาพลักษณ์องค์กรในด้านต่าง ๆ สามารถสร้างความรู้สึกอบอุ่นใจ หรือความน่าเชื่อถือได้เป็นอย่างดีในช่วงระหว่างการพิจารณาตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ จันทร์ประสิทธิ์ และอรไท ครุฑเวช (2563) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารและสื่อสารตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตให้เกิดคุณค่าตราสินค้าที่เพิ่มขึ้นในมุมมองนักท่องเที่ยวชาวยุโรป พบว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้าเป็นตัวชี้วัดในการประกอบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะตอบสนองในเชิงบวกต่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าตราสินค้าสูง และงานวิจัยของนิมิต ชื่นสัน และศศิวิมล สุขบท (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ความผูกพันกับสถานที่ ความพึงพอใจโดยรวม และความตั้งใจ เชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันกับสถานที่ ความพึงพอใจโดยรวมเมื่อนักท่องเที่ยวรับรู้ภาพลักษณ์มากยิ่งขึ้น ย่อมทำให้นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจเชิงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านความเข้าใจลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมีการพัฒนาองค์ประกอบในทุก ๆ โดยเฉพาะองค์ประกอบความเข้าใจลูกค้า โดยพนักงานจ่ารายละเอียดลูกค้าได้ดี เข้าใจปัญหาวิธีแก้ไข สามารถสื่อสารให้ข้อมูลข่าวสารพร้อมทั้งยินดีรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะของลูกค้า สามารถที่จะปรับเปลี่ยนการบริการให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ทันที จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความไว้วางใจและตัดสินใจที่จะใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติมา แซ่โฮ, เกษมสันต์ พิพัฒน์ศิริศักดิ์ และนิธนา ฐานิตธนกร (2560) ได้ศึกษาภาพลักษณ์คุณภาพบริการ และค่านิยมในการท่องเที่ยวธรรมชาติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ส่งผลต่อทัศนคติการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจกับการให้บริการ คำแนะนำของบุคลากรในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิด

อุบัติเหตุ งานวิจัยของฐิติพร พินเอี่ยม (2564) ได้ศึกษาคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าโรงแรมระดับ 4 ดาวในเขตจังหวัดภูเก็ต พบว่า ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของลูกค้า

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านการรับรู้ประสบการณ์คุณภาพเชิงเปรียบเทียบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจากการได้รับการแชร์ประสบการณ์ของผู้ที่เคยใช้บริการมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลรอบข้าง เพื่อน หรือครอบครัว จึงทำให้รับรู้คุณภาพบริการจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเดินทางและเลือกใช้บริการธุรกิจนำเที่ยว เพื่อการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินที่คุ้มค่ากับที่จ่ายไป นอกจากนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอและมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าหรือบริการ เป็นกิจกรรมทั้งก่อนจนกระทั่งถึงภายหลังจากเลือกซื้อเพื่อเป็นการขยายการรับรู้ตราสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติมา แซ่โท, เกษมสันต์ พิพัฒน์ศิริศักดิ์ และนิตนาฐานิตธนกร (2560) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ คุณภาพบริการ และค่านิยมในการท่องเที่ยวธรรมชาติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ส่งผลต่อทัศนคติการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า การท่องเที่ยวด้านประสบการณ์และความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อทัศนคติการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวทั้งความประทับใจที่ได้ท่องเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ จันทร์ประสิทธิ์ และอรไท ครุฑเวโซ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารและสื่อสารตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตให้เกิดคุณค่าตราสินค้าที่เพิ่มขึ้นในมุมมองนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ได้เสนอแนะว่า การพูดบอกต่อ ๆ กันของนักท่องเที่ยว จะทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักรู้ต่อตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว รับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว รับรู้คุณภาพตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว และคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์ที่คุ้มค่าจากการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว จะมีมาตรฐานคงที่แน่นอนตรงกับที่ได้คาดหวังไว้ ไม่ว่าจะไปท่องเที่ยวกี่ครั้งก็ตาม

4. ภาพลักษณ์องค์กรส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านเอกลักษณ์ และด้านชื่อเสียงส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะด้านลักษณะทางกายภาพ เนื่องจากสถานที่ตั้งขององค์กรมีความน่าเชื่อถือและความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ด้วยสถานที่ตั้งนั้นมีภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตที่ตรงกับศักยภาพและตรงจุดเด่นของพื้นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลักที่มีชื่อเสียง มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อความต้องการ เช่น ที่จอดรถ บริเวณที่นั่งรอ และจุดให้บริการ ซึ่งธุรกิจนำเที่ยวหลาย ๆ แห่งในจังหวัดภูเก็ตมีเอกลักษณ์อันเป็นที่รู้จักและนักท่องเที่ยวยอมรับ ซึ่งมีการสร้างกลยุทธ์ด้านการสร้างตัวสินค้าและบริการใหม่ ๆ ที่มีความโดดเด่นและแตกต่างจากคู่แข่ง รวมไปถึงราคาค่าบริการที่มีความเหมาะสม และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตราสินค้าผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ในภาพลักษณ์และเลือกที่จะเข้ามาใช้บริการ ดังนั้น ภาพลักษณ์เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับกระบวนการกำหนดพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว และรับรู้ถึงคุณค่าเงินที่ใช้ไปกับการท่องเที่ยว (ไพศาล ฤทธิกุล, เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์, สิริภรต์ โชติช่วง และสุรินทร์ ชุมแก้ว, 2560; นิมิตร ชื่นสัน และศศิวิมล สุขุบท, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัตสุระ ปะโคทั้ง และเอนก ชิตเกสร (2566) ที่ศึกษาเรื่องภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมอาสอาเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยภาพลักษณ์องค์กรภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมากโดยให้ความสำคัญกับด้านภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์หรือบริการ รองลงมาด้านภาพลักษณ์ตราสินค้า งานวิจัยของเบญจวรรณ ศงสภาค (2560) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริษัทนำเที่ยวของกลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ได้แก่ ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือ ปัจจัยด้านกายภาพและที่ตั้ง และปัจจัยด้านความเหมาะสมของช่วงและระยะเวลา งานวิจัยของชยาพร เดชสโร, เมธากาญจน์ ชียง และวิลาวัลย์ จันทร์ศรี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ปัจจัยภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ตควรดูแลรักษาภาพลักษณ์ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ พัฒนาสภาพแวดล้อมให้ดูดีขึ้นหรือไม่ปล่อยให้ภาพลักษณ์ดูแย่ลง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความปลอดภัย ความสะอาดตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ความสะอาดของห้องน้ำสาธารณะ การจัดให้หน่วยงานตำรวจแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจซึ่งจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดภูเก็ตอีกครั้ง และงานวิจัยของนิมิตร ชื่นสัน, สุภัทรา สังข์ทอง และสิรินทรา สังข์ทอง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำ: มุมมองนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตพบว่า ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อความคุ้มค่าเงิน เมื่อนักท่องเที่ยวรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวดีขึ้น ย่อมทำให้รับรู้ความคุ้มค่าของเงินที่จ่ายไปด้วย ย่อมทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจสูงขึ้นและเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำ

5. คุณภาพการบริการส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ พบว่า ความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการเข้าใจลูกค้า ด้านการตอบสนองความต้องการ และด้านการสร้างความมั่นใจ ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพที่สัมผัสได้ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจนำเที่ยวเป็นธุรกิจบริการเกี่ยวข้องกับการจัดนำเที่ยว มีเอกสารรับรองการเปิดบริษัทที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีการให้บริการหรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง ที่พักอาหารและเครื่องดื่ม ทักษะการ หรือการบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยว มุ่งให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการเพื่อสร้างความประทับใจและเกิดจดจำในการบริการนำเที่ยว พัฒนาธุรกิจนำเที่ยวให้มีคุณภาพการบริการที่เป็นเลิศด้วยการตอบสนองความต้องการของลูกค้าตรงตามคาดหวังและทันเวลาที่ เช่นเดียวกับข้อเสนอแนะของหยุนหยี่ ฉาง (2561) กล่าวว่า ผู้ประกอบการควรสำรวจความต้องการของลูกค้าในเรื่องของลักษณะทางกายภาพว่า ลูกค้าชอบในเรื่องของการบริการ ด้านใดบ้าง สอบถามลูกค้าในเรื่องของความคิดเห็น เพื่อที่ลูกค้าจะสามารถที่จะพึงพอใจในภาพรวม และสามารถตอบโต้ได้ในเรื่องที่ลูกค้าต้องการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวัญชนก สุวรรณพงศ์ (2563) พบว่า คุณภาพการบริการที่คาดหวังของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคุณภาพลำดับแรก คือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ รองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเมธ เมฆ และแสงแข บุญศิริ (2563) ที่พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ มีการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในระดับมากที่สุดต่อคุณภาพการบริการที่พึงประสงค์ในเกาะล้าน จังหวัดชลบุรี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ด้านเอกลักษณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้วยการที่บริษัทนำเที่ยวมีตราสินค้าที่สวยงาม ดังนั้น ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรมีการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายให้ตรงกับจุดเด่นของพื้นที่ เพื่อสร้างการรับรู้ภาพลักษณ์ให้กับนักท่องเที่ยว

2. คุณภาพการบริการของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดลำดับแรก คือ ด้านความเข้าใจลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด จากการที่บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมีพนักงานที่มีความรู้ความสามารถในการแนะนำการบริการได้ดี อีกทั้งมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ตรงกับความต้องการ ดังนั้น องค์กรควรมีการสรรหาพนักงานที่มีความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานบริการ มีการอบรมและพัฒนาพนักงานให้เข้าถึงและเข้าใจบทบาทของการบริการเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และสร้างความไว้วางใจแก่ลูกค้า จนสร้างความประทับใจและตัดสินใจใช้บริการซ้ำอีกครั้ง

3. การรับรู้ตราสินค้าของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมี ด้านการรับรู้ประสบการณ์คุณภาพเชิงเปรียบเทียบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น ควรมีการกำหนดกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ตราสินค้ามากขึ้น เช่น การสร้างตัวสินค้า และบริการใหม่ ๆ ที่มีความโดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่ง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายช่องทางไปยังนักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดความสนใจและให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจใช้บริการธุรกิจนำเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆเพิ่มเติม เช่น การรับรู้คุณค่าของธุรกิจนำเที่ยว ปัจจัยที่ทำให้ลูกค้าเลือกใช้บริการธุรกิจนำเที่ยว ประสบการณ์และความต้องการที่ได้รับจากการใช้บริการธุรกิจนำเที่ยว เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาและต่อยอดแนวทางการจัดการภาพลักษณ์ เพื่อส่งเสริมความภักดีต่อตราสินค้าต่อไป

2. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่นการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ หรือการสนทนากลุ่มเพิ่มเติมเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่หลากหลาย และทำให้ผลการศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้มาจากโครงการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการภาพลักษณ์องค์กรเพื่อสร้างความภักดีต่อตราสินค้าของธุรกิจนาฬิกา โดยผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหาร คณะศิลปศาสตร์ และคณาจารย์สาขาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

รายการอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). *แผนวิสาหกิจ ททท. พ.ศ.2566-2570 (ฉบับทบทวน พ.ศ.2567-2570) ฉบับสมบูรณ์ (Final Report)*. สืบค้น 1 สิงหาคม 2566, จาก <http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/T27254.pdf>
- กิตติมา แซ่โฮ, เกษมสันต์ พิพัฒน์ศิริศักดิ์ และนิตนา ฐานิตธนกร (2560) ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์คุณภาพบริการ และค่านิยมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ส่งผลต่อทัศนคติการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน วันที่ 7-8 ธันวาคม 2560*, หน้า 1702-1712. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- ขวัญชนก สุวรรณพงศ์. (2563). คุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 6(2), 44-56.
- ขวัญฤทัย เดชทองคำ. (2562). *รูปแบบคุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์ขององค์กร และความพึงพอใจ ที่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ในการเลือกใช้บริการบริษัทนำเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ขยายพร เดชสโร, เฉกกาญจน์ ชัย และวิลาวัลย์ จันทศรี. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 14(1), 121-140.
- ฐิติพร พินเยี่ยม. (2564). *คุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าโรงแรมระดับ 4 ดาวในเขตจังหวัดภูเก็ต*. สืบค้น 25 มกราคม 2567, จาก <http://www.mbaphangnga.ru.ac.th/documents/IS/IS3/6424103003.pdf>
- ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป. (2561). คุณภาพการบริการของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดหนองคาย. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(1), 98-106.
- ณัฐมา เสรีวัฒนา. (2563). *ภาพลักษณ์องค์กรคุณภาพการบริการและคุณค่าตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความภักดีและการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านไทย-เดนมาร์ก มิลค์แลนด์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทัตสุระ ปะโคทัง และเอนก ชิตเกสร. (2566). ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมอาสา อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(1), 107-121.
- ธรริธร ธีรขวัญโรจน์. (2561). *การตลาดบริการ*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดเคชั่น.
- ธิตี เกตุทัต, นฤมล กิมภากรณ์ และกิตติคุณ ชูลีกาวิทย์. (2563). อิทธิพลของภาพลักษณ์องค์กรและภาพลักษณ์ตราผลิตภัณฑ์ต่อคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับตราผลิตภัณฑ์ในกลุ่มธุรกิจธนาคาร. *วารสารการสื่อสารมวลชน คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 8(1). 1-33.
- ธีรพัฒน์ เอี่ยมละอ. (2564). *ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ความไว้วางใจ และคุณภาพสินค้าที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคสินค้าลูกไก่ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นัทธีรา พุมมาพันธุ์. (2561). ผลกระทบการรับรู้คุณภาพของลูกค้าต่อความภักดีของลูกค้าโรงแรม 4 และ 5 ดาว. *วารสารร่วมพฤษภามหาวิทยาลัยเกริก*, 36(3). 204-224.

- นิมิต ชื่นสั้น และศศิวิมล สุขุบท. (2563). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวความผูกพันกับสถานที่ ความพึงพอใจโดยรวม และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกในจังหวัดภูเก็ต. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 42(1), 68-83.
- นิมิต ชื่นสั้น, สุภัทรา สังข์ทอง และสิรินทรา สังข์ทอง. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำ: มุมมองนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 13(2), 75-88.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- เบญจวรรณ ศงสภาค. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริษัทนำเที่ยวของกลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พรนัทธ ธนากิจสุวิสิฐ. (2561). *ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการกลับมาเที่ยวซ้ำในแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองกรณีศึกษาจังหวัดน่าน*. (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ไพศาล ฤทธิกุล, เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์, สิริภัทร์ โชติช่วง และสุรินทร์ ชุมแก้ว. (2560). กลยุทธ์การจัดการภาพลักษณ์องค์กรเพื่อพัฒนาธุรกิจบริการ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 9(11), 265-275.
- วสันต์ จันทร์ประสิทธิ์ และอรไท ครุฑเวโช. (2563). แนวทางการบริหารและสื่อสารตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตให้เกิดคุณค่าตราสินค้าที่เพิ่มขึ้นในมุมมองนักท่องเที่ยวชาวยุโรป. *WMS Journal of Management Walailak University*, 9(3), 16.30.
- สิรพรรณ เพลินจิต, วิชัย รุ่งเรืองอนันต์ และทิฆัมพร ทวีเดช. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย. *วารสารวิชาการเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 11(2), 129-136.
- สุเมธ เมฆ และแสงแข บุญศิริ. (2563). ความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อคุณภาพการบริการที่พักประเภทรีสอร์ตในเกาะล้าน จังหวัดชลบุรี. *วารสารสหวิทยาการ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 17(2), 102-133.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2551). *พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑*. สืบค้น 1 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.dip.go.th/Portals/0/patuemoh/fatu/กฎหมาย/การค้าและการบริการ/พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์%20พ.ศ.%202551.pdf>
- หยุนหยี่ ฉาง. (2561). *ลักษณะทางกายภาพ ความไว้วางใจ และคุณภาพการบริการส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรีสอร์ทของนักท่องเที่ยวในเมืองพัทยา*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- อิสระพงษ์ พลขานี และอุมาพร บุญเพชรแก้ว. (2563). ภาพลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ตที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 27(1), 274-300.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Hair, J., Anderson, R., Tatham, R., & Black, W. (2006). *Multivariate Data Analysis* (6th ed.). Prentice-Hall International, USA.
- Isoraite, M. (2018). Brand image development. *Coforum*, 1(14), 1-6.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1990). *Delivering quality service: Balancing customer perceptions and expectations*. New York: The free press.
- Ramya, N. (2019). Service quality and its dimensions International Journal of Research and Development (IJRD), 4(2), 38-41.

การยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี

วัฒนา ทนงค์แสง¹ มนต์ชาตรี เกตุมุณี² อธิพนธ์ เวศพันธ์³ มนุศักดิ์ จานทอง⁴

อภิสิทธิ์ เหมือนเมือง^{5*} อธิระภัทร แก้วปรารธนา⁶

Acceptance of Innovative Briquette Systems for Producing High-efficiency

Solid Fuels from Municipal Waste at Tha Wung Subdistrict Administrative

Wattana Tanongpheang¹ Montchatry Ketmuni² Teerapot Wessapan³ Manusak Jantong⁴

Apisit Muanmuang^{5*} Thiraphat Kaeowpratthana⁶

Received 11/03/2024 Revised 26/05/2024 Accepted 10/06/2024

<https://doi.org/10.60101/jla.2024.5.1.4463>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี จำนวน 400 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสหสัมพันธ์เชิงถดถอย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ ทักษะการที่มีต่อการใช้งาน รองลงมา คือ การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ และความตั้งใจในการใช้งาน การทดสอบสมมติฐาน พบว่า การยอมรับที่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ได้แก่ การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ ($\beta = .176$) และการรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ ($\beta = .716$) ส่วนการยอมรับที่มีผลต่อความตั้งใจใช้งานระบบ ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ ($\beta = .343$) ทักษะการที่มีต่อการใช้งาน ($\beta = .503$) และความตั้งใจใช้งานระบบมีผลต่อความพึงพอใจใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ($\beta = .343$)

คำสำคัญ : การยอมรับนวัตกรรม ระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็ง การจัดการขยะชุมชน

Abstract

^{1, 2} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: ¹tawattana@rmutt.ac.th ²montchatry@rmutt.ac.th

^{3, 4, 5, 6} คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Engineering, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

³teeapot_w@rmutt.ac.th ⁴manusak.j@en.rmutt.ac.th ⁵apisit_m@mail.rmutt.ac.th ⁶1164104000057@mail.r.utt.ac.th

*Corresponding author-mail: apisit_m@mail.rmutt.ac.th

The objectives of this research were 1) to study the acceptance level of the innovative briquette system for producing high-efficiency solid fuels from municipal solid waste; and 2) to examine the factors affecting the acceptance of the innovative briquette system for producing high-efficiency solid fuels from municipal waste at Tha Wung Subdistrict Administrative Organization, Tha Wung District, Lopburi Province. The samples were 400 people in the community aged 18 years and over of Tha Wung Subdistrict Administrative Organization, Tha Wung District, Lopburi Province, with multi-stage random sampling. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested using Pearson's correlation coefficients and regression correlation values. The research results were found that factors for acceptance of innovative briquetting systems for producing high-efficiency solid fuels from municipal solid waste were at a high level. And when considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect, respectively shown as follows: attitude towards use, followed by perception of ease of using the system, perceived usefulness of the system, and intention to use the system. Testing the hypothesis found that the perceived ease of using the system had an effect on the attitude to use the system ($\beta = 0.176$). The perceived usefulness of the system had an effect on the attitude to use the system ($\beta = 0.716$). Perceived usefulness of the system had an effect on intention to use the system ($\beta = 0.343$). The attitude to use the system had an effect on intention to use the system ($\beta = 0.503$). Intention to use the system had an effect on satisfaction with using the briquette system for producing high-efficiency solid fuel from municipal waste ($\beta = .343$).

Keywords: innovation acceptance, briquette systems for producing high-efficiency solid fuels, municipal waste management

บทนำ

พลังงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคคมนาคม ภาคเกษตรกรรม และภาคครัวเรือนในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้สะดวกสบายยิ่งขึ้น ซึ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการใช้พลังงานมากขึ้น จากรายงานเรื่อง BP Statistical Review of World Energy 2022 ของบริษัทบีพี (BP) พบว่าความต้องการพลังงานทั่วโลกในปี ค.ศ. 2021 มีแนวโน้มสูงขึ้นจากปี ค.ศ. 2020 เนื่องจากทั่วโลกมีการผ่อนปรนมาตรการการจำกัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจลง โดยพบว่าทั่วโลกมีความต้องการพลังงานขั้นต้นเพิ่มขึ้น 31 เอกซะจูล (EJ) หรือร้อยละ 5.8 ซึ่งถือเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นมากที่สุดเป็นประวัติศาสตร์ (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2566) ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีอัตราการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยแหล่งพลังงานในประเทศไทยมีอัตราการผลิตไม่เพียงพอกับอัตราการใช้ จำเป็นต้องมีการนำเข้าพลังงานอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยมีเป้าหมายในการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ที่ร้อยละ 30 ภายในปี พ.ศ. 2580 (AEDP2018) โดยการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย 15,058 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยคิดเป็นมูลค่าการใช้พลังงานรวมกว่า 302,748 ล้านบาท (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, 2566)

จากแนวโน้มความต้องการใช้พลังงานทั่วโลกและปริมาณการปล่อย CO₂ ที่สูงขึ้นถือเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญที่ส่งผลให้ทุกประเทศนอกจากการมุ่งหาแหล่งพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ที่เพิ่มขึ้นแล้วจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อการประเด็นผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการใช้พลังงาน โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การใช้พลังงานหมุนเวียนมากขึ้น (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ รวมไปถึงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยพัฒนารูปแบบและแนวทางการจัดการเมืองเพื่อมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ และพื้นที่สีเขียวในทุกรูปแบบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดการด้านการเกษตรที่มีผลประโยชน์ร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) อีกทั้งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าหมายที่ 13: ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น มุ่งระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำ ซึ่งควรดำเนินการควบคู่ไปกับการบูรณาการมาตรการด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และความมั่นคงของมนุษย์ เข้ากับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ (SDG Move Team, 2022)

ดังนั้น จึงต้องมีการหาแหล่งพลังงานอย่างอื่นมาใช้ทดแทนเพื่อลดปัญหาดังกล่าว แหล่งพลังงานทดแทนที่สามารถหาได้ง่าย เช่น พลังงานทดแทนในรูปแบบของเชื้อเพลิงชีวมวลอัดแท่ง เป็นแนวทางปฏิบัติที่ตอบสนองต่อปัญหาที่ทำให้บรรเทาหรือลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศ จากสาเหตุหลักที่เป็นเหตุให้เกิดมลพิษอากาศที่สำคัญ คือ การเผาขยะเกษตรเหลือทิ้งในที่โล่ง ได้แก่ การเผาตอซังหลังการเก็บเกี่ยวข้าว การเผาเศษฟาง การเผาเศษหญ้า เช่น วัชพืช ใบไม้กิ่งไม้ การเผาฟืนและถ่าน ตลอดจนการเกิดไฟป่า เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยจะมีวัตถุดิบจำพวกนี้เป็นจำนวนมากที่ใช้เป็นแหล่งพลังงานชีวมวลมาทำการแปรรูปเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงชีวมวลอัดแท่งสำหรับการให้ความร้อนทั้งในภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรม นอกจากเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรแล้ว ยังสามารถนำขยะที่เกิดจากครัวเรือนมาใช้ทำเชื้อเพลิงชีวมวลดังกล่าว เพื่อลดปัญหาการกำจัดขยะ (ภัทรวดี รัตนปัญญา, 2565)

ในปัจจุบันโลกกำลังประสบปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการเพิ่มจำนวนประชากร การขยายตัวของเมือง และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ปัจจัย 4 คือ อาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย ส่งผลให้เกิดขยะจากกระบวนการผลิตและหลังใช้งาน จากรายงาน Verisk Maplecroft Environment Dataset พบว่าในแต่ละปีมีการสร้างขยะมูลฝอยชุมชนมากกว่า 2.1 พันล้านตัน แต่มีเพียง 323 ล้านตันถูกนำเข้ากระบวนการรีไซเคิล (Verisk Maplecroft, 2019) และจากข้อมูล World Bank's database ประเทศที่สร้างขยะมูลฝอยสูงสุด ได้แก่ ประเทศจีน 323 ล้านตันต่อปี รองลงมา สหรัฐอเมริกา 265 ล้านตันต่อปี (Verisk Maplecroft, 2019) โดยประเทศไทยมีการสร้างขยะมูลฝอย 25.70 ล้านตันต่อปี (กรมควบคุมมลพิษ, 2565) ในหลายทศวรรษที่ผ่านมาการจัดการขยะมูลฝอยไม่มีประสิทธิภาพ โดยการฝังกลบ การเผาและการกองทิ้งไว้ในพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้ ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นก่อให้เกิดเชื้อโรค เป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่างๆ ทั้งในมนุษย์และสัตว์ เมื่อจำแนกขยะมูลฝอยที่ส่งผลเสียและสร้างปัญหาร้ายแรงต่อระบบนิเวศอย่างมาก คือ ขยะพลาสติก (Malek, Mortazavi, Cialani & Nordström, 2023)

ขยะพลาสติกเป็นตัวการก่อให้เกิดการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม และคุกคามสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ แม้กระทั่งมนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิตสัตว์บกและสัตว์น้ำเนื่องจากสารพิษจากขยะพลาสติกได้ทำลายลำไส้และ

ดับ อีกทั้งยังมีการตกค้างของสารพิษในเนื้อเยื่อ เมื่อสิ่งมีชีวิตใดกินสัตว์ที่มีสารพิษตกค้างอยู่จะได้รับสารพิษนั้นด้วยส่งผลกระทบต่อระบบห่วงโซ่อาหาร ในหลายประเทศทั่วโลกได้ออกมาตราการควบคุมและวิธีการในการจัดการขยะเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการลดใช้พลาสติก เพิ่มปริมาณการนำกลับมาใช้ให้เป็นประโยชน์ การย่อยสลายแบบไม่ใช้ออกซิเจน (Anaerobic digestion) การย่อยอาหารแบบไม่ใช้ออกซิเจนที่มีของแข็งสูง (High-solids anaerobic digestion) การไฮโดรเทอร์มอลคาร์บอนิเซชัน (Hydrothermal carbonization) การทอรีแฟคชัน (Torrefaction) การไพโรไลซิส พลาสมาไพโรไลซิส (Plasma pyrolysis) การเผาขยะในเตาเผา (Incineration) การแปรสภาพเป็นแก๊ส (Gasification) (Naveenkumar, 2023)

โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาชีวมวลอัดแท่งด้วยการเติมขยะพลาสติกโพลีเอทิลีน ให้เป็นแท่งเชื้อเพลิงแข็งพร้อมใช้งานให้กับทางโรงไฟฟ้าในการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งใช้ขยะพลาสติกจากชุมชน และขยะจากการเกษตร เช่น ฟาง แกลบ และ ชี้เลี้ยง สามารถลดปริมาณขยะและลดมลพิษจากการหมักหมมของขยะ และได้นำไปถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้งานให้กับคนในชุมชน เพื่อนำเทคโนโลยีไปใช้ผลิตพลังงานทางเลือก ซึ่งก่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น และช่วยลดการเผาขยะ เพื่อความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี จากแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 พบว่า จังหวัดลพบุรีมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 795 วันต่อตัน ซึ่งปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการจัดการขยะ และการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างไม่ถูกวิธี เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นทุกปีโดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมือง และชุมชนขนาดใหญ่ เนื่องจากการขยายตัวของภาคธุรกิจต่างๆ การจัดการขยะมูลฝอยมีปัญหาในทุกขั้นตอนตั้งแต่ การคัดแยกจากแหล่งกำเนิด การเก็บรวบรวม การเก็บขนที่มีรถเก็บขนไม่เพียงพอทำให้เกิดมูลฝอยตกค้างตามแหล่งต่าง ๆ และการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการกำจัดแบบเทกองกับพื้นผสมไปกับการไถกลบเมื่อเวลาขยะมูลฝอยที่เทกองมีปริมาณมาก ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง พบว่ามีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ประมาณ 15 ตันต่อวัน ปริมาณขยะที่จัดเก็บได้จะถูกนำไปกำจัดโดยวิธีการกองบนพื้นและฝังกลบ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังมีที่ดินสำหรับใช้ในการฝังกลบขยะมูลฝอยจำนวน 15 ไร่ ซึ่งเกิดปัญหาการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง ยังมีการกำจัดขยะไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี, 2564)

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนานวัตกรรมเพื่อการจัดการขยะ โดยพัฒนาระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน เพื่อนำมาแก้ปัญหาในการจัดการขยะของชุมชน แต่การที่จะให้ชุมชนยอมรับการใช้นวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนได้นั้น ชุมชนจะต้องมั่นใจต่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมนี้ คณะผู้วิจัยจึงลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้ในการใช้เทคโนโลยี การควบคุมดูแล รวมไปถึงการผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูง เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้กับชุมชนได้จริง อีกทั้งยังศึกษาการยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ว่าคนในชุมชนมีความคิดเห็น หรือมีเหตุผลในการยอมรับหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารจัดการขยะชุมชนได้อย่างถูกต้อง สามารถช่วยลดปริมาณขยะได้ มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้และมีความตั้งใจที่จะใช้งานเทคโนโลยี อันนำไปสู่การยอมรับนวัตกรรมได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

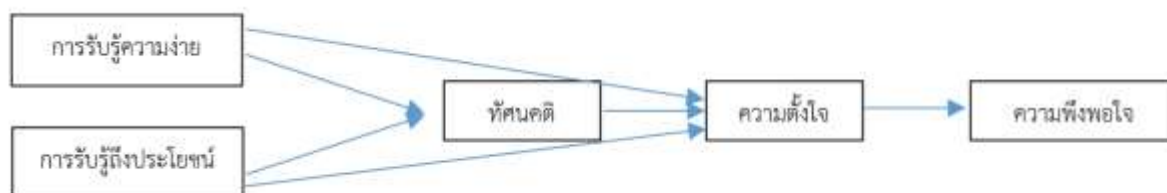
1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี
2. ปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี
3. ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี
4. ปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบมีผลต่อความตั้งใจใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี
5. ทัศนคติที่มีต่อการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี
6. ความตั้งใจใช้งานระบบมีผลต่อความพึงพอใจใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวั่ง จังหวัดลพบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้(Perceived ease of use) หมายถึง ระดับที่ผู้ใช้คาดหวังต่อเทคโนโลยีที่เป็นเป้าหมายที่จะใช้ว่าต้องมีความง่ายและมีความเป็นอิสระจากความพยายามสามารถศึกษาวิธีการใช้ได้โดยไม่ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เทคโนโลยีใดที่ใช้งานง่ายและสะดวกไม่ซับซ้อน มีความเป็นไปได้มากที่จะได้รับการยอมรับจากผู้ใช้งาน การรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการยอมรับ หรือความตั้งใจที่จะใช้และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการยอมรับโดยส่งผ่านพฤติกรรมการยอมรับ (วนิดา ตะนุรักษ์, 2559)

การรับรู้ประโยชน์(Perceived usefulness) หมายถึง ทัศนคติความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการใช่เทคโนโลยีหรือระบบสารสนเทศแบบเฉพาะเจาะจง โดยเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะเพิ่มสมรรถภาพ และประสิทธิภาพในการทำงานให้มากขึ้น รวมไปถึงมีส่วนช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว มีความถูกต้องแม่นยำขึ้น พร้อมทั้งเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจในการใช้ บุคคลรับรู้ได้ว่าเทคโนโลยีที่นำมาใช้นั้นก่อให้เกิดประโยชน์ และเสนอทางเลือกที่มีคุณค่าสำหรับการปฏิบัติงานเดียวกัน รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีใหม่จะทำให้ได้งานที่มีคุณภาพดีขึ้น หรือทำให้งานเสร็จเร็วขึ้น ส่งผลมีรายได้เพิ่มขึ้น ถือเป็นแรงจูงใจภายนอก(Extrinsic motivation) และประโยชน์ที่ได้รับตรงกับความต้องการ

ของบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยี (วนิดา ตะนุรักษ์, 2559)

ทัศนคติต่อการใช้ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อเทคโนโลยีนั้น ๆ เกิดจากการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน จะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีจะส่งผลต่อไปยังความตั้งใจใช้เทคโนโลยีนั้น (อัจฉรา เคนเจริญโสภณ, 2560)

ความตั้งใจ หมายถึง การแสดงและกิริยาท่าทางความตั้งใจที่จะพยายามทำพฤติกรรมนั้น ความตั้งใจจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลได้ทุ่มเท ความพยายามมากน้อยเพียงใดที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ยิ่งบุคคลมีความตั้งใจแน่วแน่และพยายามมากเพียงใดความเป็นไปได้ที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมมีมากเท่านั้น หากผู้ใช้งานได้รับตามความต้องการและข้อมูลที่ได้มีคุณภาพ ใช้งานสะดวกและรวดเร็วเพิ่มขึ้นจะเกิดการนำไปสู่การใช้งานจริง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับและทัศนคติที่มีต่อการใช้งานจะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ และการใช้งานจริง (อัจฉรา เคนเจริญโสภณ, 2560)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษา คือ คนในชุมชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี จำนวน 3,126 คน 918 ครัวเรือน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี จำนวน 3,126 คน การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973) อ้างถึงในธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 355 คน และเพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยเรียงลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพื้นที่หมู่บ้าน

ครัวเรือน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านกลาง	213	27
หมู่ที่ 2 บ้านคลองตามูล	38	5
หมู่ที่ 4 บ้านวัดวิทยุ	141	18
หมู่ที่ 6 บ้านวัดหมู	59	8
หมู่ที่ 7 บ้านวัดยาง	315	40
หมู่ที่ 8 บ้านวัดยาง	319	41
หมู่ที่ 9 บ้านวัดเกตุ	409	52
หมู่ที่ 10 บ้านวัดเกตุ	403	52
หมู่ที่ 11 บ้านกล้วย	485	62
หมู่ที่ 12 บ้านกล้วย	744	95
รวม	3,126	400

ขั้นที่ 2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่เป็นตัวแทนครัวเรือน ในตำบลท่าวัง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนแห่งนี้ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ (Check List) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ (Check List) 5 ระดับ

โดยส่วนที่ 2-3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert Scale โดยกำหนดการให้คะแนนระดับการวัดตั้งแต่ระดับตั้งแต่ค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ 1 ถึงค่าคะแนนมากที่สุด คือ 5 ระดับคะแนน

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ขึ้นไปมาใช้ ซึ่งสามารถตัดสินใจได้ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมหรือมีความตรงเชิงเนื้อหาหรือไม่ (Rovinelli & Hambleton, 1977) โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง (Zikmund et al., 2010) มีค่าเท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามและทำการประมวลผลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ วิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาซึ่งต้องมีค่าไม่เกิน 0.85 จึงจะกล่าวได้ว่าตัวแปรไม่มีปัญหาเกี่ยวกับภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Kline, 2005) แล้วจึงวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยด้วยวิธี Enter และเปรียบเทียบค่า Sig. ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทั้งนี้ต้องพิจารณาค่า Variance Inflation Factor (VIF) ควรมีค่าน้อยกว่า 10 (Stevens, 2009) ค่า Tolerance ควรมากกว่า 0.10 ซึ่งจะแสดงว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระไม่ถึงขั้นที่ก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือ Multicollinearity (Mertler and Reinhart, 2017) และเขียนเป็นสมการ ดังนี้

$$ATU = a_0 + a_1PU + a_2PEOU + e_1 \quad (1)$$

$$ITU = b_0 + b_1PU + b_2PEOU + b_3ATU + e_2 \quad (2)$$

$$SA = c_0 + c_1ITU + e_3 \quad (3)$$

2. สรุปผลการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.25 และเพศชาย จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 มีอายุระหว่าง 51 ปี – 60 ปี จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 67.75 จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.75 ทำอาชีพเกษตรกร จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.80 อาศัยอยู่ในพื้นที่ระยะเวลา 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00 รายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ได้แก่ การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ ทศนคติที่มีต่อการใช้ ความตั้งใจในการใช้งาน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะ โดยภาพรวม

ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ	3.76	0.90	มาก	2
การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ	3.71	0.85	มาก	3
ทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน	3.77	0.88	มาก	1
ความตั้งใจในการใช้งาน	3.67	0.91	มาก	4
โดยภาพรวม	3.73	0.89	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. =0.89) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ ทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 3.77$, S.D. =0.88) รองลงมา คือ การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. =0.90) การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. =0.85) และความตั้งใจในการใช้งาน ($\bar{X} = 3.67$, S.D. =0.89)

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อวัตกรรมการผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะ

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.มีความสะดวกในการใช้งาน	3.88	0.93	มาก	1
2.ทำให้เกิดรายได้สุทธิจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงแข็งอัดแท่ง	3.67	1.03	มาก	4
3.ช่วยให้ลดปริมาณหลุมฝังกลบ และจัดการขยะได้ง่ายขึ้น	3.72	1.00	มาก	3
4.ลดการเผาขยะในที่โล่งแจ้ง	3.65	0.99	มาก	5
5.ช่วยลดปริมาณขยะในชุมชน	3.61	1.01	มาก	7
6.ช่วยให้เกิดเทคโนโลยีพลังงานสะอาดจากขยะ ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม	3.64	0.97	มาก	6
7.ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในชุมชน	3.58	0.98	มาก	8
8.เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยกันใช้พลังงานทางเลือก	3.81	0.94	มาก	2
โดยภาพรวม	3.72	0.81	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบนวัตกรรมระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีความสะดวกในการใช้งาน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.93) รองลงมา คือ เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยกันใช้พลังงานทางเลือก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.94) และช่วยให้ลดปริมาณหลุมฝังกลบ และจัดการขยะได้ง่ายขึ้น ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.00)

4.ผลการทดสอบสมมติฐานของการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน

ตารางที่ 4 ค่าความความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ได้แก่ การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ ทักษะที่มีต่อการใช้ความตั้งใจในการใช้งาน และความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบของคนในชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอดำรง จ.จังหวัดลพบุรี

ตัวแปร	PU	PEOU	ATU	ITU	SA
PU การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ	1.000				
PEOU การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ	.846**	1.000			
ATU ทักษะที่มีต่อการใช้	.782**	.865**	1.000		
ITU ความตั้งใจในการใช้งาน	.753**	.837**	.854**	1.000	
SA ความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบ	.755**	.823**	.826**	.846**	1.000

**p < .01

จากตารางที่ 4 การยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ได้แก่ การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ ทักษะที่มีต่อการใช้ความตั้งใจในการใช้งาน และความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบ ของประชาชนตำบลท่าม่วง อำเภอดำรง จ.จังหวัดลพบุรี พบว่า ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีความสัมพันธ์กับความทัศนคติที่มีต่อใช้งานระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ($r = 0.782$) ปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบมีความสัมพันธ์กับความทัศนคติที่มีต่อใช้งานระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ($r = 0.865$) ปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้งานระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ($r = 0.837$) ทักษะที่มีต่อการใช้งานมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้งานระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ($r = 0.854$)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนตำบลท่าม่วง อำเภอดำรง จ.จังหวัดลพบุรี

การยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติเพื่อผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน	ทัศนคติที่มีต่อใช้งานระบบ					Collinearity Statistics	
	B	S.E.	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
(Constant)	0.376	0.099	-	3.781	0.000	-	-
การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ	0.172	0.045	0.176	3.795	0.000	0.285	3.515
การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ	0.740	0.048	0.716	15.424	0.000	0.285	3.515

R = 0.870 R² = 0.757 Std. Error of the Estimate = 0.435 F = 617.355, Sig = 0.000

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสัมพันธ์และอำนาจการทำนายของการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ได้แก่ การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ และทัศนคติที่มีต่อการใช้งานระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 617.355$, $p < .05$) โดยมีอำนาจการทำนายได้ร้อยละ 75.70 ($R = 0.870$, $R^2 = 0.757$) จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุขั้นตอนเพื่อหาตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายทัศนคติที่มีต่อการใช้งานระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน พบว่า การยอมรับนวัตกรรมส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ($\beta = 0.176$) และการรับรู้ถึงประโยชน์ ($\beta = 0.716$)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี

การยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน	ความตั้งใจใช้งานระบบ					Collinearity Statistics	
	B	S.E.	β	t	Sig	Tolerance	VIF
(Constant)	0.096	0.102	-	0.937	0.350	-	-
การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ	0.070	0.047	0.069	1.493	0.136	0.275	3.642
การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบ	0.366	0.061	0.343	5.994	0.000	0.178	5.621
ทัศนคติที่มีต่อใช้งานระบบ	0.519	0.051	0.503	10.274	0.000	0.243	4.110
R = 0.877 R ² = 0.769 Std. Error of the Estimate = 0.439 F = 439.033, Sig = 0.000							

จากตารางที่ 6 พบว่า ความสัมพันธ์และอำนาจการทำงานของการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ได้แก่ การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบ ทัศนคติที่มีต่อการใช้งานระบบ และความตั้งใจใช้งานระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 439.033$, $p < .05$) โดยมีอำนาจการทำนายได้ร้อยละ 76.90 ($R = 0.877$, $R^2 = 0.769$) จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุขั้นตอนเพื่อหาตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายความตั้งใจใช้งานระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน พบว่า การยอมรับนวัตกรรมส่งผลต่อความตั้งใจใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ ($\beta = 0.343$) และทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ($\beta = 0.503$)

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี

การยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน	ความพึงพอใจใช้งานระบบ					Collinearity Statistics	
	B	S.E.	β	t	Sig	Tolerance	VIF
(Constant)	0.881	0.091	-	9.632	0.000	-	-
ความตั้งใจใช้งานระบบ	0.766	0.024	0.846	31.686	0.000	1.000	1.000
R = 0.846 R ² = 0.716 Std. Error of the Estimate = 0.439 F = 1004.020, Sig = 0.000							

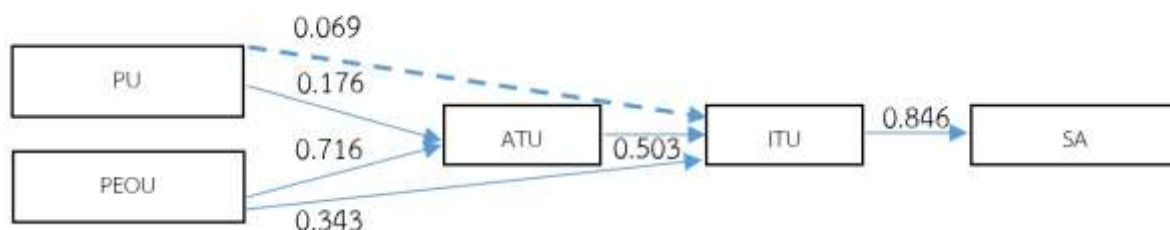
จากตารางที่ 7 พบว่า ความสัมพันธ์และอำนาจการทำงานของการยอมรับนวัตกรรมระบบอัตโนมัติสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ได้แก่ ความตั้งใจใช้งานระบบ และความพึงพอใจใช้งานระบบอัตโนมัติสำหรับ

ผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 1004.020$, $p < .05$) โดยมีอำนาจการทำนายได้ร้อยละ 71.60 ($R = 0.846$, $R^2 = 0.716$) จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุขั้นตอนเพื่อหาตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายความพึงพอใจใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน พบว่า ความตั้งใจใช้งานระบบมีผลต่อความพึงพอใจใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ($\beta = 0.846$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise regression analysis) ร่วมกับค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐาน (standardized coefficients) ในสมการการวิเคราะห์ เมื่อแทนค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนลงในสมการโครงสร้างจึงปรากฏแบบจำลองตามภาพที่ 2 และสมการที่ 1-3 ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ATU} &= f(0.176 \text{ PU} + 0.716 \text{ PEOU}) \dots\dots\dots (1) \\ R &= 0.870 \quad R^2 = 0.757 \quad F = 617.355 \quad \text{Sig.F} = .000 \\ \text{ITU} &= f(0.069 \text{ PU} + 0.343 \text{ PEOU} + 0.503 \text{ ATU}) \dots\dots\dots (2) \\ R &= 0.877 \quad R^2 = 0.769 \quad F = 439.033 \quad \text{Sig.F} = .000 \\ \text{SA} &= f(0.846 \text{ ITU}) \dots\dots\dots (3) \\ R &= 0.846 \quad R^2 = 0.716 \quad F = 1004.020 \quad \text{Sig.F} = .000 \end{aligned}$$

ภาพที่ 1 แบบจำลองหลังการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ (ค่าสัมประสิทธิ์)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการมีต่อการใช้งาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งคนในชุมชนเห็นว่าถ้ามีการนำมาใช้ในชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องการลดปริมาณขยะในชุมชนได้จะเป็นเรื่องที่ดี ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการใช้เครื่องอัดแท่งผลิตเชื้อเพลิงจากขยะหรือวัสดุเหลือใช้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตดีขึ้น เกิดทัศนคติที่ดีมากขึ้น จึงมีความสนใจและพร้อมที่จะนำมาใช้ในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพิธาร์ อนุรักษ์ และศักดิ์ชัย เพชรสุวรรณ (2562) ที่พบว่า ผลตอบแทนทางสิ่งแวดล้อมและสังคมจากการลงทุนของเครื่องอัดแท่งเชื้อเพลิงชีวมวลชุมชน จะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายแท่งเชื้อเพลิง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมลภาวะด้านขยะที่ลดลง

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ดังนี้

การรับรู้ความง่ายในการใช้งานของระบบมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบมีผลต่อ

ทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากนักวิจัย ได้เรียนรู้ถึงวิธีการใช้งาน และขั้นตอนในการผลิตเชื้อเพลิงแข็งที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เข้าใจง่าย และมีความง่ายต่อการใช้งาน รวมไปถึงการนำเครื่องอัดแท่งมาใช้จะช่วยให้ชุมชนสามารถจัดการขยะชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จึงเกิดความรู้สึกที่ดีต่อประสิทธิภาพของระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของเสริมศักดิ์ เกิดวัน, รุ่งโรจน์ จินด้าง และสุธาทพร เกตุพันธ์ (2561) พบว่า ถ่านอัดแท่งจากเปลือกต้นสาเกเป็นวัสดุเหลือทิ้งมาแปรรูปเพื่อการใช้งาน จะช่วยให้ชุมชนได้เกิดจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ลดการทิ้งเศษเหลือ และยังช่วยจุดประกายความคิดด้านการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า มีความสะดวกต่อการใช้งานและเป็นประโยชน์ในระดับชุมชน งานวิจัยของภัทรวดี รัตนปัญญา (2565) พบว่า จุดเด่นของตัวเชื้อเพลิงพลังงานทดแทนจากเชื้อเพลิงชีวมวลผลิตภัณฑ์จากไม้สวนป่ายั่งยืนในด้านคุณสมบัติหรือคุณสมบัติภายนอกที่โดดเด่นแสดงถึงคุณสมบัติและคุณภาพอันเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะตัวรวมทั้งคุณสมบัติของเชื้อเพลิงพลังงานทดแทนที่ดีกว่าคู่แข่งจะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดี และงานวิจัยของลดาวัลย์ วัฒนะจิระ, ณรงค์ศักดิ์ ลาปิ่น, วิภาวดี ชีวาล และอนันท์ ธัญเจริญ (2559) ที่กล่าวว่า เชื้อเพลิงที่จะนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทนนั้นต้องมีราคาถูก มีปริมาณมากเพียงพอ จัดหาได้ง่าย และกรรมวิธีการนำมาใช้ประโยชน์ไม่ควรยุ่งยาก ซับซ้อน ก่อนเชื้อเพลิงชีวมวลจึงเป็นทางเลือกที่เป็นการใช้ประโยชน์จากชีวมวลที่เหมาะสมที่สุด โดยเฉพาะการผลิตก้อนเชื้อเพลิงจากเศษเหลือทิ้งเกษตร ซึ่งวิธีการอัดเป็นก้อนชีวมวลนั้นเป็นการทำ เพื่อเพิ่มความหนาแน่นของเศษวัสดุและทำให้สะดวกต่อการนำไปใช้งาน โดยสามารถเป็นเชื้อเพลิงทดแทนทั้งในครัวเรือนและอุตสาหกรรมที่ใช้เชื้อเพลิงแข็งได้

การรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบมีผลต่อความตั้งใจใช้งานระบบ ทัศนคติที่มีต่อการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจใช้งานระบบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ได้มีการพัฒนาชีวมวลอัดแท่งด้วยการเติมขยะพลาสติกโพลีเอทิลีนให้เป็นแท่งเชื้อเพลิงแข็งพร้อมใช้งาน ให้กับทางโรงไฟฟ้าในการผลิตกระแสไฟฟ้า หรือถ้าต้องการใช้งานทั่วไปตามครัวเรือนต้องใช้อัตราผสมของพลาสติกต่อชีวมวลน้อยกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีผลเสียอย่างมีนัยสำคัญต่อการปล่อยมลพิษเมื่อเทียบกับชีวมวล (Song & Hall, 2020) ซึ่งการแปลงขยะในชุมชนให้เป็นเชื้อเพลิงแข็งจะช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยการจัดการปัญหาขยะและลดอันตรายต่อสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะที่ไม่เหมาะสม ช่วยเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงานโดยใช้ทรัพยากรเหลือทิ้งในท้องถิ่นเพื่อผลิตพลังงานทดแทน ช่วยลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงนำเข้า กระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นด้วยการสร้างโอกาสในการทำงานและส่งเสริมการพัฒนาภาคส่วนพลังงานทดแทน นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดของเสียและการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลที่มีราคาแพง ส่งผลให้อุตสาหกรรมและครัวเรือนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ ประโยชน์นานัปการนี้ จะช่วยให้ชุมชนเกิดความรู้สึกที่ดี และตัดสินใจที่จะนำมาใช้ในชุมชนมากขึ้น และใช้อย่างต่อเนื่องในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมินทร์ญา ทิพา, มะลิ นาชัยสินธ์, กลยุทธ ดิจจริง และสุชนา วานิช (2560) ได้เสนอแนะว่า การส่งเสริมให้ชาวบ้านใช้แท่งเชื้อเพลิงเขียว สำหรับชุมชนที่ขาดแคลนพื้นที่ หรือถ่านอาจลดต้นทุนโดยการใช้เครื่องอัดที่เป็นแรงคน หรือหากจะนำเทคโนโลยี เครื่องอัดแท่ง เครื่องสับย่อย มาใช้ในการผลิตควรมีการส่งเสริมสร้างอาชีพหรือรวมกันเป็นกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ และควรส่งเสริมการผลิตแท่งเชื้อเพลิงเขียวในรูปแบบหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อไม่ให้เกิดการสูญเปล่า และได้ผลประโยชน์

ความตั้งใจใช้งานระบบมีผลต่อความพึงพอใจใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนมีความง่ายต่อการใช้งาน สามารถเรียนรู้การใช้งานด้วยตนเองได้ จึงทำให้รู้สึกดีถ้ามีการนำมาใช้ในชุมชน เพราะชุมชนจะได้ประโยชน์จากการใช้นวัตกรรมนี้ เนื่องจากระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชน จะช่วยให้ชุมชนสามารถจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เป็นชุมชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิด

สภาพแวดล้อมที่ดีภายในชุมชน อีกทั้งยังสามารถนำขยะมาผลิตเป็นพลังงานทางเลือก หรือถ่านอัดก้อนที่ทำให้ชุมชนมีรายได้ ดังนั้น ชุมชนจึงเกิดการยอมรับนวัตกรรม และมีความตั้งใจใช้งานระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนอย่างต่อเนื่องในอนาคต และมีความพึงพอใจต่อการใช้งาน เพราะมีความสะดวก และเกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยกันใช้พลังงานทางเลือก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวดี รัตนปัญญา (2565) พบว่าความพึงพอใจในเชื้อเพลิงพลังงานทดแทนจากไม้สวนป่ายั่งยืน จะมาจากคุณภาพที่มีความแตกต่างจากชนิดอื่นอย่างชัดเจน ในความรู้สึกของผู้ใช้ โดยการสร้างความโดดเด่นในเชิงสัญลักษณ์ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผู้ใช้ที่มีทัศนคติที่ดีจะเกิดจากความเชื่อมั่น การนึกถึงหรือตรงใจและเกิดการใช้ซ้ำต่อเนื่องไม่เปลี่ยนไปใช้พลังงานทดแทนจากเชื้อเพลิงชีวมวลผลิตภัณฑ์จากไม้สวนป่ายั่งยืน ประเภทอื่น จะเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานให้เพียงพอต่อการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพจะต้องมีการใช้นวัตกรรมจึงจะทำให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์การใช้นวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงให้หลากหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นคู่มือการใช้งาน เว็บไซต์ สื่อโซเชียลมีเดีย เพื่อเป็นการกระตุ้นคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงได้มีความรู้ความเข้าใจ รับรู้ประโยชน์จากการนำนวัตกรรมมาใช้ในการลดปริมาณขยะ และทราบถึงความจำเป็นที่จะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม
2. ควรส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับความสามารถการผลิตและการใช้พลังงานทดแทนและให้ข้อมูลประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพลังงานทางเลือกให้ประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับรู้ถึงประโยชน์ คุณค่า และเกิดการยอมรับนวัตกรรม
3. สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ โดยจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องในการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมที่นำมาผลิตพลังงานทดแทน ทั้งวิธีการใช้งาน การดูแลรักษา รวมไปถึงการส่งเสริมการตลาด
4. ผู้นำท้องถิ่นควรมีการกำหนดนโยบายของชุมชนในเรื่องของการอนุรักษ์พลังงานให้ชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะของชุมชน โดยนำระบบผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนมาใช้งาน เพื่อลดการเผา และผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้ชุมชนเกิดรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามและประเมินผลการนำนวัตกรรมระบบอัดแท่งสำหรับผลิตเชื้อเพลิงแข็งประสิทธิภาพสูงจากขยะชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาและปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยการยอมรับนวัตกรรมในลักษณะวิธีผสมผสานกับระเบียบวิจัยอื่น ๆ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก และควรศึกษาชุมชนอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง

รายการอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2565). *ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2566, จาก https://thaimsw.pcd.go.th/report_country.php
- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน. (2566). *รายงานสถานการณ์พลังงานของประเทศไทย เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2566 (เบื้องต้น)*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2566, จาก <https://kc.dede.go.th/knowledge-view.aspx?p=433>

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS**. กรุงเทพมหานคร: บิสิเนสสอาร์ แอนด์ดี.
- ประพิธาร์ ธนารักษ์ และศัภัยชัย เพชรสุวรรณ. (2562). การประเมินผลตอบแทนทางสิ่งแวดล้อมและสังคมจากการลงทุนของเครื่องอัดแท่งเชื้อเพลิงชีวมวลชุมชน. **สัททอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)**, 25(1), 41-54.
- ภัทรวดี รัตนปัญญา. (2565). **การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนพลังงานทดแทนจากเชื้อเพลิงชีวมวลผลิตภัณฑ์ไม้สวนป่ายั่งยืน**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ลดาวลัย วัฒนะจิระ, ณรงค์ศักดิ์ ลาปิ่น, วิภาวดี ชัชวาล และอนันต์ ธีธัญญะ. (2559). การพัฒนาก่อนเชื้อเพลิงชีวมวลจากเศษฟางข้าวผสมเศษลำไยเหลือทิ้ง. **วารสารวิจัยและพัฒนา มจร.**, 39(2), 239-255.
- วนิดา ตะนุรักษ์. (2559). อิทธิพลของทัศนคติต่อการใช้งานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีของพนักงานอุตสาหกรรมการค้าส่งและค้าปลีกไทย. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 22(1), 41-53.
- สุมินทร์ญา ทิพา, มะลิ นาชัยสินธ์, กลยุทธ ดีจริง และสุชนา วานิช. (2560). **นวัตกรรมการผลิตแท่งเชื้อเพลิงเขียวเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่อย่างพอเพียง**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เสริมศักดิ์ เกิดวัน, รุ่งโรจน์ จินตวัน และสุธาพร เกตุพันธ์. (2561). **การผลิตถ่านอัดแท่งจากเปลือกต้นสาธุ**. สงขลา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี. (2564). **แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. ลพบุรี: สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี.
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน. (2566). **รายงานสถิติพลังงานของประเทศไทย 2566**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- อัจฉรา เตนเจริญโสภณ. (2560). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของสำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (2nd ed.). New York: Guilford.
- Malek, Wasim, Mortazavi, Reza, Cialani, Catia and Nordström, Jonas. (2023). How have waste management policies impacted the flow of municipal waste? An empirical analysis of 14 European countries. *Waste Management*, 164(1), 84-93.
- Mertler & Reinhart. (2017). *Advanced and Multivariate Statistical Methods: Practical Application and Interpretation* (6th ed.). New York: Routledge.
- Naveenkumar, Rajendiran. (2023). A strategic review on sustainable approaches in municipal solid waste management and energy recovery: Role of artificial intelligence, economic stability and life cycle assessment. *Bioresource Technology*, 379, <https://doi.org/10.1016/j.biortech.2023.129044>
- Peters, Colleen A. and Bratton, Susan P. (2016). Urbanization is a major influence on microplastic ingestion by sunfish in the Brazos River Basin, Central Texas, USA. *Environmental Pollution*, 210, 380-387.
- SDG Move Team. (2022). **ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs**. สืบค้น 25 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>

- Song, Bing and Hall, Peter. (2020). *Densification of Biomass and Waste Plastic Blends as a Solid Fuel: Hazards, Advantages, and Perspectives*. *Frontiers in Energy Research*, 8, from <https://doi.org/10.3389/fenrg.2020.00058>
- Stevens, J. (2009). *Applied Multivariate Statistics for the Social Science* (5th ed.). Routledge: East Sussex.
- Verisk Maplecroft. (2019). *Waste Generation and Recycling Indices 2019 Overview and findings*. Retrieved on June 25, 2023, from https://www.circularonline.co.uk/wp-content/uploads/2019/07/Verisk_Maplecroft_Waste_Generation_Index_Overview_2019.pdf
- The World Bank. (2023). *What A Waste Global Database*. Retrieved on June 25, 2023, from <https://datacatalog.worldbank.org/search/dataset/0039597>
- Wu, Di and others. (2024). Nano polystyrene microplastics could accumulate in Nile tilapia (*Oreochromis niloticus*): Negatively impacts on the liver and intestinal health through water exposure. *Journal of Environmental Sciences*, 137, 604-614.

การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยกลวิธีการกำกับตนเอง การรู้คิด และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

นิสรา แพทย์รังษี¹ สมบัติ ทีฆทรัพย์^{2*} รัชพงษ์ เขียวพันธุ์³ วลภา จันดาเบา⁴

Empowering Students' Autonomous Learning through Self-regulation, Metacognitive Strategies, and Collaborative Learning Environments

Nisara Paethrangsi¹ Sombat Teekasap^{2*} Rachapong Khiewpan³ Wanlapa Jandaboue⁴

Received 23/12/2024 Revised 19/03/2024 Accepted 27/03/2024

<https://doi.org/10.60101/jla.2024.5.1.4065>

บทคัดย่อ

บทความนี้ นำเสนอการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยใช้กลวิธีการกำกับตนเอง การรู้คิด และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นส่วนสนับสนุนซึ่งส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การส่งเสริมผู้เรียนให้เพิ่มพูนความรู้ด้านการกำกับตนเอง การพัฒนาทักษะการรู้คิดในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสำคัญในการเรียนรู้ของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลานอกสถานที่ศึกษาพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษานี้ ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนากลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการวางแผน ทักษะการทำงานร่วมกันระหว่างเพื่อน ทักษะการสะท้อนคิดและประเมินตนเอง ตลอดจนทักษะการบริหารเวลาด้วยการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักศึกษา การเปลี่ยนจากการเป็นผู้รับความรู้จากผู้สอนไปสู่การเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนต้องนำกลยุทธ์การเรียนรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้

คำสำคัญ: การเรียนรู้ด้วยตนเอง อภิปัญญา ความสามารถกำกับตนเอง

Abstract

This article presents the enhancement of autonomous learning among learners using self-regulation strategies, metacognition, and a cooperative learning environment. These elements contribute to higher academic achievement. Promoting learners to enhance their knowledge of self-regulation and developing metacognitive skills in a cooperative learning environment is important for student learning in the 21st century. It helps learners spend time outside of universities to develop their knowledge and understanding. These skills are necessary for lifelong learning. This study shows that to promote students' autonomy, teachers need to develop new teaching strategies and encourage students to have skills in planning, teamwork, self-reflection, and self-assessment, as well as time management with technology and effective communication. Recognizing the value of self- autonomous learning is essential for students.

^{1, 3, 4} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: ¹nisara_p@rmutt.ac.th ³rachapong_k@rmutt.ac.th ⁴wanlapa_j@rmutt.ac.th

²บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

The Graduate School, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

* Corresponding author : e-mail: sombat@bsru.ac.th

To transition from being passive recipients of information from lecturers to actively seeking knowledge and continuously learning independently, learners must embrace new learning strategies.

Keywords: autonomous learning, metacognition, self-regulation

Introduction

Developing self-regulated and metacognitive skills during the learning process can encourage students to be eager and capable of reaching their learning outcomes. Evaluate results and make appropriate strategy changes. Promoting a cooperative and encouraging learning environment helps students become more engaged, communicative, and critical thinkers (Osterman, 2023) Establish a sense of acceptance. Encourage productive relationships and improve learners' overall well-being. These integrated techniques allow students to plan their learning better. They also develop higher-level thinking skills and promote an educational environment where teachers and students cooperate and assist one another (Kim, 2016; Marantika, 2021).

Self-regulation involves managing one's thoughts, feelings, and behaviors to achieve desired outcomes (Forgas, Baumeister, & Tice, 2009). It includes abilities like goal setting, organizing, tracking results, and changing tactics. Gaining self-regulation abilities helps students become mature, autonomous, self-regulated, and in charge of their own education. Assess outcomes and make necessary strategy adjustments. Encouraging a cooperative and encouraging learning atmosphere makes students more engaged, communicative, and critical thinkers (Osterman, 2023). It builds a sense of belonging. Encourage constructive relationships and assist students' overall well-being. Students can better plan their own learning with the aid of these blended approaches. Two strategies for helping students develop self-regulation are teaching goal-setting techniques and helping them divide their work into smaller portions (Tesprasit et al., 2023). In addition, encouraging metacognition and self-reflection can improve learning processes and deepen one's understanding of their strengths and weaknesses. Teachers play a critical role in helping students learn how to monitor and evaluate themselves. Students who are proficient in time management and organization are more likely to prioritize their tasks, conform to deadlines, maintain a disciplined.

Metacognition is the capacity to govern and manage one's own thought processes as well as the awareness and understanding of those processes (Flavell, 1979). It includes keeping track of one's progress, making plans, and assessing learning results. The components of metacognition relevant to four roots such as self-regulating, planning, evaluating, monitoring align together (Baker & Brown, 1996). If students have good metacognitive skills, they will become independent learners during the learning process (Yusnaeni & Corebima, 2017). Developing metacognitive skills helps students in forming the habit and become strategic thinker. So, they can reflect and adjust their learning approaches.

Collaborative learning environments enhances active engagement. Motivate students to consider how they are learning. Determine which tactics work best and be open to making changes as needed. This gives students the chance to create goals. Create a study schedule. Evaluating development and modeling metacognitive thinking can be done, for instance, by having participants solve problems or talk aloud while engaging in activities or ask for some practice reading aloud understanding. A participatory learning environment encourages learners to be more interested and interactive. In addition, the

exchange of ideas between learners by instilling a sense of belonging to society, respecting, and listening to the opinions of others, helping to promote a positive learning atmosphere. Creating activities that encourage peer participation in the classroom is one way to foster a supportive and cooperative learning environment. Students love and value the atmosphere in which they learn and notice the advantages of learning they can share with their friends. (Clifford & Montgomery, 2015). Students are urged to work together to solve problems and exchange knowledge, which sets clear expectations for cooperation and offers principles for productive teamwork. They are assigned roles within groups to ensure equal participation and accountability, facilitating group discussions and encourage respectful and inclusive communication. Moreover, it creates opportunities for peer feedback, collaboration, and reflection on the collaborative process.

Objective

To review if effective teaching practices involving metacognition, self-regulation, and learning environments enhance students' autonomous learning.

Teachers' and learners' roles in educational growth have evolved greatly over time, notably in terms of planning, monitoring, reflecting, and assistance. The article underlines the need for both teachers and students to take on roles that differ from standard teaching approaches. Today's teacher plays the role of a facilitator, assisting students in setting goals and controlling their educational path. Teachers manage the planning process, track progress, and promote good practices while offering support tailored to each learner's particular requirements. Furthermore, it is critical that students take the initiative in this process. To enhance their learning outcomes, they are accountable for organizing their learning objectives, taking part in self-monitoring, thinking reflectively, and applying step-by-step guidance. The author provides insight into how these responsibilities change in a contemporary classroom, which eventually results in a more efficient and customized learning experience for every student.

Roles of teachers and learners in teaching for planning, monitoring, reflecting and scaffolded support.

In a dynamic educational setting that is constantly changing, planning, analyzing, and reflecting must occur in an environment that promotes learning for both teachers and students. Successful learning greatly depends on the teacher's encouragement and support of independent learning. Teachers facilitate learning, implementing a planning-based learning method that complies with curriculum requirements and meets the needs of students. The teachers consistently evaluate the student's progress to adjust their teaching approaches to meet the changing needs of the students and provide timely feedback. The act of reflecting is necessary. Teachers evaluate the effectiveness of their educational procedures, whereas students consider their comprehension and learning techniques. This fosters a cooperative learning environment in which both students and teachers actively participate in each phase (Haesol & Kyungbin, 2021).

Table 1 Role of teacher and learner

Aspect	Role of Teacher	Role of Learner
Planning	Design curriculum and lesson plans tailored to learner needs.	Share interests and areas for improvement to inform planning.
	Set clear objectives and outcomes for learning activities.	Engage in the planning process by expressing learning preferences. Participate in setting personal learning goals.
	Prepare resources and materials needed for effective learning.	Engage in the planning process by expressing learning preferences.
Monitoring	Track learner progress through assessments and observations.	Self-monitor progress and seek feedback.
	Provide timely feedback to guide learner improvement.	Reflect on feedback and identify areas for self-improvement.
	Adjust instructional strategies based on learner performance.	Inform the teacher about learning challenges and successes.
Reflecting	Analyze the effectiveness of teaching methods and learning outcomes.	Reflect on personal growth and learning experiences.
	Encourage learners to think critically about their learning journey.	Share reflections with the teacher to improve the learning experience.
	- Use reflection to inform future teaching practices	Use reflection to set future learning goals.
Scaffolded Support	Provide structured guidance and support tailored to learner's needs.	Engage with the support provided and ask for clarification when needed.
	Gradually reduce support as learners become more proficient	Work towards independence by applying learned strategies.
	Encourage problem-solving and critical thinking through guided practice	Take initiative in learning and seek out additional resources or help.

Planning is a basic process that includes deciding on activities, assigning resources, and establishing goals to accomplish goals. In the personal, professional, and educational circles, among other areas of life, it is fundamental. Topics for teaching planning include:

- **Goal setting:** Instruct students on how to make precise, quantifiable goals that complement their learning objectives. Assist them in breaking down more challenging goals into more manageable, smaller ones.

- **Time management:** Teach students how to prioritize their work, set deadlines, and create timetables to help them become proficient time management persons.
- **Task analysis:** Show students how to divide difficult assignments into manageable sections of work. This aids in their strategy design and locating resources. This helps them plan their approach and identify resources needed.
- **Organization:** Teach students how to use digital tools, planners, or folders to keep track of due dates, materials, and assignments to help them become more organized.

Monitoring is the practice of closely studying, assessing, and figuring out how well students are understanding and developing during the learning process. Active data and information collection is required to evaluate student performance, identify areas of strength and weakness, and make educated instructional decisions. Topics for teaching monitoring include:

- **Checkpoints and Progress Tracking:** Teach students to set checkpoints or milestones to assess their progress. Encourage them to regularly review their work and compare it against the planned timeline or criteria.
- **Self-Assessment:** Support students in becoming capable of evaluating their performance and progress. Teachers may provide self-assessment guidelines or benchmarks so that learners can reflect on their strengths and progress.
- **Reflection Questions:** It encourages learners to ask themselves questions such as “Which strategy is right for me?” and “What challenges am I facing?” during the learning process?”
- **Feedback Seeking:** Give students the direction to continually seek out criticism from teachers, other learners, or other reliable sources. They can see things from several angles and pinpoint possibilities for improvement what obstacles am I up against?

Reflecting is the process that aids students in honing their critical analysis skills. They consider their own educational experiences to identify their learning preferences, areas of strength, and areas in which they may still grow personally. Setting goals guides students to learn that administrators know themselves and their members can oversee goals and plans to improve learning outcomes. Autonomous or self-determined and extrinsic motivation reflects a conscious valuing of a behavioral goal or regulation (Deci & Ryan, 2000). Final Topics for teaching self-reflecting include:

- **Journaling:** Tell students to write in a learning journal so they can consider their encounters, realizations, and difficulties. Give them questions or clues to encourage reflection.
- **Metacognitive Prompts:** Introduce metacognitive skills to the students by asking them to consider questions such as "What did I gain from this activity?" or "What can I do differently when it's time I handle this task?"
- **Group Discussions:** Encourage learners to respect diverse perspectives by facilitating group discussion and providing an outlet for sharing learning experiences, strategies, and reflections. This method can promote collaborative learning and encourages learners to respect different perspectives.
- **Goal Evaluation:** It outlines the process used to ascertain students' learning preferences, areas of strength, and prospective areas for improvement.

Learners receive support in critically analyzing and evaluating their educational experiences. To increase learning outcomes, teachers can help students become self-aware, self-directed individuals who can assess their own learning, set goals, and make the required adjustments.

Scaffolded support refers to the process of giving students organized help and direction when they pick up new ideas, abilities, or responsibilities. It entails breaking down challenging learning goals into achievable stages and progressively decreasing the level of assistance as students become proficient and autonomous. Topics for teaching scaffolded support include:

- **Gradual Release of Responsibility:** Provide structured support initially, gradually giving students more independence for developing their planning, monitoring, and reflecting skills.
- **Modeling and Think-Aloud:** Model the process of planning, monitoring, and reflecting by thinking aloud and showing students how you approach these activities. This helps them internalize the strategies.
- **Guided Practice:** Allow students to try techniques under guidance and get honest feedback. To help scaffold their learning, divide the activity into manageable phases and provide them with checklists or prompts. Students have additional opportunities to practice and use these skills as a result. Teachers have an important role of playing in assisting students to grow as individuals. Students who are self-disciplined and capable of self-management might use these to monitor their progress in learning, accountable for their responsibilities and make wise choices that will advance their education.

Guide for developing effective study habits and time management skills

Effective learning requires planning, monitoring, reflecting, and giving specific guidance roles for both teachers and students. Teachers facilitate learning. By designing lesson plans that are in line with curricular requirements and specific student requirements, they manage the learning process. Here are some strategies to guide students in developing these skills:

Establish a Study Routine: Help students create a consistent study routine by setting dedicated study times each day or week. Urge them to determine when they are most productive and set aside those hours for learning. Stress how crucial it is to follow the schedule to develop consistency and discipline.

Prioritize and Set Goals: Help students learn to order assignments according to priority and urgency. To keep students motivated and engaged during each study session, assist them in creating clear goals. Breaking up large tasks is advised. That section goes into further detail regarding defining and managing control over different components.

Create a Productive Study Environment: Encourage students to concentrate in a quiet environment. The space is well-lit, comfortable, and devoid of any sources of distraction. Assist them in maintaining a clean and organized workspace for studying materials. Demonstrate the use of productivity tools and instruct them on how to disable notifications to minimize digital distractions. The use of productivity apps is a good idea.

Instruct Students on How to Take Effective Notes: Teach students how to generate active notes by demonstrating the use of idea maps, visual aids, and topic summaries. To reinforce learning,

teach them to look over and edit their notes frequently. Urge them to elaborate on any notions that are unclear by posing questions.

Teach Time Management Techniques: Introduce techniques requiring students to work for a set length of time, perhaps just a short time, such as the technique known as the Pomodoro Technique (e.g., 25 minutes) and then take a short break (e.g., 5 minutes). Help students estimate the time required for different tasks and allocate appropriate time slots accordingly. Teach them to set realistic deadlines and consider potential distractions or interruptions (Macaskill & Denovan, 2013).

Break Tasks into Manageable Chunks: Help students divide more complex assignments or projects into manageable, smaller tasks. Give students assignments that they need to prioritize the tasks. Urge them to complete each assignment as soon as possible to avoid them feeling overwhelmed and ignoring their responsibilities.

Encourage Regular Review and Practice: Emphasize the need to do work that is consistent and frequently check over what you have learned. For enhanced recall, students should be advised to take notes to help in learning retention. Some individuals can review their textbooks or learning resources. Motivate them to share knowledge with their peers and adopt useful learning techniques like self-assess.

Foster Self-Care and Breaks: Emphasize students the need for self-care and the advantage of taking breaks from schoolwork if they are getting stressed. Advise them to take quick breaks-five to ten minutes very hour so they may relax and recharge and rebound. To support general well-being, encouraging healthy behaviors including regular exercise, sound sleep, and a balanced diet.

Model and Provide Feedback: As an educator, one should model effective study habits and time management skills. Feedback is a scaffolding process that facilitates student on continue learning (García-Jiménez, Gallego-Noche & Gómez-Ruiz, 2015). Teachers who provide timely feedback and guidance to students on their study habits and time management practices, also offer suggestions for improvement and help students reflect on their progress enhance autonomous learning. When teachers encourage students to participate in the feedback process, it has opened new areas to explore, such as self-assessment and peer assessment García-Jiménez et al., 2015).

Monitor and Adjust: Teachers should regularly check in with students to monitor their study habits and time management skills. Offer support and guidance as needed and encourage them to reflect on their own progress. Teachers can help students establish successful study habits and time management skills by aiding them in customizing the strategies based on their experiences and feedback and offering ongoing assistance.

. Teachers who provide help in developing key processes in learning, such as goal setting, time management, learning strategies, self-evaluation have supported students' self-regulation (Barry, 2002). These skills will not only enhance learners' academic performance but also equip them with valuable life skills that they can apply beyond the classroom.

Promote a positive teacher-student relationship and guidance in autonomous learning.

Promoting a positive relationship between teachers and students and providing guidance in autonomous learning are considered crucial in modern education. This represents a shift from traditional teaching methods to newer approaches that involve more collaboration and a greater focus on the learners. The close relationship between teachers and students is beneficial and necessary for effective

learning. Additionally, teaching methods where teachers act as facilitators and guide autonomous learning enable students to take ownership of their learning experience. Various strategies and approaches, such as empathy, mutual respect, effective communication, and creating a conducive learning environment, not only promote academic success but also instill lifelong learning skills. This prepares students to cope with the constantly evolving world. Studies have found that positive teacher-student relationships and guiding students to engage in learning planning in a supportive environment help cultivate learners who are self-directed, responsible, motivated, and adaptable. Several strategies to promote those components include:

Build rapport and trust: Build a helpful and encouraging rapport with your students. Act empathetically, listen intently to their worries, and genuinely care about their well-being. This creates an environment in which students feel comfortable seeking guidance from their teachers.

Set clear expectations: Teachers need to be very explicit about what is expected of independent learners. Describe to the students the aims, objectives, and expected results. Give students information and guidelines so they know what is expected of them.

Foster independence: Students are allowed to make decisions for themselves, teachers can empower students to take charge of their education. Permit them to work on projects or subjects of their choosing within the parameters of the curriculum while they explore their interests.

Provide guidance and support: As appropriate, offer direction and assistance to encourage autonomy. Provide students with resources, advice, and ideas to ponder. Make yourself accessible to respond to inquiries and offer clarifications. When students face difficulties, teachers who are understanding of their personal and cultural traits, adaptable in their instruction, and foster a positive learning atmosphere can support them (Nguyen, 2012).

Facilitate goal setting: Assist students in establishing reasonable and attainable objectives for their own study. Help them break down their objectives into manageable steps and provide them feedback on how they are doing. Review and adjust goals frequently considering their changing needs and interests. A supportive learning environment can assist students in overcoming obstacles.

Encourage self-reflection: Emphasize to students the value of introspection in the learning process. Urge them to consider their advantages, disadvantages, and potential areas of improvement. Assist them in creating self-evaluation and self-correction plans.

Provide constructive feedback: Provide students with timely and helpful feedback regarding their independent learning endeavors. Recognize their successes and point up areas in which they may still do better. Give them targeted advice and materials to assist them improve their educational experience.

Celebrate successes: Recognize and value the accomplishments that students have made in their independent learning endeavors. Present their learning to the class through presentations, work displays, or sharing of accomplishments. This increases drive and promotes ongoing independent learning.

Create a supportive learning environment: Create a classroom or other learning environment that encourages independent study. Give learners access to a range of resources, such as materials, digital tools, and books. Encourage a collaborative environment where students can assist and learn from one another. When they create an environment that supports students' autonomy, teachers typically see significant improvements in their own lives. (Roth, Assor, Kanat-Maymon & Kaplan, 2007).

Be a role model: Teachers should demonstrate own enthusiasm for learning and model autonomy in their professional development. Share experiences of autonomous learning, and let students see how teachers take charge of their own learning journey.

As social changes, particularly the speed of the growth of knowledge, information technology, concise communication have created a need for lifelong learning (Macaskill & Denovan, 2013). Fostering a positive teacher-student relationship, offering helpful direction for autonomous learning, and encouraging students to participate in a collaborative and supportive learning environment are all important ways to promote independent learners. This helps students become self-sufficient, lifelong learners by inspiring them to pursue their interests and attain academic success.

Conclusion and Discussions

Self-regulation, metacognition, and a supportive learning environment are essential to students' independent learning. Teachers must cultivate these skills and perspectives to help kids learn independently and for life. Students' metacognition, concept understanding, study habits, and time management can increase with autonomous learning (Domingus & Kristin, 2019). Teachers can encourage metacognition by having students create and share learning goals (de Vries, Dimosthenous, Schildkamp, & Visscher, 2022). In an autonomous learning environment, teachers prepare to foster autonomy, assess progress, and reflect to enhance teaching. They create well-planned instruction (Higgs, 2012). Scaffolding helps students comfortably navigate self-directed learning. The strategies used positively correspond with teacher and self-assessed skill achievement (Fernández-Jiménez; Fernández-Cabezas, Polo Sánchez, Díaz Batanero, 2019). An outside expert can help teachers implement ways to boost student learning, according to Darling-Hammond et al. (2017). This comprehensive technique helps teachers develop lifelong learners who can self-direct and progress.

Successful teaching strategies require self-regulation, metacognition, and a supportive learning environment. Their influence on student autonomy is significant. Learning environment settings, metacognition, and self-regulation make effective teaching a transformational process rather than solely knowledge transfer. The ability of teachers to design effective, engaging, and student-centered lessons. A commitment to developing autonomous learners will shape learning for the future. Self-regulated learning using collaborative learning settings helps undergraduate students reach their goals, according to Nuankaew et al (2019) giving students the topic knowledge, skills, and attitude for lifelong independent learning will help students develop curiosity, self-confidence, self-control, and resilience to conquer complex knowledge.

References

- Baker, L., & Brown, A. L. (1996). 12 metacognitive skills and reading. *Handbook of reading research*, 1, 353.
- Clifford, V. & Montgomery, C. (2015). Transformative learning through internationalization of the curriculum in higher education. *Journal of Transformative Education*, 13(1), 46-64.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Palo Alto, CA: Learning Policy Institute.

- de Vries, J. A., Dimosthenous, A., Schildkamp, K., & Visscher, A. J. (2022). The impact of an assessment for learning teacher professional development program on students' metacognition. *School Effectiveness and School Improvement*, 34(1), 109–129. <https://doi.org/10.1080/09243453.2022.2116461>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Dominggus, R. & Kristin, S. (2019). The influence of project-based learning strategies on the metacognitive skills, concept understanding and retention of senior high school students. *Journal of Education and Learning*, 13(1), 104-110.
- Fernández-Jiménez, C., Fernández-Cabezas, M., Polo Sánchez, M. T., & Díaz Batanero, M. C. (2018). Autonomous work and skill learning strategies applying problem-based learning: Experience of innovation in subjects related to disability. *Innovations in Education and Teaching International*, 56(5), 617–627. <https://doi.org/10.1080/14703297.2018.1476173>
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive–developmental inquiry. *American psychologist*, 34(10), 906.
- Forgas, J. P., Baumeister, R. F., & Tice, D. M. (2011). The psychology of self-regulation: An introductory review. In J. P. Forgas, R. F. Baumeister, & D. M. Tice (Eds.), *Psychology of self-regulation: Cognitive, affective, and motivational processes* (pp. 1–17). Psychology Press.
- García-Jiménez, E., Gallego-Noche, B., & Gómez-Ruiz, M. Á. (2015). Feedback and Self-Regulated Learning: How Feedback Can Contribute to Increase Students' Autonomy as Learners. In Peris-Ortiz, M., Merigó Lindahl, J. (eds). *Sustainable Learning in Higher Education. Innovation, Technology, and Knowledge Management*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-10804-9_9
- Haesol, Bae & Kyunbin, Kwon. (2021). Developing metacognitive skills through class activities: what makes students use metacognitive skills? *Educational Studies*, 47(4), 456-471.
- Higgs, J. (2012). *Planning learning experiences to promote autonomous learning, Developing student autonomy in learning*. Routledge.
- Kim, Y. K., & Lundberg, C. A. (2016). A structural model of the relationship between student–faculty interaction and cognitive skills development among college students. *Research in Higher Education*, 57, 288-309.
- Macaskill, A. & Denovan, A. (2013). Developing autonomous learning in first year university students using perspectives from positive psychology, *Studies in Higher Education*, 38(1), 124-142.
- Marantika, J. E. R. (2021). Metacognitive ability and autonomous learning strategy in improving learning outcomes. *Journal of Education and Learning (EduLearn)*, 15(1), 88-96.
- Nguyen, C. T. (2012). The roles of teachers in fostering autonomous learning at the university level. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 47, 605-609.
- Nuankaew, W. S., Nuankaew, P., Teeraputon, D., Phanniphong, K., & Bussaman, S. (2019). Perception and attitude toward self-regulated learning of Thailand's students in educational data mining perspective. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 14(9), 34.

- Osterman, K.F. (2023). Teacher Practice and Students' Sense of Belonging. In Lovat, T., Toomey, R., Clement, N., Dally, K. (eds). *Second International Research Handbook on Values Education and Student Wellbeing*. Springer International Handbooks of Education. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-031-24420-9_54
- Roth, G., Assor, A., Kanat-Maymon, Y., & Kaplan, H. (2007). Autonomous motivation for teaching: How self-determined teaching may lead to self-determined learning. *Journal of Educational Psychology*, *99*, 761–774.
- Tesprasit, W., Jantharajitand, N., & Thongpanit, P. (2023). Effects of Learning Management Enhancing Consciousness and Self-Regulation According to Metacognition Concept and Social Learning Theory of Prathomsuksa 6 Students. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, *8*(4), 226- 238.
- Yusnaeni, A. & Corebima, A. D. (2017). Empowering students' metacognitive skills on sscs learning model integrated with metacognitive strategy. *The International Journal of Science and Humanities Invention*, *4*(5), 3476-3481.
- Zimmerman, Barry J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into practice*, *41*(2), 64-70.

การเขียนเพื่อสร้างสมาธิ ปัญญาและสุนทรียะในสถานการณ์ระบาด

ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ชัชพน จินภัทรพรกุล^{1*}

Writing for Concentration, Intelligence, and Aesthetics in the Epidemic Situation of Coronavirus Disease 2019

Chatpon Jinpattharapornkul¹

Received 17/10/2023 Revised 29/02/2024 Accepted 27/03/2024

<https://doi.org/10.60101/jla.2024.5.1.3770>

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวิธีการเขียนสร้างสรรค์หรือการสร้างตัวบทวรรณกรรม มีวิธีการศึกษาการเขียนตามขนบนิยมทางวรรณศิลป์ได้แก่ 1.การออกแบบผังภูมิรูปแบบการเขียนสร้างสรรค์ 2.การเขียนบทร้อยกรองหรือบทกวีนิพนธ์ 3.การเขียนบทร้อยแก้วหรือการเขียนเล่าเรื่อง 4. การเขียนนวนิยายหรือเรื่องเล่าขนาดยาว ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นภัยคุกคามร่างกายและชีวิตมนุษย์ และทำลายพลังวิวัฒนาการสากลของมนุษย์ทั้งทางศิลปะและวิทยาศาสตร์ การเผชิญหน้ากับมหันตภัยที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่าเช่นนี้ นอกจากมนุษย์จะต้องมีเครื่องมือแพทย์และวัคซีนคุณภาพสูง เพื่อควบคุมและกำจัดเชื้อโรคดังกล่าวแล้ว มนุษย์ยังจำเป็นต้องมีทักษะการตั้งสติและสมาธิ เพื่อแปรรูปเป็นศักยภาพทางปัญญาให้รู้เท่าทันวิกฤติ และการสร้างศักยภาพทั้ง 3 อย่างมีหลายวิธี แต่วิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดกระบวนการที่ดีและนำไปสู่จุดหมายได้อย่างสิ้นเปลืองทรัพยากรและเวลาน้อยที่สุดคือการเขียนเพื่อสร้างระบบคิดให้มีสมาธิ ปัญญา และสุนทรียภาพขึ้นเป็นพื้นฐานรองรับให้ทุกระบบของร่างกายและจิตใจเพื่อใช้เป็นเครื่องมือประกอบการฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เหมาะสมและปลอดภัยจากเชื้อโรคไวรัสโควิด 2019 อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การเขียน สมาธิ ปัญญา สุนทรียะ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The purpose of this study was to present how to write creatively or create a literary text. There are methods for studying writing according to literary traditions, including: 1) creative writing style landscaping; 2) poetry writing; 3) prose or narrative writing; and 4) novel or long narrative writing. The results of the study revealed that the COVID-19 pandemic has posed significant threats to human life and well-being, impacting both art and science. Facing this invisible catastrophe, the importance of high-quality medical equipment and vaccines is undeniable for controlling and eradicating such pathogens.

¹ สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Thai Language for Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences Sisaket Rajabhat University

* Corresponding author e-mail: chachwalykhotsngkhram@gmail.com

Humans require mindfulness and concentration skills to harness their intellectual potential and effectively navigate crises. There are also many ways to build these three potentials. However, one way to achieve a good process and lead to a destination with minimal waste of resources and time is by writing. To create a thinking system with concentration, intelligence, and aesthetics as the basis for all systems of the body and mind, writing is used as a tool for recovery and lifestyle adaptation to be suitable and safe from the COVID-19 virus in a sustainable way.

Keywords: writing, concentration, intelligence, aesthetic, Coronavirus disease 2019

บทนำ

มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ที่มีพืชและสัตว์ขนาดเล็กไปถึงขนาดใหญ่ เป็นส่วนประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม กระบวนการวิวัฒนาการดังกล่าวเป็นไปตามหลักไตรลักษณ์ คือการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป จึงมีการปะทะ เสียดทาน ผลักดัน อาศัยซึ่งกันและกันของสรรพสิ่ง ไปสู่การปรับตัวเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่อยู่เสมอ ในวิถีธรรมชาติของมนุษย์กับพืชและสัตว์ มนุษย์มีพัฒนาการทางสมองและมีศักยภาพสูงกว่าสัตว์สกุลอื่น มนุษย์จึงสามารถสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการดำรงชีวิตและใช้ต่อสู้กับอุปสรรคและการเปลี่ยนแปลงในธรรมชาติได้ดีและยั่งยืนกว่าสัตว์ชนิดอื่น

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การเขียนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้การอยู่บ้านหยุดเชื้อ เพื่อชาติ เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสร้างคุณภาพพลังบวกให้เกิดขึ้นในจิตใจและร่างกายของบุคคลนั้นได้

ปัจจุบันภัยคุกคามความมั่นคงทางจิตใจและร่างกายมนุษย์ที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและรุนแรง คือ ภัยจากโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19 ย่อจาก Coronavirus disease 2019) เป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนา ซึ่งมีชื่อทางการว่า SARS-CoV-2 ทำให้เกิด ไข้ ไอ และอาจมีปอดอักเสบ ทางทางแพทย์เริ่มพบผู้ป่วยครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) ที่เมืองอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ภาคกลางของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ มีผู้คนหนาแน่น จึงเกิดการระบาดใหญ่ได้รวดเร็ว การดูแลรักษาเป็นไปอย่างฉุกเฉิน มีคนป่วยหนักและตายมากเกินที่ควรจะเป็น จนประเทศจีนต้องปิดเมือง และปิดประเทศในเวลาต่อมา

ขณะนี้ประเทศจีนควบคุมโรคโควิด-19 ได้ จนแทบจะไม่มีผู้ป่วยรายใหม่ แต่โดยธรรมชาติแล้วจะยังมีผู้ที่มีเชื้ออยู่ ผู้ป่วยรายแรกที่ได้รับการรักษาในประเทศไทย เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 เป็นคนจีนที่รับเชื้อจากการระบาดในประเทศจีน และได้เดินทางมาประเทศไทย เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563 ส่วนผู้ป่วยที่ติดเชื้อในประเทศไทยรายแรก มีการรายงานเมื่อ 31 มกราคม 2563 หลังจากนั้นได้มีการกำหนดชื่อโรคและชื่อไวรัสอย่างเป็นทางการว่า โรค COVID-19 (อ่านว่า โควิดโนนทีน ย่อมาจาก Corona Virus Disease 2019) กำหนดชื่อโดยองค์การอนามัยโลก (WHO) (คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. 2563, หน้า 2-3) การสร้างความเข้มแข็งที่จะเผชิญภัยคุกคามดังกล่าวคือการรับรู้และทำความเข้าใจสถานการณ์รอบด้านได้อย่างมีสติตั้งมั่น การสร้างสมาธิจึงเป็นสิ่งสำคัญไม่ต่างจากการมีสุขภาพที่ดี ดังจะได้อธิบายถึงกระบวนการเขียนสร้างสรรค์เพื่อสร้างสมาธิ ปัญญาและสุนทรียะ ให้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับจิตใจและร่างกายต่อไป

ในบทความนี้จะนำเสนอรูปแบบและวิธีการเขียนตามจารีตทางวรรณศิลป์และการใช้จินตภาพ ตั้งแต่ การออกแบบผังภูมิรูปแบบการเขียนสร้างสรรค์ทั้งสามแบบคือ จินตปฐม องค์ประกอบของการสร้างตัวบท เส้นเรื่องเล่า การเขียนบทหรือกรอกรหรือกวีนิพนธ์ ทั้งฉันทลักษณ์และไรฉันทลักษณ์ การเขียนบทหรือแก้วหรือการเขียนเล่าเรื่อง และ การเขียนนวนิยายหรือเรื่องเล่าขนาดยาว ดังจะได้กล่าวตามลำดับต่อไปนี้

จากการอ่านสู่การเขียน

การอ่านจึงเป็นวิธีการที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือรับรู้ความคิดของผู้อื่น ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ 3 แบบคือ 1) รู้จักคำ 2) รู้ความหมายของคำ 3) รู้การคิดเชื่อมโยง ทั้งนี้ การอ่านซ้ำ ยังสร้างความเข้าใจ 2 แบบคือ 1) เข้าใจรูปแบบการเขียน 2) เข้าใจวิธีเขียน อย่างไรก็ตาม นักปฏิบัติภาษาได้ให้ลำดับขั้นในการเขียนไว้ 10 ขั้นคือ อุดมการณ์ (Ideal) หลักการ (principle) โครงการ (project) แผนการ (plan) วิธีการ (methodology) เหตุการณ์ (incident) ประสบการณ์ (experience) จินตนาการ (imagination) ปฏิบัติการ (action) และจัดการ (management) (พิมาน แจ่มจรัส, 2550, หน้า 65)

การเขียนเป็นกิจกรรมที่ทำได้ทันทีโดยไม่ต้องมีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ เพราะจุดเริ่มแรกของการเขียนคือการคิดเห็นเรื่องราวเหตุการณ์ในใจขึ้นมาก่อน การเขียนต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเรื่องรูปแบบการเขียนและการใช้คำโวหารภาพพจน์จากการเรียนรู้จากการอ่านงานเขียนอย่างลึกซึ้งและยาวนาน

ความเข้าใจในศาสตร์และศิลป์การเขียนเกิดจากการอ่านซ้ำ (Rereading) เป็นพื้นฐานสำคัญ เป็นการเรียนรู้ทางปัญญา และเป็นส่วนหนึ่งของหลักหัวใจนักปราชญ์ หรือ สุ จิ ปุ ลิ การอ่านคือพื้นฐานการที่ดีของการเขียน เพราะการอ่านต่อเนื่องจะกระตุ้นการจำและการวิเคราะห์ในสมองให้เชื่อมโยงกับจินตนาการ สามารถข้ามพรมแดนการเรียนรู้แบบจารีตนิยมไปสู่โลกความรู้แบบใหม่ได้โดยไม่ต้องมีข้อจำกัด การอ่านซ้ำอ่านละเอียด ทำให้เข้าใจรูปแบบการเขียนทั้งแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง

การสร้างภาษาเป็นปัจจัยแรกของการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อจิตใจและร่างกาย

ความแข็งแรงของร่างกายและจิตใจที่มั่นคง เป็นต้น ทูแรกที่ทำให้เกิดกระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตที่มีประสิทธิภาพ โดยร่างกายประกอบด้วยกระดูก กล้ามเนื้อ ระบบไหลเวียนโลหิต ระบบย่อยและดูดซึมอาหาร ระบบประสาท ส่วนจิตใจนั้นเป็นส่วนผกผันไปตามสภาวะร่างกายและสภาพแวดล้อม

จิตใจที่เข้มแข็งที่คิดเชิงบวกได้ไม่มีข้อจำกัด ย่อมเกิดจากการมีสมาธิที่ดี สมาธิที่ดีเกิดจากการฝึกใจให้หนึ่งเป็นเวลานาน การฝึกใจให้หนึ่งสงบ ได้ผลดีที่สุดวิธีการหนึ่งคือการอ่านและการเขียน การอ่านเป็นสมาธิขั้นพื้นฐาน ส่วนการเขียนเป็นสมาธิขั้นสูง ทั้งสองกระบวนการนี้เป็นสิ่งเดียวกัน คือ การอ่านเป็นการรับรู้ความคิดของผู้อื่น การเขียนเป็นการอ่านความคิดของตัวเอง ทั้งการอ่านและการเขียนเป็นปฏิบัติการภาษาที่ส่งผลให้เกิดความรู้และทักษะ จนนำไปสู่ความสงบของจิตใจ เกิดความสุขและสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในระยะยาว

ความสัมพันธ์ของการเขียนกับสมาธิ ปัญญา และสุนทรียะ จะก่อเกิดในร่างกายที่แข็งแรง จิตใจมีความสุขและเข้มแข็งตามไปด้วย การเริ่มต้นเขียน ภายใต้อิทธิพลและร่างกายที่สมบูรณ์ จึงเป็นการเริ่มต้นสร้างสมาธิที่ดีที่สุด และเกิดพัฒนาการสืบเนื่องไปสู่การรับรู้ปัญญาและมีสุนทรียะไว้หล่อหลอมพลังสร้างสรรค์ให้ชีวิต

สมาธิ หมายถึง ความมีใจตั้งมั่น ความตั้งมั่นแห่งจิต การทำให้ใจสงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน การมีจิตกำหนดแน่วแน่อยู่อะไรสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ สมาธิกถา จะหมายถึงถ้อยคำที่ชวนให้ใจสงบตั้งมั่น ส่วนสมาธิขั้นสูง อยู่ในส่วนของหมวดธรรมจำพวกสมาธิ เช่น ฉันทะ วิริยะ จิตตะ จะเห็นว่า สมาธิ เป็นบ่อเกิดของปัญญาแบบพหุลักษณะหรือสองลักษณะขึ้นไป ซึ่งอธิบายเชื่อมโยงได้ว่า เมื่อสมาธิคือความนิ่งหรือความมีใจจดจ่อพิจารณาความจริงและสภาวะแวดล้อมได้แล้ว ความเข้าใจที่ลึกซึ้งครอบคลุมและมีดุลยภาพย่อมเกิดได้อย่างทะลุปรุโปร่ง ซึ่งเรียกว่าเป็นการเกิดปัญญาของมนุษย์ที่บำเพ็ญตนอย่างรู้เท่าทันโลกียสุขเพื่อไปสู่สภาวะและรู้แจ้งแทงตลอดในกฎไตรธรรม

ปัญญา หมายถึง ความรู้ทั่ว ปรินิพพานรู้เหตุผล ความรู้เข้าใจชัดเจน ความรู้ความเข้าใจยังแยกได้ในเหตุผล ดี ชั่ว คุณ โทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ รู้ที่จะจัดแจง จัดสรร จัดการ ความรอบรู้ในกองสังขารมองเห็นตามเป็นจริง โดยเฉพาะในปัญญาภาตา หมายถึง ถ้อยคำที่ชักนำไปเกิดปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) 2546, หน้า 136, 254)

สุนทรียะเป็นปรัชญาของความงามและการตอบสนองทางจิตวิทยาต่อความงามในศิลปะและธรรมชาติ ทฤษฎี ทัศนะ หรือ คำสอนหลักทางสุนทรียศาสตร์ เป็นสิ่งค่าจูนคุณค่าของมนุษย์ การตัดสินเชิงสุนทรียศาสตร์หรือในบริบทของสุนทรียศาสตร์ มี 3 ประการคือสิ่งที่สวยงาม (beautiful) สิ่งซึ่งงดงามตรึงใจ (picturesque) และสิ่งที่ล้ำเลิศ (sublime) (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547, หน้า 3-4)

การเขียนเป็นกิจกรรมที่นำความสุขและรื่นรมย์มาให้กับบุคคล เป็นกระบวนการสังเคราะห์สร้างสรรค์สู่การเกิดพหุลักษณะทางปัญญาอีกวิธีหนึ่งใน 4 วิธี สำหรับการทำให้ชีวิตมีความสุขตามทัศนะของ อัลแบร์ กามู นักเขียนที่สร้างผลงานจนได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณคดีชาวฝรั่งเศส คือ 1) อยู่ในที่มีอากาศปลอดโปร่ง 2) รักใคร่รักคนหนึ่ง 3) พ้นจากความเหนื่อยหยาบ และ 4) ทำงานสร้างสรรค์ (สุชาติ สวัสดิ์ศรี, 2531, หน้า 45)

การเขียนเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดสมาธิได้ดียิ่ง การมีสมาธิสงบแน่วแน่เป็นการเปิดพื้นที่ขึ้นในมโนทัศน์ สามารถรับประสบการณ์ใหม่หรือความรู้ที่เรียกว่าการบรรลุทางพุทธิปัญญาไปสู่สภาวะปัญญาใหม่ได้ ทั้งนี้การรู้แจ้งเห็นจริงในธรรมชาติและปรากฏการณ์หลากหลายชนิด ทำให้รู้เท่าทันการมีอยู่ของสิ่งใดได้อย่างลึกซึ้ง สงบและรื่นรมย์ที่จะส่งผลให้เกิดพลังในจิตใจ

การเขียนคือภาพแทนบุคลิกภาพ จิตวิญญาณ และการคิดสร้างสรรค์

งานเขียนเปรียบได้กับใบหน้าของคนเขียน คนเขียนหนังสือมีบุคลิกภาพและจิตวิญญาณเช่นใดและมีการคิดสร้างสรรค์แบบไหน งานเขียนของเขาจะมีลักษณะแบบนั้น การเขียนจึงเป็นการเปิดเผยตัวตนของคนเขียนด้วยวิธีการทางวรรณศิลป์

คำว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลทั้งภายนอกและ ภายใน บุคลิกภาพภายนอกคือส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่างหน้าตา กิริยามารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน บุคลิกภาพภายในคือส่วนที่มองเห็นได้ยาก อาจจะต้องใช้การอนุมาน เช่น สติปัญญา อารมณ์ ความใฝ่ฝัน ความปรารถนา และค่านิยม

คำว่า จิต เมื่อนำมารวมกับ ใจ เป็น จิตใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ทั้งนี้รวมถึงลักษณะนิสัยใจคอของคนด้วย ในทางปรัชญา จิต คือ พินาน หรือ สำนึก และความคิดที่เป็นธาตุพื้นฐานในเรื่องความเป็นจริง ตรงข้ามกับกาย (body) และสสาร (matter) ในทางเทววิทยา หมายถึง พระเจ้า (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547, หน้า 127)

คำว่า วิญญาณ หมายถึง ความรู้แจ้ง คือรู้แจ้งอารมณ์ หมายถึง ความรู้ที่เป็นประภะยีนพื้นหรือความรู้ที่เป็นตัวยืนเป็นฐานและเป็นทางเดินให้แก่นามชั้นอื่น ๆ เกี่ยวข้องกับนามชั้นอื่นทั้งหมด เป็นทั้งความรู้ต้นและความรู้ตาม เช่น เห็นท้องฟ้า (วิญญาณ) รู้สึกสบายตาชื่นใจ (เวทนา) เช่น รู้สึกสุขสบาย (เวทนา) ก็รู้ว่าเป็นสุข (วิญญาณ) กระแสความรู้ยืนพื้นซึ่งเกิดดับต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาควบไปกับนามชั้นอื่น หรือกิจกรรมทุกอย่างในจิตใจนี้เรียกว่า วิญญาณ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) 2546, หน้า 17-18)

การคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) หมายถึง การสร้างรูปหรือเรื่องขึ้นใหม่ในใจและนำเนื่องสู่การสร้างเป็นต้นแบบอย่างใหม่ให้ปรากฏขึ้น คนเราจะมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ แต่พัฒนาการจะออกมาขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ชีวิต บุคลิกภาพและพฤติกรรมที่คนเราสร้างหรือกระทำให้ปรากฏแก่ผู้อื่น ย่อมถือว่าสิ่งนั้นคือผลิตรกรของการคิดสร้างสรรค์ (ศิวกันท์ ปทุมสูติ, 2548, หน้า 14-16)

การเขียนจึงเป็นการแสดงความพร้อมทางบุคลิกภาพ จิตใจวิญญาณ และการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ในการใช้ภาษาให้ทำหน้าที่แทนตัวเองแสดงความคิดด้วยการเล่าเรื่อง เมื่อเผชิญหน้าและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ หน้าที่หลักของภาษาคือการผ่า ตัด แบ่ง โลกแห่งความเป็นจริงหรือสิ่งที่ภาษาพูดถึงออกเป็นส่วน ๆ เพื่อสร้างความแตกต่างและความไม่ต่อเนื่องให้เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความหมายขึ้นมา ภาษาเป็นเรื่องของระบบกฎเกณฑ์ที่ทำให้การสื่อสารเป็นไปได้ ความหมายจึงเกิดจากสิ่งที่ไม่มีความหมาย นั่นคือรหัส กฎเกณฑ์ กติกา โครงสร้าง สรรพสิ่งไม่มีความหมายในตัวเอง (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545, หน้า 31-32)

การเขียนจึงหมายถึงการถึงพร้อมของบุคลิกภาพ จิตวิญญาณ และการคิดสร้างสรรค์ของบุคคลที่สั่งสมเรียนรู้ประสบการณ์มาในระดับหนึ่ง เป็นการแสดงออกทางภาษาที่สื่อถึงศักยภาพและการจัดระเบียบโลกทัศน์และอุดมคติของตนเอง โดยมีผลลัพธ์สำคัญด้วยการเกิดสมาธิ ปัญญาและสุนทรียะที่ดีและทรงพลังนั่นเอง

จากพลังอุดมคติสู่จินตภาพเพื่อการเขียนสร้างสรรค์

จากบุคลิกภาพ จิตวิญญาณ และการคิดสร้างสรรค์การเขียน ทำให้เกิดผลลัพธ์สำคัญด้วยการเกิดสมาธิ ปัญญาและสุนทรียะที่ดีและทรงพลัง จะส่งผลให้พลังดังกล่าวปลุกอุดมคติไปสู่จินตภาพเพื่อการเขียนหรือสร้างตัวบท

อุดมคติ หมายถึง จินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงาม และความจริง ทางใดทางหนึ่งที่มนุษย์ถือว่าเป็นเป้าหมายแห่งชีวิตของตน การสะสมแนวคิดอุดมคติเกิดมาจากการอ่านที่ยาวนานและเด็ดกษะทางการคิดวิเคราะห์ จำแนกและรู้ซึ่งถึงถึงความหมายและคุณค่าของชีวิต ธรรมชาติ โลกและจักรวาล ส่วนคำว่า จินตภาพ มีความหมายว่า จินตภาพหลายจินตภาพรวมกัน หรือวัตถุสิ่งของทั้งหมดและคุณลักษณะอื่นที่ประสาทสัมผัสจะรับสัมผัสเข้ามาได้ จากบทหรือทรงหรืองานเขียนอื่น ไม่ว่าด้วยการบรรยายตรงไปตรงมาหรือโดยนัยด้วยการอุปมาอุปลักขณ์ จินตภาพที่ใช้กันแพร่หลายคือ ภาษาภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำตัวเปรียบ (vehicle) ของอุปลักขณ์และอุปมา และ “กระบวนจินตภาพอันเป็นสารัตถะของเรื่อง” ในงานวรรณกรรม (ทองสุก เกตุโรจน์, 2538, หน้า 146-148)

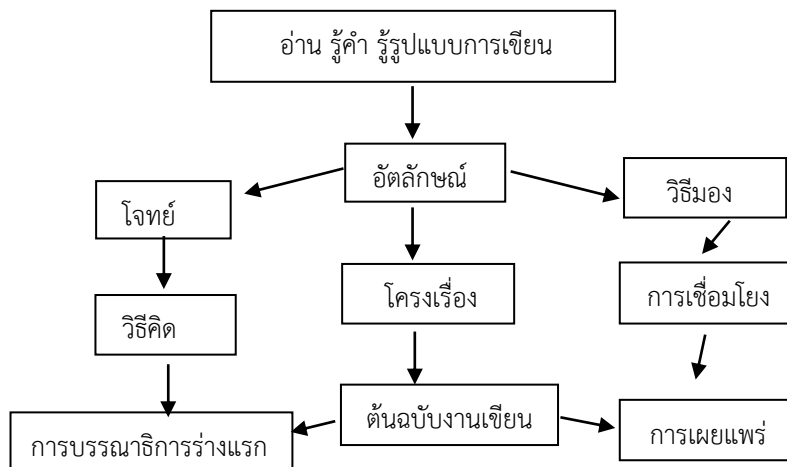
งานเขียนเกิดมาจากอุดมคติ ซึ่งบุคคลทุ่มเทพลังและเวลาเขียนอย่างรอบคอบ เอื้อต่อวัฒนธรรมภาษา ขนบประเพณี สร้างค่านิยมดีงาม เนื้อหาสาระของการเขียนมี 3 แบบคือ ๑) ความรู้ที่ควรรู้ ๒) ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ๓) การพัฒนาอารมณ์และความรู้สึกให้เจริญงอกงาม การเขียนจึงต้องมีทั้งความรู้ ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และความรู้สึกที่เป็นพลังในการพัฒนา (สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2522, หน้า 1-2)

จากการขับเคลื่อนอุดมคติไปสู่จินตภาพด้วยการใช้คำภายใต้ขนบวิธีทางวรรณศิลป์ นำไปสู่การเกิดสมาธิ ปัญญา และสุนทรียะที่มั่นคงและหนักแน่นได้

การออกแบบผังภูมิรูปแบบการเขียนสร้างสรรค์

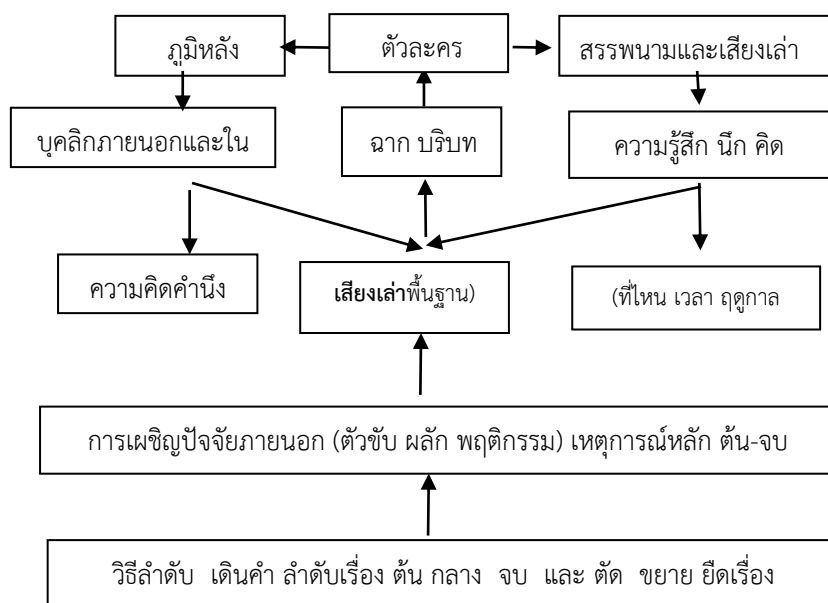
การออกแบบผังภูมิการเขียนสร้างสรรค์ มี 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. **ผังภูมิจินตปฐม** เป็นการแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงขององค์ประกอบการคิดและสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การเป็นเรื่องราวหรือจุดแรกเริ่มของแรงบันดาลใจไปจนถึงการเขียนฉบับร่างงานเขียน

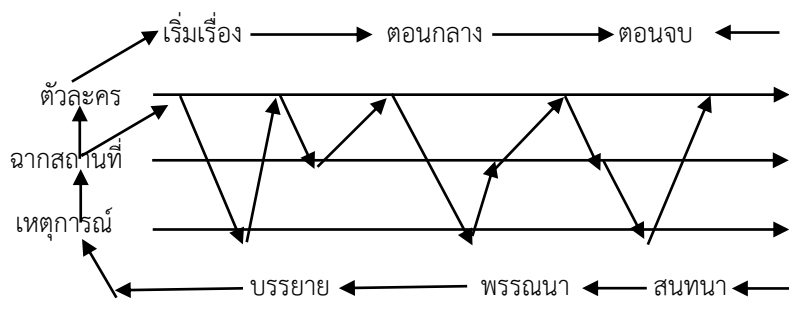
จากผังภูมิจะเห็นว่า การอ่านช่วยให้รู้จักคำ ความหมาย และรูปแบบการเขียน สร้างอัตลักษณ์การคิด ทักษะ โจทย์ บุคคลหรือเหตุการณ์ เกิดเป็นโครงเรื่องของเรื่องเล่า จนลงมือปฏิบัติการเขียนสำเร็จเสร็จสิ้นเป็นชิ้นงานขึ้นมาในร่างแรก

๒. ผังภูมิรูปแบบขององค์ประกอบการสร้างตัวบท

จากผังภูมิ จะเห็นว่าผู้เขียนได้แยกเป็นส่วน เพื่อให้เห็นกระบวนการประกอบสร้างตัวบทหรือสร้างงานขึ้นมาเรื่องหนึ่ง นั้นเปรียบเหมือนการจำลองโลกแห่งการกระทำและเหตุการณ์ขึ้นมาตั้งแต่ต้นจนจบ

๓. เส้นเรื่องเล่าหรือเส้นของการเล่าเรื่อง

จะเห็นว่าทุกองค์ประกอบในเรื่องเล่าจะไหลวนกันอยู่ไปมา ตัวละคร ฉากสถานที่ และเหตุการณ์จะปรากฏตัวผ่าน ภาษาด้วยการสลับกันไปมาหรือคู่ขนานกันไป ด้วยภาษาบรรยาย พรรณนาและสนทนา

การเขียนตามรูปแบบ 3 ประเภทคือ ผังภูมิจินตปฐม ผังภูมิรูปแบบองค์ประกอบการสร้างตัวบท และเส้นเรื่องเล่าหรือ เส้นของการเล่าเรื่อง เริ่มต้นที่จิตใจที่จะแสวงหาทางออกที่ดีในการเผชิญหน้ากับโรคระบาด ความมั่นคงทางจิตใจเป็นสิ่ง สำคัญ เพราะส่งผลต่อสุขภาพร่างกาย

การเขียนบทร้อยกรองหรือบทกวีนิพนธ์

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 เป็นกระบวนการกดดันทางสังคมที่ยาวนานและส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ดังนั้น การเขียนกวีนิพนธ์จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการฟื้นฟูสามัญสำนึก การมองเข้าไปคุณค่าชีวิตและการปรับจิตใจให้อยู่รอด เพราะการเขียนกวีนิพนธ์เป็นกระบวนการที่ลึกซึ้ง สงบและอ่อนโยนให้ได้มีเวลาดั้งสติและวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างหนักแน่นและนุ่มนวล

บทร้อยกรองหรือบทกวี คือบทประพันธ์ที่ข้อกำหนดด้านฉันทลักษณ์หรือการใช้ไวยากรณ์ทางวรรณศิลป์ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย เรียกโดยทั่วไปว่า บทกวี อันเป็นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งความใฝ่ฝัน การสร้างพลังความหมายให้บทกวีขึ้นอยู่กัภูมิหลังและจุดมุ่งหมายในการแต่งบทกวีของกวี

รูปแบบการเขียนบทกวีมี 2 แบบคือ แบบแรกเป็นบทกวีนิพนธ์ที่แต่งตามข้อบังคับทางฉันทลักษณ์ หรือที่เราอาจเรียกกันว่า แต่งตามไวยากรณ์วรรณคดี แบบสองเป็นการแต่งในลักษณะที่ไม่มีข้อบังคับทางฉันทลักษณ์

1. การเขียนบทร้อยกรองฉันทลักษณ์

ต่อไปนี้นี้เป็นตัวอย่างบทกวีชื่อ สู่มีงมหามาลี ที่แสดงถึงความเป็นกวีตามองค์ประกอบพื้นฐานและความหมายข้างต้น

ฉันจะพาเธอไป	สู่ดงดอกไม้
ระตะดินขึ้นตา	
บางทีฉันอาจพา	เธอชมพฤษกษา
มวลมีงมหามาลี	
เชิญเถิดนะคนดี	ฉันพร้อมยอมพลี
ดวงใจให้เธอมีคลาย	
.....	.....
โปรดเถิดดวงใจฉันยัง	ฝันถึงความหวัง
กอดเธอฝ่าทางสร้างรัก	

(สู่มีงมหามาลี ใน แม่น้ำของ หน้า 3)

บทกวีข้างต้น เป็นการแสดงถึงความรู้สึกที่มุ่งไปที่การให้ความหมายของการมีชีวิตในความงามของธรรมชาติและความรักในมนุษย์ พร้อมกับการเสนอความหมายเชิงคุณค่าที่ลึกซึ้งของการมีชีวิตอยู่ในวิถีอันเรียบง่ายอีกด้วย

2. การเขียนบทกวีไร้ฉันทลักษณ์

บทกวีนอกฉันทลักษณ์ หรือ กลอนเปล่า มีองค์ประกอบมี 3 ส่วนคือ ส่วนแรก ถ้อยคำที่กวีเลือกใช้นำเสนอ ส่วนที่สองคือ ความรู้สึกหรือเรื่องที่ต้องการถ่ายทอด บทกวีที่ได้ออกมาจากความรู้สึกของผู้เขียน หลังจากไปกระทบบางสิ่ง เกิดแรงบันดาลใจในความหมาย สภาวะนิ่งลึกและดิ่งจม และส่วนที่สามคือความหมายหรือภาพสะท้อนที่ต้องอาศัยการอ่านวิเคราะห์และตีความจึงจะเข้าถึงความหมายแฝงเร้นในตัวบทได้

ตัวอย่างจากบทกวี แม่สาววัยอ่อนน้อยบนรถไฟความเร็วสูง ของ ชัชวาลย์ โคตรสงคราม ที่เผยแพร่ในเฟซบุ๊ก

ในเช้าวันที่เธอผลอไผล
อ่านกวีริมหน้าต่างที่มินกบินผ่าน
นั่นเอง หัวใจเธอแผ่ในอากาศละออง
เธอไม่เคยบอกว่า หัวใจเธอคืออุทยานดอกไม้

สีขาว ชมพู ส้ม และต้นหญ้าใบเรียวยาวเล็กสีม่วง
ไม่มีใครรู้ หัวใจเธอคือพวงพฤษภาชุ่มชื่น
ข้าโชคดีเหลือเกินที่ได้เห็นแล้วในวันนี้
ข้ารู้ซึ้งทันที เธอไม่ใช่คนแข่งกระด้างหยาบคาย

.....
ข้าจะตื่นขึ้นมาทุกเช้า นั่งจิบกาแฟริมหน้าต่าง
หมูนก แมงป่องและแมลงชะเง้อหาเช่นเดียวกันกับข้า
คอยดูหน้าตา เธอจะมายืนอ่านกวี "ฝากใจผืนนรินทร์"
ข้าจะยืมนั่ง หายใจแผ่วแผ่ว ให้เสียงขับคำของเธอแผ่ซ่าน
ไหลหลังพริ้งพู่เข้าไปในผิวกาย ดึงลึกสู่จิตวิญญาณชั้นนั้น
ข้าจะนอนแต่หัวค่ำ เพื่อฟังเสียงรินกวีของเธอจนดึกดื่นรมย์รื่น
จนเช้า ข้าจะลุกมาฟังเสียงกวีริมหน้าต่างของเธอ แม่สาววัยอ่อนน้อย
ในชุดผ้าไหมหอมจากเมืองละหานน้ำแขวงสะหวันนะเขต
ข้าสั่นสะท้านให้ เธอเดินขึ้นไปบนรถไฟความเร็วสูง พุ่งผ่านลิบตา

การเขียนบรรยายแก้วหรือการเขียนเล่าเรื่อง

การเขียนเล่าเรื่อง จัดเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีร้อยแก้ว ส่วนมากจะเน้นที่การเขียนนวนิยายและเรื่องสั้น มีองค์ประกอบภายในและองค์ประกอบภายนอกเหมือนกัน องค์ประกอบภายในคือ ตัวละคร ฉากสถานที่ สื่าวาทะการพรรณนา และเหตุการณ์ ส่วนองค์ประกอบภายนอก คือคุณค่าทางภาษาและการมีวรรณศิลป์ ภาพสะท้อนทางสังคมและวิถีชีวิต รวมทั้งการบันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์แบบเรื่องเล่า

1. การเขียนเรื่องสั้นหรือเรื่องเล่าเหตุการณ์และความทรงจำ

เรื่องสั้นมีองค์ประกอบไม่ต่างไปจากนิทาน ใครทำอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร ทำอย่างไร และสิ้นสุดลงแบบไหน แต่เพิ่มบทสนทนาและพฤติกรรมตัวละครและพรรณนาฉากสถานที่ด้วยภาพพจน์ที่ให้ความเป็นวรรณศิลป์ จินตภาพและรสวรรณคดี ตัวอย่างงานเขียนสร้างสรรค์ในรูปแบบของเรื่องสั้น จากเรื่องสั้น หญิงทั้งสาม จากรวมเรื่องสั้นชุด ขาวนาผู้ประสพภัยของชัชวาลย์ โคตรสงคราม ดังนี้

นางถือเสียมและสพายตะกร้าไม้ไผ่ เดินนำเด็กหญิงวัยหกขวบไปตามทางเดิน
ที่ยังมีแดดบ่ายไล่ล่าคำคอยเฝ้าระบายน้ำสีเหลืองละมุนอาบตาไปทั่วพุ่มไม้ใบหญ้า ทางเดินนั้น
เป็นดินเหนียวสีเทาแห้งขรุขระและมีหนามไม้คอยทิ่มตำฝ่าเท้าให้นางและเด็กหญิงได้ร้องคราง
อยู่ในบางครั้ง เด็กหญิงก้มเอาหนามออกจากฝ่าเท้าและถามนาง

“ยาย เมื่อเช้ามีเสียงอะไรดังก้อง ๆ”

นางพยายามคิดอยู่นานว่า ที่เมืองบ้านเมื่อเช้านี้มีเสียงอะไรบ้าง เมืองบ้านทุกวันนี้
เสียงอึกทึกครึกโครม จนนางสับสนและไม่มีใครใส่ใจฟัง

“เสียงโป่งนั่นเอง”

“โป่งเป็นต้นไม้ไหมยาย”

“โป่งไม่ใช่ต้นไม้”

.....

แดดอ่อน พื้นทางรายรอบมองเห็นเป็นม่านโยยสีขาวยาวหม่นมัวกรายมา นางยังคงเดินก้มๆ เงยๆ พาเด็กหญิงเลาะลอดกิ่งไม้ลึกเข้าไปในป่าไผ่ที่เหล่าลูกของมันกำลังแทงหน่ออ่อนทะลุดินขึ้นมาสะพรั่งแน่นกอ

2. การเขียนนวนิยายหรือเรื่องเล่าขนาดยาว

นวนิยายโครงสร้างและองค์ประกอบแบบเรื่องสั้น เพียงแต่นวนิยายมีความยาวของเนื้อเรื่องและมีรายละเอียดทางเนื้อหามากกว่าเรื่องสั้น ดังตัวอย่างงานเขียนสร้างสรรค์บันเทิงคดีประเภทนวนิยาย จากนวนิยายเรื่อง ทะเลน้ำนม ของ ชัชวาลย์ โคตรสงคราม ดังนี้

เช้าแรก จุมชวนนิภาตัมก้าแพ้วบดจากเมล็ดสด สายลมพัดละออง
ทรายจากแม่น้ำโขงมาเหมือนกลิ้งน้ำพุจากสรวงสวรรค์ของพระโพธิสัตว์
ในพุทธศักราชที่ 2408 สนามหญาสดสะพรั่งรอบบ้านพักได้เปล่งพุทธานุ
ภาพออกมารูปร่างคล้ายดอกบัวในทะเลสาบ
น้ำพุมีอยู่สองแบบ จุมรู้ว่าแบบแรกอยู่บนเปลือกดาวเคราะห์โลก
จำนวนหนึ่งล้านหกหมื่นแห่ง อีกแบบหนึ่งอยู่ในจอมคอมพิวเตอร์ที่พุ่งตัว
มาตามสายเคเบิลใยแก้ว น้ำพุแบบแรกพุ่งตรงขึ้นไปในอากาศแล้วหักโค้งลงมา
เหมือนแสดงความเคารพพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้สถิตอยู่ทุกแห่งหน
บางครั้งเหมือนแผ่เมตตาให้เครือญาติพี่น้องและชาติพันธุ์ทั้งหลายที่มีดวงชีวิต
ว่ายเวียนอยู่ในประเทศบนเปลือกดาวเคราะห์

การเขียนคือการสร้างภูมิคุ้มกันที่ยั่งยืนในสถานการณ์โควิด-19

มนุษย์สามารถเผชิญกับภัยอันตรายทุกรูปแบบได้ ถ้าหากถึงพร้อมด้วยจิตใจที่เข้มแข็งและร่างกายที่สมบูรณ์ การสร้างความพร้อมและภูมิคุ้มกันจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19

ตามที่กล่าวมาแล้ว สมานิ ปัญญา และสุนทรียะ เป็นผลผลิตพื้นฐานที่เกิดจากการปฏิบัติการเขียนสร้างสรรค์ เพื่อใช้เครื่องมือประกอบการฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เหมาะสมและปลอดภัยจากเชื้อโรคไวรัสโควิด 2019 ทั้งสมานิ ปัญญา และสุนทรียะ จึงเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน การเปลี่ยนแปลงของทั้งสามสิ่งนี้ ส่งผลต่อจิตใจและร่างกายมนุษย์ ทั้งแบบรู้ตัวและไม่รู้ตัว ทั้งแบบโศกนาฏกรรมและสุขนานุกรม

สมานิ คือ สภาวะจิตใจแจ่มแจ้งและแน่วแน่ สมานิที่เกิดจากการเขียน เป็นสมานิพื้นฐานที่จะหล่อหลอมกล่อมเกลาจิตใจของเราให้ตื่นรู้ขึ้นมาสู่ความจริงของชีวิต เป็นธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่และต้องมีความรักเป็นต้นทุน ส่วนสมานิขั้นสูงคือ สมานิที่เกิดจากการเขียน สมานิทั้งสองแบบที่ต่างกรรมต่างวาระนี้เรียกว่า เป็นพหุสมานิเป็นที่มาของการเกิดปัญญาและสุนทรียะ โดยปัญญาช่วยเสริมสัญญาและวิญญาน ช่วยขยายของวิญญานให้กว้างขวางออกไปและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ปัญญาช่วยแก้ไขให้วิญญานและสัญญาเดินถูกทาง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) 2546 : 22- 23)

จากการปฏิบัติการเขียนด้วยรูปแบบร้อยกรองและร้อยแก้วหรือการลงมือเขียนบทกวี เรื่องสั้นและนวนิยายตามผังภูมิข้างต้น เปรียบเหมือนการบำเพ็ญเพียรหรือการปฏิบัติการธรรมชาติอีกแบบหนึ่ง ส่งผลให้ระบบการคิดและจิตใจหนึ่งสงบเพื่อจะจดจ่อในการเลือกคำเพื่อแสดงความรู้สึก นึกและคิด แสดงความใฝ่ฝัน และแสดงความรักปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ในสังคม

บทสรุป

จากวาทกรรมรัฐที่สร้างขึ้นมาเพื่อสร้างมนทัศน์ อยู่บ้านหยุดเชื้อ เพื่อชาติ นับว่า เป็นวาทกรรมที่สร้างสำนึกที่ทรงพลังได้อย่างครอบคลุมถึงทุกมิติของการรับรู้ เนื่องจากเป็นยุคดิจิทัลโปรดักส์ที่ประชาชนเข้าถึงเครื่องมือสื่อสารและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยบรรยากาศเช่นนี้ การเขียนจึงเป็นแนวทางการตอบสนองนโยบายรัฐและสร้างสมาธิ ปัญญาและสุนทรียะให้อย่างละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น

มนุษยชาติเผชิญกับการระบาดอย่างรวดเร็วนั้นของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากคนสู่คนไปทั่วทุกภาคพื้นทวีป มนุษย์จึงจำเป็นต้องร่วมแรงร่วมใจกัน เพื่อหาทางป้องกันการแพร่ระบาดเบื้องต้นอย่างเร่งด่วน พร้อมขยายแนวป้องกันไปทั่วทุกภูมิภาคของโลก จึงต้องมีการสร้างภาคีการร่วมมือ การคิดค้นสูตรยาหรือวัคซีนต้านไวรัสโคโรนา 2019 ให้สำเร็จและราคาไม่แพง ต้องช่วยกันคิดค้นผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์สำหรับช่วยเหลือผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และป้องกันการแพร่ระบาด พร้อมร่วมมือเรียนรู้พลังสมาธิเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสติปัญญาและสุนทรียะอันเป็นพลังต้านเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีประสิทธิภาพสูงสุด

ปฏิบัติการเขียนที่ได้นำเสนอมาจากข้างต้น เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดผลิตผลสร้างสรรค์ สวยงามและยั่งยืนที่เรียกว่า สมาธิ ซึ่งจะทำให้เกิดการตื่นรู้ (Awakening) หรือปัญญา (wisdom) ที่ส่งผลให้ตระหนักรู้อย่างลึกซึ้ง ไปสู่สภาวะจิตใจที่เปี่ยมสุข หรือเกิดมนทัศน์สุนทรียะ (Aesthetics) ในรูปแบบของการสืบสรรค์มรดกทางปัญญาและขนบวรรณศิลป์ของความเป็นพลเมืองที่มีสำนึกดีของชาติที่มีอารยธรรม

การนำเสนอรูปแบบและวิธีการเขียนตามจารีตทางวรรณศิลป์และการใช้จินตภาพมาไว้ในที่นี้ ตั้งแต่การออกแบบผังภูมิรูปแบบการเขียนสร้างสรรค์ทั้งสามแบบคือ จินตปฐม องค์ประกอบของการสร้างตัวบท เส้นเรื่องเล่า การเขียนบทร้อยกรองหรือกวีนิพนธ์ ทั้งฉันทลักษณ์และไร้ฉันทลักษณ์ การเขียนบทร้อยแก้วหรือการเขียนเล่าเรื่อง และ การเขียนนวนิยายหรือเรื่องเล่าขนาดยาว จึงเป็นกระบวนการทางปัญญาคู่ขนานที่ภาครัฐและเอกชน กระทรวงทางการศึกษาและส่วนงานโครงการการพัฒนาสังคมและยกระดับสุขภาพ ควรจะใส่ใจและนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการเขียนยุทธศาสตร์การพัฒนาฟื้นฟูขวัญและกำลังใจ และการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ด้วยการนำเอาหลักและวิธีการที่ได้นำเสนอไว้ในบทความนี้เป็นต้นแบบของการริเริ่มและพัฒนาให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้อย่างสัมฤทธิ์ผล อันจะนำไปสู่การมีสุขภาพดี การรอดพ้นจากโรคระบาดในรูปแบบอื่น ๆ ในอนาคต

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การเขียนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้การอยู่บ้านหยุดเชื้อ เพื่อชาติ เกิดคุณค่าต่ออย่างแท้จริง ทั้งยังสร้างคุณภาพพลังบวกให้เกิดขึ้นในจิตใจและร่างกายของเราได้ จนนำไปสู่การเกิดสภาวะสมาธิ ปัญญา และสุนทรียะที่พึงประสงค์ หรือการเกิดความสุข ความจริงและความงาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างคุณค่าการเป็นมนุษย์ที่ยั่งยืนที่เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

รายการอ้างอิง

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). แพทย์โรคติดเชื้อและระบาดวิทยา ความรู้พื้นฐาน

COVID-19 ตอนที่ ๑. (เอกสารอัดสำเนา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

เจษฎา ทองรุ่งโรจน์. (2547). พจนานุกรมปรัชญา อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ: โบแดง.

ชัชวาลย์ โคตรสงคราม. (2537). เหมือนรถไฟจะมา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ชัชวาลย์ โคตรสงคราม. (2552). ทะเลน้ำนม. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัชวาลย์ โคตรสงคราม. (2566). เด็กสาววัยอ่อนน้อยบนรถไฟความเร็วสูง. สืบค้น 25 ธันวาคม 2566, จาก

<https://web.facebook.com/chachwalykhotnsngkham>

- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2554). **แนะนำสกุลความคิดหลังโครงสร้างนิยม**. กรุงเทพฯ: สมมุติ.
- ทองสุข เกตุโรจน์ (แปล). (2538). **อธิบายศัพท์วรรณคดี**. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). **สู่การศึกษาแนวพุทธ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พิมาน แจ่มจรัส. (2550). **เขียน**. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- ศิวกานท์ ปทุมสูตร. (2548). **การเขียนสร้างสรรค์ไม่ยากอะไรเลย**. กรุงเทพฯ: นวสาน์การพิมพ์.
- สุชาติ สวัสดิ์ศรี. (2531). **นักเขียนหนุ่ม ความบันเทิงอันหลากหลาย**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2522). **การเขียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน และการผสมผสานการใช้ชีวิตและการทำงานอย่างลงตัว ของพนักงานโรงแรมภายหลังสถานการณ์โควิด-19 (COVID-19)

ธัญพร ยิปซัมภูมิพิจิตร^{1*} พิชชานันท์ ช่องรักษ์²

Work Life Balance and Work Life Harmony for Hotel employees after lockdown in Circumstances of COVID-19 Tabanporn Yipsumpoomipijit¹ Pichanan Chongruk²

Received 13/03/2024 Revised 21/05/2024 Accepted 10/06/2024

<https://doi.org/10.60101/jla.2024.5.1.4490>

บทคัดย่อ

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) เป็นวิกฤตร้ายแรงระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง เป็นความท้าทายรูปแบบใหม่ของผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรมจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้เหมาะสมและเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้สถานการณ์ที่มีความผันผวนสูงและไม่สามารถควบคุมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ภายในธุรกิจโรงแรมซึ่งเผชิญกับความกดดันและการทำงานอย่างหนัก โดยบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจโรงแรมภายหลังสถานการณ์ COVID-19 โดยประยุกต์ใช้แนวคิดความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว และแนวคิดการผสมผสานเรื่องการทำงานและเรื่องชีวิตส่วนตัวได้อย่างลงตัว พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรมในการวางแผนกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับเจ้าของธุรกิจโรงแรม โดยผลของการทบทวนเอกสารและสังเคราะห์แนวคิดในข้างต้น พบว่า ความสมดุลในชีวิตของพนักงานโรงแรมรุ่นใหม่ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้านคือ 1) การมีความสุขทั้งชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน 2) การเลือกทำงานที่สร้างคุณค่าให้กับตัวเอง และ 3) การดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบันอย่างมีสติภายใต้การทำงานและใช้ชีวิตอย่างเต็มความสามารถ โดยประเด็นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมควรให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมและความคาดหวังของพนักงานที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อช่วยสนับสนุนให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี อันจะส่งผลให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนและช่วยขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้

คำสำคัญ: ความสมดุลชีวิตในการทำงาน การผสมผสานการใช้ชีวิตและการทำงานอย่างลงตัว พนักงานโรงแรม
สถานการณ์โควิด-19

Abstract

The global pandemic of the novel coronavirus 2019 (COVID-19) has posed a severe crisis directly impacting the hospitality industry, particularly hotel businesses, whose core operations revolve around human resources. This has necessitated a new paradigm for hoteliers to adapt and survive, maintaining human resource sustainability within their organizations. This academic article aims to present the concept of work-life balance and work-life harmony in the post-COVID-19 era, along with suggestions for

^{1, 2} นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

E-mail: ¹tabanporn.yip@gmail.com ²lampicha.nn@gmail.com

* Corresponding author e-mail: tabanporn.yip@gmail.com

hotel business owners to plan human resource management strategies. It utilizes the idea of integrating work and personal life harmoniously, thus achieving a balanced lifestyle for hotel employees. The study identifies three dimensions of work-life balance for the new generation of hotel employees: 1) being happy in both personal and professional life; 2) choosing meaningful and valuable work; and 3) being present and fully engaged in the moment. Additionally, it emphasizes the importance for hotel business owners to prioritize behaviors and expectations that have changed among employees, aiming to support them in attaining a high-quality life and consequently enhancing work efficiency and organizational success.

Keywords: work life balance, work life harmony, hotel employees, COVID-19

บทนำ

ก่อนเกิดการระบาดของสถานการณ์โควิด-19 ธุรกิจโรงแรม เป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว (Anguera-Torrell, Aznar-Alarcón, & Vives-Perez, 2021) และจากการเติบโตนี้ พนักงานโรงแรมซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการให้บริการ ต้องทำงานหนักขึ้นและมีการทำงานล่วงเวลาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความเมื่อยล้าและความเครียด (กฤษฎี วิชาสสุวรรณ, 2557) อีกทั้งความกดดันที่เกิดขึ้นจากการแข่งขันภายในธุรกิจโรงแรม ยังทำให้พนักงานต้องทำงานในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความกดดันและความผิดหวัง อาทิ ความพยายามในการบริหารจัดการเมื่อลูกค้าไม่พอใจการให้บริการหรือการจัดการกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนในการบริหารจัดการโรงแรม (นิศาชล โทแก้ว สุรนา บุญเหลือ และ ฤทธิรงค์ เพ็ญจันทร์, 2557) ซึ่งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า พนักงานโรงแรมจำนวนมากขาดสมดุลชีวิตในการทำงาน เนื่องจากการทำงานที่มีความเครียดและแรงกดดัน ส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตและร่างกายของพนักงานในระยะยาว (มารวย วิชาญยุทธนากุล, 2560) โดยหลายปีที่ผ่านมา ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน (Work Life Balance) ได้รับความสนใจจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากความไม่สมดุลระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิตส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของพนักงาน ตลอดจนเกิดผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานและประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวมขององค์กร

จากผลสำรวจความสุขในที่ทำงานของคนไทยปี 2021 พบว่า คนไทยมีความสุขในที่ทำงานน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Sahatorn Petvirojchai, 2021) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของพนักงาน เนื่องจากพนักงานมักใช้เวลาในการทำงานมากถึง 7 - 8 ชั่วโมงต่อวัน หรืออาจจะมากกว่านั้น ซึ่งบางอาชีพยังมีการทำงานตลอด 24 ชั่วโมง จากปัญหาดังกล่าว เห็นได้ชัดว่า ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน ดังนั้น การจัดการเวลาทำงาน การกำหนดระยะเวลาพักผ่อนที่เหมาะสม และการสนับสนุนให้พนักงานมีความสุขและมีความพร้อมในการทำงาน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยกำหนดระดับความสมดุลนี้คือ ความสามารถในการจัดการกับภาระงาน การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการทำงาน และการใช้เวลาอย่างเหมาะสม รวมทั้งการบริหารจัดการองค์ประกอบ 5 ด้านของชีวิต ได้แก่ ด้านการทำงาน ด้านครอบครัว ด้านเวลา ด้านการเงิน และด้านสติปัญญา ซึ่งในแต่ละด้านเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการในการดำรงชีวิตอย่างสมบูรณ์และมีคุณภาพ (สราวลี แสงแสง, 2559) ดังนั้น ในมุมมองของการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ หากต้องการที่จะดึงดูดและรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่กับองค์กรได้นาน ๆ องค์กรจำเป็นต้องช่วยจัดการให้พนักงานมีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยภายนอกองค์กร อาทิเช่น ลักษณะทางสังคม ครอบครัวที่เล็กลง และ ปัจจัยค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้พนักงานต้องทำงานหนักมากขึ้นเพื่อสร้างรายได้ให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย รวมถึงแรงปรับตัวภายใต้การเปลี่ยนแปลงของ

สภาพแวดล้อมที่ยากต่อการควบคุมและไม่สามารถคาดเดาได้ ก็ส่งผลต่อความสมดุลของชีวิตในการทำงาน ตลอดจนส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน (สุนิสา เหลืองปัญญากุล และเกวณีน เศรษฐกร, 2563)

จากข้อมูลของ Salika (2024) พบว่า ในช่วงโควิดที่ผ่านมา แรงงานไทยในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหารได้รับผลกระทบจากการทำงาน โดยพนักงานส่วนหนึ่งต้องลาออกจากงาน และย้ายไปทำงานภาคเกษตรกรรม นอกจากนี้ แม้ว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 จะคลี่คลายแล้ว แต่สัดส่วนแรงงานภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และโรงแรมยังคงลดลงต่อเนื่อง โดยมีสัดส่วนแรงงานลดลงจากร้อยละ 16.3 (ในปี 2019) เหลือเพียงร้อยละ 16 ในปี 2023 สอดคล้องกับจิตติมา บุญมี และพีรวิทย์ สิงขมาพะ (2566) ที่ระบุว่า จากข้อมูลของบริษัทแกลลัป (Gallup) ซึ่งเป็นบริษัทสำรวจด้านการดำเนินงานของบุคคลที่เก่าแก่ของประเทศสหรัฐอเมริกา และบริษัทไมโครซอฟต์ (Microsoft) ที่ได้สำรวจข้อมูลการทำงานในประเทศอังกฤษและประเทศไอร์แลนด์ พบว่า พนักงานในองค์กรส่วนหนึ่งมีแนวโน้มจะไม่กลับไปทำงานเดิมอีกหลังสถานการณ์โควิด-19) เนื่องจากปัจจัยความไม่แน่นอนและข้อจำกัดในการตัดสินใจ อาทิเช่น มุมมองการทำงานที่เปลี่ยนไป (Mindset) การปรับรูปแบบธุรกิจ (Business Model) รวมถึงความไม่มั่นใจในการรับมือกับการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด-19 หรือโรคอุบัติใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (ชัยทวี เสนะวงศ์, 2565) จากการนำเสนอในข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันธุรกิจโรงแรมและธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการมีความเสี่ยงสูงต่อสภาวะการขาดแคลนแรงงานอย่างมีนัยสำคัญ

ในปัจจุบัน ประเทศไทยก็ประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานเช่นเดียวกัน จากข้อมูลของสมาคมโรงแรมไทย (2565) ร่วมกับ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2564) พบว่า ผู้ประกอบการโรงแรมกว่าร้อยละ 68 มีปัญหาขาดแคลนแรงงาน โดยธุรกิจโรงแรมร้อยละ 43 มีการจ้างงานพนักงานชั่วคราวเพิ่มขึ้น และธุรกิจโรงแรมร้อยละ 21 ไม่สามารถจ้างพนักงานประจำเพิ่มได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าธุรกิจโรงแรมสามารถสรรหาพนักงานมาทดแทนในตำแหน่งงานที่ขาดแคลนได้ แต่แรงงานดังกล่าวก็ยังขาดทักษะในการทำงานเกือบทุกแผนก อาทิเช่น แม่บ้าน พนักงานต้อนรับ พนักงานทำความสะอาด พ่อครัว แม่ครัว เด็กเสิร์ฟ และช่างเทคนิค นอกจากนี้ พนักงานที่กลับเข้าสู่อุตสาหกรรมโรงแรมร้อยละ 30% ยังมีความรู้สึกรู้สึกไม่มั่นใจในความมั่นคงทางอาชีพรวมถึงสวัสดิการที่จะได้รับ โดยมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการปรับตัวของธุรกิจโรงแรมภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ที่มีการปรับลดสวัสดิการของพนักงานสัญญาจ้างระยะสั้น (ประชาชาติธุรกิจ, 2565) เห็นได้ชัดว่า ภายหลังสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ธุรกิจโรงแรมมุ่งเน้นการทำธุรกิจเพื่อสร้างผลกำไรมาทดแทนโอกาสที่สูญเสียไป มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์น้อยลง อีกทั้ง ยังส่งผลต่อพนักงานที่กลับเข้ามาทำงานในระบบอีกครั้งในช่วงหลังสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลายแล้วกับพนักงานใหม่ที่เพิ่งเข้ามาทำงานหลังช่วงหลังสถานการณ์โควิด-19 จะประสบปัญหาของการไม่คุ้นชินกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรับผิดชอบต่อสังคมที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้พนักงานจำเป็นต้องมีความรู้ในการทำงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น (อภิราม จันทรเสน, 2565) ซึ่งรูปแบบการดำเนินงานดังกล่าว มีโอกาสส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานที่มีต่อทำงานและการใช้ชีวิต ตลอดจนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมได้ในระยะยาว

ดังนั้น จากแนวโน้มการขาดแคลนแรงงานที่มีศักยภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการสมดุลชีวิตและการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารของธุรกิจโรงแรมที่จะต้องให้ความสำคัญกับความสมดุลของชีวิตในการทำงาน และ การผสมผสานการใช้ชีวิตและการทำงานของพนักงานอย่างลงตัว เพื่อให้สามารถสรรหาและรักษาพนักงานที่มีทักษะในการให้บริการ มีใจรักในการบริการและทุ่มเทให้กับงานโรงแรมให้คงอยู่ปฏิบัติงานคู่กับองค์กรในระยะยาว ตลอดจนรักษาคุณภาพของการให้บริการผ่านการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานโรงแรมให้ได้มากที่สุด

โควิดกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของพนักงาน

หลังวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมักจะมีเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเสมอ โดยการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต การปรับชุดพฤติกรรมของมนุษย์ และการปรับตัวทางด้านธุรกิจและบริการให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวก็ต้องเปลี่ยนแปลงเช่นกัน (พัชรียา แก้วชู, 2563) โดยธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่สร้างงานก็จริงแต่สร้างรายได้ให้แก่พนักงานได้ไม่สูงนัก ถือเป็นอุตสาหกรรมประเภทใช้แรงงานจำนวนมาก (Labor Intensive Industry) ที่เน้นต้นทุนแรงงานต่ำ (เนตรนภา ยาบุชิตะ และณัฐพงษ์ มาศจิราภา, 2559) ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานและคุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรมในการดำเนินชีวิตกับครอบครัวและสังคม ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด-19 ทำให้หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยออกมาตรการปิดเมือง-ปิดประเทศ (Lockdown) จนทำให้เกิดการหยุดชะงักอย่างฉับพลันของเศรษฐกิจทั่วโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน รายได้ และการดำเนินชีวิตของประชาชน ตลอดจนธุรกิจโรงแรมขาดรายได้อย่างฉับพลัน และส่งผลให้ภาพรวมของธุรกิจหดตัวรุนแรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทางด้านผู้ประกอบการบางรายไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายและหนี้สินไม่จำเป็นจึงต้องยุติการดำเนินธุรกิจ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) ส่งผลกระทบต่อพนักงานโรงแรมที่ผู้ประกอบการต้องยกเลิกการจ้างงาน กระทบต่อรายได้ และการดำเนินชีวิตของพนักงานโรงแรม นอกจากนี้พนักงานที่ยังคงว่าจ้างให้ทำงานต่างได้รับรายได้ที่ลดน้อยลง ตลอดจนการทำงานในส่วนอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการลดจำนวนพนักงาน ทำให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานและคุณภาพชีวิตส่วนตัวของพนักงานโรงแรม เห็นได้ชัดว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้พฤติกรรมของพนักงานโรงแรมเปลี่ยนไป เสมือนคำกล่าวของชัยทวิ เสนะวงศ์ (2565) กล่าวว่า มุมมองของพนักงานเปลี่ยนไป (โดยเฉพาะพนักงานรุ่นใหม่) จากมุมมองเดิมที่มองว่าการทำงานเป็นเพียงแค่กระบวนการหนึ่งในการสร้างความมั่นคง ความมั่งคั่ง ทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับตนเองและครอบครัว เท่านั้น มาเป็นมุมมองใหม่ที่พนักงานทำงานไม่ได้ต้องการเพียงแค่ความมั่นคง ความมั่งคั่งในรูปแบบมุมมองเดิมแล้วเท่านั้น แต่การทำงานจะต้องตอบโจทย์ชีวิตประจำวันของตนเองเพิ่มเข้ามา ซึ่งการทำงานในมุมมองใหม่จะต้องเป็นการทำงานที่พนักงานทำงานสามารถออกแบบผสมผสานของชีวิตการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัวได้อย่างลงตัว (Work Life harmony) โดยเมื่อทำงานก็พร้อมที่จะทำงานหนักอย่างชาญฉลาด (Work Smart) ซึ่งไม่ได้ทำงานหนักเพียงอย่างเดียว (Work Hard) มีอิสระที่จะได้เรียนรู้สิ่งแปลกใหม่จากงานที่ตนได้รับผิดชอบ พร้อมกันนี้ก็ยังมีความเหลือเฟือพอที่จะไปใช้ชีวิตกับครอบครัว ไปท่องเที่ยว ไปออกกำลังกาย ไปเล่นดนตรีกับเพื่อน ๆ ตามความชื่นชอบส่วนบุคคลได้อย่างลงตัว โดยในมุมมองธุรกิจโรงแรมกับพนักงานโรงแรมหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ธุรกิจโรงแรมได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของพนักงาน โดยเพิ่มเติมมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อนักท่องเที่ยว (SHA) ตามมาตรฐานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยจะมีการตรวจจากคณะกรรมการของภาครัฐอย่างเคร่งครัดทุก ๆ 5 ปี ซึ่งผู้บริหารของโรงแรมมีนโยบายที่เคร่งครัดในเรื่องของความปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตั้งแต่ระดับพนักงานจนถึงระดับฝ่ายบริการ อาทิเช่น พนักงานจะต้องมีการเว้นระยะห่างและปฏิบัติตามมาตรฐานสุขอนามัย มีการตรวจวัดไข้ บันทึกอุณหภูมิผู้ใช้บริการก่อนเข้าพื้นที่ภายในโรงแรม พนักงานที่เคาน์เตอร์มีระยะยืนเว้นระยะห่างระหว่างเคาน์เตอร์เช็คอินและผู้ใช้บริการ มีการบริการให้ข้อมูลตามที่ลูกค้าเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสุขอนามัย อีกทั้งขณะให้บริการผู้ใช้บริการ พนักงานต้อนรับแต่งกายสุภาพ เรียบร้อยและมีการสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง อีกทั้งโรงแรมมีการทำความสะอาดในพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ ๆ มีผู้ใช้บริการจำนวนมาก ทุก ๆ 2 ชั่วโมง เป็นต้น (อชมา โนนเพีย, 2563) จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมและลักษณะการทำงานของพนักงานโรงแรมในช่วงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งในส่วนตัวตนเองและในส่วนของการชีวิตการทำงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ และความคาดหวังของพนักงานต่อองค์กร

ในปัจจุบันหลายองค์กรมีการบริหารงานบุคคลหรือการจัดการองค์กร โดยใช้กลยุทธ์การกำหนดอัตราจ้างหรือเงินเดือนที่สูง เพื่อดึงดูดพนักงานที่มีความสามารถให้มาร่วมงานกับองค์กร อย่างไรก็ตาม หากองค์กรมุ่งเน้นเฉพาะการสรรหาบุคลากรในลักษณะนี้องค์กรก็อาจจะมีลูกจ้างที่ให้ความสำคัญด้านค่าตอบแทนด้านการเงินเป็นหลัก ซึ่งพนักงานกลุ่มนี้มีโอกาสย้ายงานไปยังองค์กรที่จ่ายค่าตอบแทนสูงกว่าและทำงานให้กับองค์กรเดิมอย่างไม่เต็มกำลังความสามารถเพื่อรองรับข้อเสนอที่ดีกว่าจากหน่วยงานอื่น รวมทั้งอาจทำให้องค์กรจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น เพื่อให้พนักงานยังคงทำงานอยู่กับองค์กร ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงความคาดหวังของพนักงานต่อองค์กร จะกล่าวว่า ปัจจัยด้านการเงินหรือค่าตอบแทนจะไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักที่จะไปไม่ได้ เพราะมนุษย์เงินเดือนต้องมีค่าใช้จ่ายทั้งด้านการเป็นอยู่ การกิน การใช้จ่าย ดังนั้นเงินเดือนหรือค่าตอบแทนนั้นก็ควรจะเป็นจำนวนที่เหมาะสม ไม่เอาเปรียบกันและกัน อย่างไรก็ตาม พนักงานยุคใหม่ก็ไม่ได้ตัดสินใจทำงานในองค์กรที่ให้ค่าตอบแทนดีแต่มีสภาพแวดล้อมหรือลักษณะงานที่ไม่เหมาะสม เช่น ลักษณะของงานที่ขาดความท้าทาย มีลักษณะการทำงานที่น่าเบื่อ หรือบริหารจัดการองค์กรไม่ดีอีกต่อไป ซึ่งพนักงานยุคใหม่นี้ความคาดหวังต่อองค์กรและพิจารณาร่วมงานกับองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสม อาทิเช่น เรื่องของสวัสดิการที่นอกเหนือจากสวัสดิการพื้นฐานคือ มีห้องออกกำลังกาย มีอาหารกลางวันให้บริการฟรี หรือแม้แต่องค์กรมีระบบการทำงานแบบ Work at Home ตลอดจนเรื่องสภาพแวดล้อมในการทำงาน สถานที่ทำงาน ท่าเลที่ตั้ง ไปจนถึงการตกแต่งองค์กรมากกว่าองค์กรที่ให้ความสำคัญกับค่าตอบแทนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

จากงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การจัดการระบบการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานได้ดีและมีผลช่วยให้องค์กรมีความก้าวหน้าได้ (กิริฐกร บุญรอด, สุณิสา ผลโชติ, และรัชยา คำนวน, 2565) ดังนั้น องค์กรจะก้าวหน้าได้ต้องอาศัยระบบการวางแผนที่ดี มีบุคลากรที่มีศักยภาพและที่สำคัญ พนักงานทุกคนต้องมีความสุขในการทำงาน แต่ก่อนที่องค์กรจะสร้างความสุขให้แก่พนักงานได้นั้น ต้องรู้เสียก่อนว่าพนักงานคาดหวังอะไรในชีวิตการทำงาน ซึ่งพบว่าปัจจัยกำหนดคุณภาพชีวิตที่ดีของพนักงานประกอบด้วย 1) การได้ทำงานในองค์กรที่มั่นคง 2) การได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม 3) การได้รับการยอมรับจากพนักงานในองค์กร 4) การมีเพื่อนร่วมงานที่ดี 5) การได้รับโอกาสในการพัฒนาและมีความก้าวหน้า 6) การได้รับสวัสดิการที่ดีและมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี 7) การมีผู้บังคับบัญชาที่ดี 8) การมีปริมาณงานที่เหมาะสม และ 9) การได้รับมอบหมายงานที่มีคุณค่าคือ สิ่งที่พนักงานต้องการและเชื่อว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพวกเขา (Jobsdb, 2023) สอดคล้องกับข้อมูลของ HREX.asia (2019) ที่พบว่าความต้องการของพนักงานที่คาดหวังกับองค์กร ประกอบด้วย 12 ปัจจัยดังต่อไปนี้คือ 1) องค์กรมีเป้าหมายชัดเจน 2) เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ และส่งเสริมศักยภาพที่โดดเด่น 3) มีการติชมและแนะนำ มากกว่าการตำหนิและดุด่าว่ากล่าว 4) ไม่เบียดเบียนเวลาส่วนตัว 5) ทำงานเป็นเวลา มีระบบ ระเบียบชัดเจน 6) ให้สวัสดิการที่เป็นประโยชน์ 7) มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและสายอาชีพ 8) มีการส่งเสริมพัฒนาทักษะวิชาชีพ ส่งเสริมการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาตนเอง 9) ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือไอเดียใหม่ ๆ 10) มีความยืดหยุ่น 11) รับฟังความคิดเห็นพนักงาน และตอบสนอง (Action) อย่างเหมาะสมรวดเร็ว และ 12) กล้าที่จะลอง พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลง ซึ่งหากองค์กรเปิดโอกาสรับฟังเสียงของพนักงานเสนอหรือใส่ใจเพิ่มเติม จะทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจและมีความสุขต่อองค์กรอย่างเต็มที่และเต็มใจอย่างเหมาะสม

ในปัจจุบัน พนักงานองค์กรตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) เพิ่มขึ้น 17% โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พนักงานในกลุ่ม Generation Z ที่ตระหนักถึงปัญหาความเป็นอยู่ที่ดีเพิ่มขึ้นถึง 28% และปัจจัยที่พนักงานองค์กรให้ความสำคัญมากที่สุด ในด้านความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน คือ ปัจจัยด้านคาดหวังของพนักงาน (LHH Thailand, 2020) ซึ่งจากผลสำรวจเกี่ยวกับความคาดหวังของพนักงาน และความเป็นอยู่ที่ดี ผ่านรายงาน Heartbeat ที่ให้ข้อมูลเชิงลึกจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานทั่วโลกกว่า 90 ล้านคน เพื่อช่วยให้ธุรกิจต่าง ๆ เข้าใจและตระหนักถึงความคาดหวังของ

พนักงานที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา พบว่า พนักงานร้อยละ 59 ไม่ได้มีส่วนร่วม (Disengaged) ในงานของตัวเอง โดยการมีส่วนร่วมของพนักงานส่วนใหญ่ มักจะมาจากสิ่งที่พนักงานคาดหวังจะได้อาจมาจากการทำงานและการตอบรับที่ได้รับจากนายจ้าง สิ่งนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ผู้คนจำนวนมากต้องเผชิญกับการหยุดชะงักในชีวิตการทำงานจากปัญหาด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยพนักงานมีความคาดหวังว่านายจ้างของพวกเขาจะพยายามสร้างวัฒนธรรมที่หลากหลาย และให้ความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม รายงานดังกล่าวสอดคล้องกับการรายงาน Global Workforce Hopes and Fears Survey 2023 ของ PwC Global (อ้างอิงใน ชาญชัย ชัยประสิทธิ์, 2565) ซึ่งรวบรวมความคิดเห็นของแรงงานทั่วโลกจำนวนทั้งสิ้น 52,000 คน จาก 44 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเกี่ยวกับความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อองค์กรไว้ ดังนี้ 1) พนักงานคาดหวังให้องค์กรเป็นองค์กรที่เปิดกว้างและยอมรับความแตกต่าง 2) พนักงานกังวลว่าจะไม่ได้รับการยกระดับทักษะและการดูแลด้านสุขภาวะที่ดีเพียงพอ 3) พนักงานคาดหวังงานที่มีความหมายและยืดหยุ่น นอกเหนือจากเรื่องผลตอบแทน และ 4) พนักงานคาดหวังให้องค์กรแสดงจุดยืนด้าน ESG (Environmental, Social and Governance: ESG) นอกจากนี้จากการสำรวจของโรเบิร์ต วอลเทอร์ส (อ้างอิงใน ThaiPR.NET, 2567) ได้สำรวจเงินเดือนประจำปี 2567 พบว่าพนักงานไทยให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นในการทำงาน ความสมดุลของงานและชีวิตส่วนตัว วัฒนธรรมองค์กรที่ตอบโต้กับตนเอง การให้ความสำคัญต่อเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) และการยอมรับและเคารพต่อความหลากหลายรวมทั้งความเป็นอยู่ที่ดี ในขณะที่พนักงานต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาคนเก่ง การสรรหาพนักงาน และกลยุทธ์การยื่นข้อเสนอที่น่าสนใจเพื่อรั้งพนักงานไม่ให้ลาออกที่หลายบริษัทเริ่มใช้กันมากขึ้น

จะเห็นได้ว่า ความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อองค์กรทั้งก่อนและหลังการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งให้ความสำคัญทางด้านการเงินและค่าตอบแทนเป็นหลักสำคัญ เปลี่ยนแปลงเป็นการให้ความสำคัญจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำงานและเกิดเป็นความคาดหวังของพนักงาน กล่าวโดยสรุปได้ว่าความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อองค์กรเกิดจากองค์ประกอบ อาทิเช่น ความสอดคล้องของเป้าหมายและวัฒนธรรมองค์กรที่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาศักยภาพของตนเอง และองค์กร รวมถึง ความยืดหยุ่นในการทำงาน ความสมดุลของงานและชีวิตส่วนตัวของพนักงาน ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญทั้งกับเป้าหมายของการทำงาน รายละเอียดของการทำงานและรูปแบบการทำงาน การแจกจ่ายงานให้กับพนักงานภายในองค์กรอย่างเหมาะสม ออกแบบองค์กรให้พนักงานมีส่วนร่วมในการทำงานและพัฒนาองค์กร การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในองค์กรให้น่าอยู่ น่าทำงาน และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น หากธุรกิจโรงแรมยังให้ความสำคัญกับการรักษาพนักงานโดยใช้กลยุทธ์ด้านการเงินและผลตอบแทนสูงเพียงอย่างเดียวในการรักษาพนักงานที่มีความสามารถ อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรในระยะยาว และรวมทั้งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในระยะสั้นด้วยเช่นเดียวกัน

ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน และ การผสมผสานการใช้ชีวิตและการทำงานอย่างลงตัว

การศึกษา (กฤษกรณ์ เจนจิตร, ยุทธชัย ฮารีบิน, รุ่งนภา อริยะพลปัญญา, 2566) เกี่ยวกับการรับรู้ของพนักงานโรงแรมเกี่ยวกับเรื่องของความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน มีปัจจัยที่สำคัญอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 ประการ ดังนี้ 1) ความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน 2) สภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) ด้านการทำงานมีเวลาในการทำงานที่เพียงพอ 4) ด้านการเงินมีการดำรงรักษางานและอาชีพเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิต และ 5) ด้านครอบครัวมีรูปแบบวางแผนชีวิต โดยปัจจัยดังกล่าวที่พนักงานรับรู้เพื่อให้เกิดความสมดุลในชีวิตและการทำงานให้ดีขึ้นในสภาพแวดล้อมของโรงแรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นการใช้วิธีการโดยมีพนักงานเป็นศูนย์กลางและมีการบูรณาการเป็นปัจจัย

ความสำเร็จที่สำคัญต่อการดำเนินงานของการพัฒนาความสมดุลชีวิตในการทำงานของพนักงานโรงแรมสอดคล้องกับพัลลพ หามะลิและคณะ (2563) กล่าวว่า การสร้างรูปแบบกลยุทธ์ทางการจัดการด้านสมดุลในชีวิตทำงานมุ่งเน้น 5 ด้านคือ 1) ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพการทำงาน โดยสามารถพัฒนาความรู้ตัวเองได้ตลอดเวลาและต้องการได้รับการส่งเสริมจากโรงแรม 2) การได้รับการยอมรับและความเข้าใจจากเพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลจากครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน 3) การได้รับสิ่งตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เช่น รายได้ เงินเดือน โบนัสเพื่อใช้ในการจัดหาปัจจัยพื้นฐาน 4) การส่งเสริมให้สถานที่ทำงานมีสภาพแวดล้อมที่ดี มิตรไมตรีจิตต่อกัน จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และงานที่ต้องมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสถานการณ์ การเปิดโอกาสในการตัดสินใจร่วมกัน และ 5) การก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมในการมีชีวิตที่มีคุณค่า โดยแนวคิดในการทำงานเพื่อพัฒนารูปแบบชีวิตที่มีความสมดุล ต้องมีแนวคิดในการพัฒนาความรู้เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถจัดอุปสรรคในการจัดสมดุลชีวิต บริหารจัดการด้านเวลาในการทำงานได้ เพราะเวลาในการทำงานของโรงแรมไม่มีความแน่นอน อาจจะมีการทำงานที่เกินเวลาและทำงานในวันหยุด วันชดเชยที่เป็นช่วงเทศกาลหรือประเพณีสำคัญเพื่อเป็นการบริการที่สถานที่ที่เปิดตลอด 24 ชั่วโมง จากงานวิจัยของ Intulak and Oumtane (2014) ที่ศึกษาสมดุลชีวิตกับงานจากโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง โดยระบุว่าหมายถึง การบริหารจัดการเวลาในการดำเนินชีวิตส่วนบุคคล และการทำงานให้เหมาะสม โดยการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขบนความพอดีและอยู่อย่างพอเพียง รวมทั้งศึกษาการสร้างสมดุลชีวิตกับงาน และพบว่า ประกอบไปด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ การมีความสุขในชีวิตส่วนตัวและการมีความสุขในงาน ทั้งนี้ ในประเด็นแรกการมีความสุขในชีวิตส่วนตัว ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ประเด็นย่อยได้แก่ การใช้ชีวิตให้มีความสุขด้วยตนเอง และการเอาใจใส่ซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว อีกประเด็นหนึ่งคือ การมีความสุขในงานซึ่งประกอบไปด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ ความสุขในงานที่เกิดจากตนเองจัดการ ความเครียดที่เกิดจากงาน การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน และการได้รับสวัสดิการที่เพียงพอจากองค์กร นอกจากนี้ งานวิจัยของชนัญญา พิกุลทอง, 2549 พบว่า การจัดการความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว (Work Life Balance) ของผู้ปฏิบัติงานในสนามบินนานาชาติภูเก็ตสามารถแบ่งวิธีการจัดการความสมดุลของผู้ปฏิบัติงานออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) สมดุลด้านเวลา (Time Balance) ซึ่งมุ่งเน้นในประเด็นการจัดการชีวิตการทำงาน และชีวิตครอบครัวได้อย่างเหมาะสม 2) สมดุลด้านการมีส่วนร่วม (Involvement Balance) ซึ่งมุ่งเน้นในประเด็นการมีส่วนร่วมในที่ทำงาน มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน และการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้ดี และ 3) สมดุลด้านความพึงพอใจ (Satisfaction Balance) ซึ่งมุ่งเน้นในประเด็นความภูมิใจในตนเองซึ่งเกิดจากงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน โดยต่อมงานวิจัยของ Khaled adnan Bataineh (2019) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของสมดุลการดำเนินชีวิตและความสุขในที่ทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพของพนักงานใน 3 ด้านข้างต้น พบว่า ความสมดุลในการดำเนินชีวิตและความสุขในที่ทำงานส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ความสมดุลในด้านความพึงพอใจในงานไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของพนักงาน ซึ่งภายหลังสถานการณ์โควิด-19 มาจนถึงปัจจุบัน แนวคิดการผสมผสานการใช้ชีวิตและการทำงานอย่างลงตัว (Work-Life Harmony) ได้รับความสนใจมากขึ้น โดยแนวคิดนี้เป็นแนวคิดของการดำเนินชีวิตโดยไม่เสียสมดุลกับการทำงานหรือชีวิตส่วนตัว เพื่อให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมุ่งเน้นการจัดการเวลาและพลังงานชีวิตให้เหมาะสมเพื่อให้สามารถรับมือกับความต้องการส่วนบุคคลและความรับผิดชอบทั้งในด้านการทำงานและชีวิตส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังมุ่งเน้นที่การตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้อย่างเป็นระบบทั้งการทำงานและชีวิตส่วนตัว เช่น การกำหนดเวลาทำงานและเวลาพักผ่อนอย่างเหมาะสม การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยในการทำงานและการสื่อสาร การกำหนดลำดับความสำคัญของงานและกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เป็นต้น โดยการสร้าง Work-Life Harmony ของพนักงานจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในด้านการเพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน ลดความเครียด ส่งเสริมสุขภาพทั้งกายและจิตให้ดีขึ้นได้

แนวคิด Work-Life Harmony มีความแตกต่างจากแนวคิดความสมดุลของชีวิตในการทำงาน หรือ Work-Life Balance ในด้านการมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัวที่เป็นระบบและมีความกระชับมากกว่าการแยกเวลาของการทำงานและการใช้ชีวิตออกจากกัน ทั้งนี้ การทำงานและชีวิตส่วนตัวถือเป็นส่วนสำคัญของชีวิต และสามารถผสมผสานและเชื่อมโยงกันอย่างกลมกลืน โดยพนักงานไม่จำเป็นต้องเสียสละสิ่งหนึ่งเพื่ออีกอย่างหนึ่ง โดย Jeff Bezos อ้างอิงจาก SME Thailand (2565) กล่าวว่า Work-Life Harmony มีประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานของพนักงานองค์กรในหลากหลายมิติ ได้แก่ 1) มีความยืดหยุ่นในการทำงานทั้งเวลาและสถานที่ 2) มุ่งเน้นมองหาความสุขจากการใช้ชีวิตและการทำงาน 3) ความพยายามมุ่งเน้นอยู่กับปัจจุบัน ซึ่ง Jeff Bezos ไม่เชื่อในแนวคิดการทำงานแบบ Work-life Balance โดยเขามองว่าการที่จะสร้างสมดุลให้อะไรบางอย่าง ต้องเสียอะไรบางอย่างไป ทำไมเราถึงไม่สามารถที่จะ Integrated หรือทำให้ชีวิตการทำงานและชีวิตของเราผสมผสานเป็นหนึ่งเดียวด้วยการมองหาความสุขในการทำงาน ซึ่งถ้าขยายความคำว่า Work-Life Harmony ในสไตล์ของ Jeff นั่นคือ การมองหาความสุขในการทำงานและชีวิต เมื่อคนคนหนึ่งสามารถมีความสุขในการทำงานทุกวัน เขาก็จะกลับบ้านอย่างมีความสุข ได้ใช้ชีวิตอย่างเต็มที่และมีความสุข ยิ่งมีความสุขมากเท่าไร ก็ยิ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานดีเยี่ยมขึ้นมากเท่านั้น เป็นการผสมผสานกันระหว่างเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวได้อย่างไร้รอยต่อ โดยงานที่ทำให้คนคนหนึ่งรู้สึกมีพลังและมีความสุขนั้นคือ งานสร้างคุณค่าและความหมายอะไรบางอย่าง นอกจากนี้เขายังมองว่าการที่เราพยายามจะสร้างสมดุลให้ชีวิตและการทำงาน อาจจะทำให้เกิดความเครียดได้ง่ายมากกว่าการทำให้ทุกอย่างผสมผสานกันเป็นหนึ่งเดียว

ดังนั้นการเข้าใจและนำแนวคิด Work-Life Harmony ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันจะช่วยให้พนักงานมีความสุขและประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงานและด้านส่วนตัวได้อย่างมีความสมดุล ซึ่งในปัจจุบันแนวคิด Work-Life Harmony ยังคงเป็นแนวคิดหรือแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นมาจากการสังเคราะห์ความรู้และประสบการณ์การทำงานที่หลากหลาย ทั้งในส่วนขององค์กรที่สนับสนุนการทำงานแบบมีความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน และจากบุคคลที่มีประสบการณ์ในการสร้างความสมดุลในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน โดยมีผู้ที่มีส่วนร่วมสำคัญในการส่งเสริมและก่อให้เกิดแนวคิด Work-Life Harmony ได้แก่ Richard Branson ผู้ก่อตั้งของกลุ่มบริษัท Virgin Group ที่มุ่งเน้นการให้เสรีภาพแก่พนักงานในการจัดการเวลาและทำงานแบบมีความสุข และ Sheryl Sandberg ผู้บริหารอาวุโสของ Facebook ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนและสร้างแนวคิดเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัวในองค์กร นอกจากนี้ Terri (2018) กล่าวถึงองค์ประกอบของแนวคิด Work-Life Harmony ไว้ว่า พนักงานไม่จำเป็นต้องหาความสมดุลในชีวิตระหว่างงานและครอบครัวแต่ควรผสมผสานกัน (Stop searching for balance) ควรมีการจัดการชั่วโมงการทำงานและชั่วโมงของชีวิตส่วนตัวอย่างเป็นสัดส่วน (Be present) ควรมีการกำหนดรูปแบบการทำงานของทุกวันในสัปดาห์ (Plan your week around your priorities or THEMES) ควรมีการตัดสินใจอย่างมีสติในการทำงานและในชีวิตส่วนตัว (Make conscious choices) ควรมีการกระตือรือร้นอย่างสม่ำเสมอ (Stay active) และควรพักผ่อนให้เพียงพอ (Get rest)

สถานการณ์ยุคใหม่ภายหลังโควิด-19 พนักงานรุ่นใหม่ (Gen Z) ให้ความสำคัญกับ Work Life Harmony มากกว่า Work Life balance ในหลายหลายเหตุผล เช่น 1) พนักงานรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นในการทำงานและใช้ชีวิตส่วนตัว อยากมีอิสระในการออกแบบตารางชีวิตของตนเอง โดยที่สามารถรับผิดชอบงานต่าง ๆ ได้จนเสร็จ และมีเวลาค้นคว้าเรื่องที่ตนเองสนใจ (Flexibility Seekers) 2) พนักงานรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับ Lifestyle การใช้ชีวิตของตนเอง การบังคับให้มีการเข้าออกงานเป็นเวลาหรือมีการตอกบัตรเข้างานอย่างเข้มงวด อาจไม่ใช่สิ่งที่ Generation นี้ต้องการ 3) พนักงานรุ่นใหม่มีความเคยชินในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน และคิดว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้ และสร้างความไร้รอยต่อได้ระหว่างทีม ไม่ว่าจะทำงานที่ออฟฟิศ หรือที่อื่น ๆ ก็ตาม (Digital Native) และ 4) พนักงานรุ่นใหม่ให้

ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของงานและความหลงใหลในเรื่องที่ชอบไม่ได้ถูกกระตุ้นจากการมีเวลาเข้า - ออกงานที่ชัดเจน (Purpose-Driven) (ปิยะพร ขุนทองเอก, 2566)

จากข้างต้น จะเห็นได้ว่า แนวคิดของความสมดุลของชีวิตในการทำงาน หรือ Work life balance มีความสำคัญลดลงในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตทั้งด้านการงานและการดำรงชีวิตส่วนตัวของคนรุ่นใหม่ได้ปรับเปลี่ยนไปให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้มุมมองและแนวคิดดั้งเดิมของการทำงานแบบ Work life balance ได้เปลี่ยนไปเป็น Work Life Harmony ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดการเวลาทำงานและการใช้ชีวิตอย่างยืดหยุ่น ซึ่งมุ่งเน้นผลลัพธ์ในด้านความสุขในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานบนพื้นฐานการใช้ชีวิตทำงานและใช้ชีวิตอย่างเต็มความสามารถ โดยเลือกทำงานที่สร้างความหมายและมีคุณค่าให้กับตนเอง เพื่อให้เกิดการผสมผสานการใช้ชีวิตและการทำงานอย่างลงตัว

สรุปและข้อเสนอแนะ

การเตรียมตัวสำหรับการกลับเข้าสู่ภาวะปกติของธุรกิจโรงแรมในอนาคต เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมควรให้ความสำคัญ เนื่องจากความคาดหวังต่อองค์กรและทัศนคติของพนักงานรุ่นใหม่มีการเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของโรงแรมในอนาคต โดยธุรกิจโรงแรมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์การบริหารงานบริการตามสถานการณ์ของโลกยุคใหม่คือ การมุ่งเน้นการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและพนักงานในลักษณะเฉพาะบุคคลมากขึ้น พนักงานของโรงแรมจึงจำเป็นต้องเพิ่มทักษะใหม่ ๆ มีทักษะที่ตอบโจทย์ความความต้องการของโลกการทำงานที่เปลี่ยนไป เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนและต่อยอดวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กรได้ดี โดยกลยุทธ์และแนวทางการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของโรงแรมที่อยู่ภายใต้สภาวะความกดดันของการแข่งขันที่สูงขึ้นในเรื่อง ๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ จะต้องมุ่งเน้นการสรรหาและรักษาบุคลากรที่มีความสามารถ สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้ดี รวมทั้งกำหนดมาตรการและนโยบายที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่มีความสามารถเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น โดยออกแบบหลักสูตรอบรม (training) และแผนการพัฒนาพนักงานที่มีประสิทธิภาพให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของพนักงานทำงานยุคใหม่ โดยในยุคที่ทุกอย่างเร็ว หลากหลาย เข้าถึงง่าย นอกจากนี้ผู้บริหารและฝ่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์จะต้องสร้างองค์กรแห่งความสุขให้กับพนักงาน มีการออกแบบสภาพแวดล้อมในองค์กรให้มีความยืดหยุ่น เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของพนักงาน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะจากพนักงานอย่างตั้งใจ จริงใจ และใส่ใจ เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้ง องค์กรจะต้องมีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและจูงใจ มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่โปร่งใส มีระบบ สร้างความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจน

นอกจากนี้เพื่อให้พนักงานภายในธุรกิจโรงแรมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและส่งผลต่อความสุขนั้นไปยังกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม องค์กรควรนำแนวคิดของการผสมผสานเรื่องการทำงานและเรื่องชีวิตส่วนตัวได้อย่างลงตัวมาปรับใช้เพื่อให้เกิดเป็นค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร โดยมุ่งเน้นการทำงานภายใต้องค์กรที่มีความสุข หลีกเลี่ยงการแยกเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวออกจากกันเพื่อรักษาความสมดุลของชีวิต แต่ให้ความสำคัญกับมองหาคุณค่าจากการทำงาน เพื่อให้พนักงานมีความสุขกับการทำงาน ต้องการงานเพื่อเติมเต็มความรู้สึบบางอย่างและทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความหมายและสร้างงานมีคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อพนักงานรุ่นใหม่ อาทิเช่น นโยบายการทำงานที่ยืดหยุ่น การสนับสนุนด้านสุขภาพจิต การลงทุนในการเรียนรู้และการพัฒนา และความมุ่งมั่นต่อการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เคารพความแตกต่างหลากหลายและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะเป็กลยุทธ์หนึ่งในการโน้มน้าวและดึงดูดใจให้พนักงานที่มีความสามารถมีความรู้สึกรักการทำงานร่วมกันกับองค์กรในระยะยาว ตลอดจนทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างเต็มความสามารถ จากข้างต้น สามารถกล่าวโดย

สรุปได้ว่า การบริหารความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน เป็นหน้าที่หลักสำคัญอันหนึ่งของผู้บริหารทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องบริหารความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังและพฤติกรรมของพนักงานเพื่อช่วยสนับสนุนให้พนักงานขององค์กรมีคุณภาพชีวิตที่ดีส่งผลให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

รายการอ้างอิง

- กฤษกรณ์ เจนจิตร, ยุทธชัย ฮาจีบิน และรุ่งนภา อริยะพลปัญญา. (2566). แนวทางความสมดุลของชีวิตและการทำงานของโรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชพฤกษ์วิชาการ ครั้งที่ 2 วันศุกร์ที่ 24 พฤศจิกายน 2566*, หน้า 320-334. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- กฤษฎี วิชาสุวรรณ. (2557). *คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในแผนกงานส่วนหน้าของโรงแรมระดับ 5 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <http://repository.nida.ac.th/handle/662723737/3873>
- กิริฎการ บุญรอด, สุณิสา ผลโชติ และรุษยา คำนวน. (2565). แนวทางในการบริหารจัดการธุรกิจโรงแรมในช่วงวิกฤต โควิด-19. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 15(1), 139-148.
- จตุมา บุญมี และพีรวิชัย สิงฆาพะ. (2566). การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจโรงแรมภายหลังเหตุการณ์ COVID-19. *ตรัง: วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง*.
- ชนัญญา พิกุลทอง. (2549). *การจัดการความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว (Work Life Balance) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในสนามบินนานาชาติภูเก็ต*. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <http://www.mbaphangnga.ru.ac.th/documents/IS/IS3/6424103018.pdf>
- ชัยทวี เสนะวงศ์. (2565). *"Time to say goodbye" แนวคิดของพนักงานเมื่อเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว*. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://www.ftpi.or.th/2022/98070?fbclid=IwAR3jn7lIKtClji6nWJDGyb9mZDL0_JlJm3GRQjFD3OZ2POgbw3AF6eJh1gc
- ชาญชัย ชัยประสิทธิ์. (2565). *เจาะลึกความคาดหวังและความกังวลของพนักงานยุคใหม่*. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.pwc.com/th/en/pwc-thailand-blogs/blog-20220614.html>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). *ผลกระทบและการปรับตัว (Resilience) ของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารช่วงโควิด-19: วิเคราะห์จากหลักคิด Outside-In*. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/Article_26Oct2021.html
- นิศาชล โทแก้ว, สุธนา บุญเหลือ และภูริศร์ พงษ์เพียจันทร์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความสมดุลชีวิตในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของผู้จัดการแผนกต้อนรับส่วนหน้าธุรกิจโรงแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 33(2), 163-172.
- เนตรนภา ไวทย์เลิศศักดิ์ (ยาบุชิตะ) และณัฐพงษ์ มาศจิราภา. (2559). ผลกระทบของคุณภาพชีวิตการทำงานและความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน กรณีศึกษาโรงแรมเซ็นทารา จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 11(1), 38-52.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2565). *แรงงานขาด-ต้นทุนพุ่ง "โຈทยใหม่" แผนฟื้นฟูท่องเที่ยวไทย*. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.prachachat.net/tourism/news-935387>

- ปิยะพร ขุนทองเอก. (2566). *Work Life Balance VS Work Life Integration*. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://pwg.co.th/articles/work-life-balance-vs-work-life-integration/>
- พัชรียา แก้วชู. (2563). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานที่ยาวแบบ New Normal หลังการแพร่ระบาดโควิด-19*. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัลลพ หามะลิ และประสพชัย พสุนนท์. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักศึกษาสาขาวิชา การโรงแรม ในศตวรรษที่ 21 ในมุมมองของพนักงานที่ปฏิบัติงานในโรงแรมระดับ 4-5 ดาว เขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 14(34), 54-69.
- มารวย วิชาญยุทธนากุล. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- สมาคมโรงแรมไทย. (2565). *สรุปผลสำรวจ ความเชื่อมั่นผู้ประกอบการที่พัก ก.ค. 65 โดย ธปท.* สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <http://www.thaihotels.org/17352612/สรุปผลสำรวจ-ความเชื่อมั่นผู้ประกอบการที่พัก-กค-65-โดย-ธปท>
- สรวาลี แสงแสง. (2559). *คุณภาพชีวิตในการทำงานและความสมดุลของชีวิตในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ เจเนอเรชั่น X และเจเนอเรชั่น Y*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุนิสา เหลืองปัญญากุล และเกวลิน เศรษฐกร. (2563). *ความสัมพันธ์ของความสมดุลชีวิตและงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อภิราม จันทระเสน. (2565). *สำนักเจรจาการค้าบริการและการลงทุน*. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.dtn.go.th/th/file/get/file/1.202210040eb2e7eaf4a807f066cf680109e53234094611.pdf>
- อัชฌา โนนเพ็ญ. (2563). *กลยุทธ์ทางการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคหลังวิกฤตการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- Anguera-Torrell, O., Aznar-Alarcón, J. P., & Vives-Perez, J. (2021). COVID-19: Hotel industry response to the pandemic evolution and to the public sector economic measures. *Tourism Recreation Research*, 46(2), 148-157.
- HREX.asia (2019). *ความคาดหวังของพนักงานยุคใหม่ในโลกการทำงานที่ไม่เหมือนเดิม*. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://th.hrnote.asia/personnel-management/190726-organization-improvement/>
- Intulak, K., & Oumtane, A. (2014). Building work-life balance of professional nurses in a private hospital. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 15(3), 382-389.
- Jobsdb. (2566). *พนักงานคาดหวังอะไรในชีวิตการทำงาน*. Retrieved on February 22, 2024, from <https://shorturl.at/uADIN>
- Khaled adnan Bataineh. (2019). *Impact of Work-Life Balance, Happiness at Work, on Employee Performance*. (International Business Research). Jordan: Irbid National University.
- LHH Thailand (2020). *“Well-being” ความคาดหวังใหม่ของพนักงานในยุคปัจจุบัน*. Retrieved on February 22, 2024, from <https://www.lhh.co.th/employee-well-being/>

- Sahatorn Petvirojchai. (2021). Workplace Happiness วิธีสร้างความสุขในการทำงานให้ยั่งยืน. Retrieved on February 22, 2024, from <https://th.hrnote.asia/tips/workplace-happiness-210708/>
- Salika. (2024). **ชี้ 3 มิติความอ่อนแอของ ตลาดแรงงานไทย ปี 2567 ที่รับมือได้ด้วยการปฏิวัติระบบพัฒนาทักษะให้คนไทย.** Retrieved on February 22, 2024, from <https://www.salika.co/2024/02/15/skillset-revolution-in-thai-labor-market-2567/>
- SME Thailand. (2565). **มนุษย์ยุคใหม่ต้องรู้จัก Work-Life Harmony แนวคิดทำงานที่จะผสมผสานความสุขกับเวิร์คไลฟ์ให้สมดุล.** Retrieved on February 22, 2024, from <https://www.smethailandclub.com/startup-qlife/8085.html>
- Terri, Ling. (2018). **6 Ways to Achieve Work-Life Harmony, rather than Balance.** Retrieved on February 22, 2024, from <https://kashoo.com/blog/6-ways-to-achieve-work-life-harmony/>
- ThaiPR.NET (2567). **โรเบิร์ต วอลเทอร์ส เปิดเผยผลสำรวจเงินเดือนประจำปี 2567.** Retrieved on February 22, 2024, from <https://www.thaipr.net/business/3429435>

บทปริทัศน์หนังสือ “นางยี่เกขาย ยุครัฐ (ไม่) นิยม” ชนัญญ์ เมฆหมอก¹

ยี่เกเป็นมหรสพที่พัฒนามาจากละครนอกซึ่งใช้ผู้ชายล้วนเป็นนักแสดง เนื่องจากในยุคแรกผู้หญิงมีหน้าที่หลักคือไปเล่นละครรำ เหตุที่มาจากละครนอกเนื่องจากถูกจำกัดกับชาวบ้านตรงที่มีความตลกขบขัน มีเนื้อเรื่องที่เข้าใจง่าย มักนำเรื่องราวจากวรรณคดีไทยมาเล่น และมีราคาถูกมากในการรับชมเมื่อเทียบกับมหรสพอื่น ๆ ความน่าสนใจของยี่เกขายล้วนก็คือ การแสดงบทบาททั้งตัวนายและตัวนางที่จะต้องใช้ความสามารถในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก จริตจะกร้านและทำทางให้เหมือนผู้หญิงให้ได้ ยิ่งถ้าผู้ชายนั้นมีจิตใจเป็นหญิงด้วยแล้วก็จะทำให้การสวมบทบาทตัวนางสมจริงมากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนจึงเลือกที่จะสนใจศึกษาถึงการแสดงความเป็นตัวตนและอารมณ์ความปรารถนาทางเพศของนางยี่เกขายโดยผ่านภาพนำเสนอจากหลักฐานทางสังคมและวรรณกรรม รวมทั้งวิพากษ์เรื่องเพศในสังคมไทยที่มาจากมุมมองของชาวบ้านตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนมาถึงการเปลี่ยนแปลงระบบความคิดเรื่องเพศในสังคมไทยยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม แปลก ว่ามีการนำเสนอภาพในลักษณะใดบ้าง ความน่าสนใจของเรื่องนี้ก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางสังคมที่มีต่อการแสดงเพศวิถีของนางยี่เกขายในยุคก่อนและหลังรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม แปลกนั้นมีการนำเสนอในพื้นที่การแสดงอย่างไร

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชามานุษยวิทยา, อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กล่าวถึงการนำเสนอเรื่องเพศในสังคมไทย ผู้เขียนพาเราไปทบทวนว่า ความคิดเรื่องเพศในสังคมไทยมีพัฒนาการอย่างไร โดยแสดงหลักฐานจากโคลงกลอนและบันทึกต่าง ๆ ในอดีตเกี่ยวกับมุมมองเรื่องเพศว่าก่อนสมัย ร. 5 การแบ่งแยกเพศทำได้ยาก เนื่องจากทั้งผู้ชายและหญิงต่างแต่งกายและมีทรงผมคล้ายคลึงกันมาก จนมาถึงสมัย ร. 5 ที่คติหญิงชายเปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงไทยมีการไว้ผมยาว และเด่นชัดมากขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีการแบ่งแยกหญิงชายจาก manners เครื่องแต่งกาย และทรงผมต่าง ๆ พอมาถึงยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ยิ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างเด่นชัดขึ้นไปอีกด้วยเหตุที่ต้องการสร้างความเป็นอารยะจึงต้องทำการปฏิรูปทั้งเรื่องของสรีระร่างกาย การแต่งกาย การปฏิบัติตัว รวมถึงการตั้งชื่อตามเพศอย่างเคร่งครัด ทำให้หญิงชายคล้ายกับถูกจำกัดนิยามอย่างตรงตัวกับชีววิทยาเกี่ยวกับเพศของแต่ละคน ส่วนเรื่องของเพศสภาวะกลับกลายเป็นสิ่งที่ถูกแซ่แข่งจ้องจำไว้มิให้แสดงออก นาฏกรรมอย่างยี่เกที่มีผู้แสดงเป็นชายล้วนจึงเป็นสนามสำคัญที่จะทำความเข้าใจเรื่องการแสดงออกถึงเพศสภาวะของนักแสดงยี่เกว่ามีลักษณะอย่างไร โดยในพื้นที่นาฏกรรมหรือพื้นที่การแสดงในอดีตถูกจัดให้เป็นพื้นที่สำหรับผู้ชายมากความสามารถ เช่น โขน หรือละคร ซึ่งผู้ชายจะมีบทบาทมากกว่าผู้หญิงที่มักเล่นละครในและการเป็นนางรำ

กล่าวถึงละครนอกที่เน้นให้ผู้ชายแสดงนั้นจะมีวิธีเล่นที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการแสดงออกถึงความ เป็นชาย เช่น บทเจรจาหยาบโลน บทวิวาทรุนแรง มีความขบขัน และสามารถนำเอาเรื่องของพระมหากษัตริย์ มาเล่นได้ด้วย จึงเข้าถึงและเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านในเวลาต่อมา ยี่เกชายล้วนก็เป็นนาฏกรรมอีกประเภทหนึ่งที่ผู้ชายในยุคหลังแสดง ซึ่งเป็นนาฏกรรมชาวบ้านที่สืบทอดมาจากละครนอก ในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ละครนอกนั้นไม่เป็นที่นิยมแสดงแล้ว ยี่เกก็อาจเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้ชายจะสามารถใช้พื้นที่ตรงนี้แสดงความสามารถของตนได้ ยี่เกจึงอาจเป็นภาพนำเสนอของละครนอกที่เน้นผู้ชายล้วนแสดงซึ่งสูญหายไปแล้ว กลับฟื้นฟูในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้นมาจนถึงยุคเปลี่ยนผ่านของยี่เกชายล้วนใน ยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ทำให้ผู้คนเริ่มรู้จักยี่เกกันมากขึ้น (หน้า 50) คณะยี่เกที่เป็นที่รู้จักคณะแรก ๆ คือ คณะของพระยาเพชรปานิ เล่นที่ป้อมมหากาฬ

ในเรื่องของพัฒนารียี่เก และการแสดงออกทางเพศของนักแสดงที่ถูกกดทับจากกฎระเบียบของรัฐที่เข้ามาครอบงำในเรื่องของเพศและควบคุมรูปแบบการแสดงที่เน้นการสร้างความเป็นอารยะแบบโลกตะวันตก ทำให้ยี่เกจะต้องทำการปรับตัวขนานใหญ่ เนื่องจากระเบียบของภาครัฐกำหนดว่าการแสดงต่าง ๆ จะต้องใช้นักแสดงให้ตรงกับบทบาททางเพศตามเนื้อเรื่องด้วย ยี่เกชายล้วนที่เคยแสดงทั้งบทบาทเพศชายและบทบาท เพศหญิงมีอันจะต้องเลิกกันไป ด้วยเหตุที่ว่าแสดงทุกครั้งจะต้องขออนุญาตจากทางการด้วย และการจะ ประกอบอาชีพนี้ได้จะต้องสอบผ่านความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์เพื่อจะได้บัตรรับรองการเป็นศิลปินสำหรับ ประกอบอาชีพต่อไป ดัง “การเปลี่ยนยี่เกชายเป็นหญิงเท่านั้นกลับเสริมลักษณะความเป็นหญิงแบบอารยะที่รัฐ หรือจำกัดเฉพาะชนชั้นสูงที่เป็นผู้ชายต้องการชม ความเป็นหญิงที่ใกล้เคียงกับเพศสภาวะที่แท้จริงมากที่สุดกว่า ชมความเป็นหญิงที่ตรงข้ามกับเพศสภาวะของผู้แสดง” (หน้า 70) ทำให้นางยี่เกชายซึ่งอาจเป็นอาชีพของเพศ ทางเลือกทางหนึ่งนั้น ไม่มีพื้นที่ที่จะแสดงความเป็นตัวตนโดยผ่านพื้นที่ทางนาฏกรรมอีกต่อไป ในแง่หนึ่ง นโยบายของรัฐประสบความสำเร็จในการทำให้นาฏกรรมแบบจารีตเดิมที่เน้นชายจริงหญิงล้วนเล่นต้องมีการ ปรับตัว แต่ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นการกดทับพื้นที่ของกลุ่มคนข้ามเพศอย่างเช่นนางยี่เกชาย

ความน่าสนใจต่อไปก็คือ ผู้เขียนพยายามพูดถึงการเรียนรู้เรื่องความแตกต่างทางเพศของคนในสังคม ผ่านนาฏกรรมต่าง ๆ ผมมองว่าเรื่องนี้มีการศึกษาค่อนข้างน้อยในวงวิชาการ (ผมอาจอ่านน้อยมากจนไม่รู้ว่ามี

งานแนวนี้ออกมาบ้างแล้ว) ชวนให้นึกถึงงานศึกษาในกลุ่มศึกษาการเรียนรู้ทางสังคม (schooling) ที่สามารถพบได้ในกลุ่มนักมานุษยวิทยาที่ศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรมและประสบการณ์ (ritual and experience) เช่น งานของ Victor Turner (1969) หรือภาวะเจริญพันธุ์ (coming of age) ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในแง่มุมต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมของสมาชิกในสังคม อย่างงานของ Margaret Mead (1928) รวมถึงงานที่มีอิทธิพลสูงมากอย่างในงานของ Clifford Geertz (1973, 1981) เรื่องนาฏรัฐ (Theatre State) กับ การเรียนรู้บทบาททางอารมณ์และสังคมในงานขึ้นสำคัญของเขาอย่างเรื่องการชนไก่ในบาหลี (Thick Description of the Balinese Cockfight) ที่เสนอว่าการเข้าไปร่วมอยู่ในวงชนชนไก่ทำให้ชาวบาหลีได้เรียนรู้บทบาทต่าง ๆ ทางสังคมของพวกเขา

สำหรับนาฏกรรมอย่างยี่เกขายลั่นก็เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้เรื่องการแสดงออกทางเพศในสังคมไทยได้ด้วยเช่นเดียวกัน ดังที่ผู้เขียนกล่าวว่า “วิธีคิดเรื่องเพศของคนไทยนั้นความจริงแล้วไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดทางตะวันตกเข้ามาจำแนกการศึกษาเรื่องของผู้ชายหญิง คนข้ามเพศสามารถพิจารณาได้จากพื้นฐานการดำเนินชีวิต อย่างเช่นการทำความเข้าใจของคนไทยที่มีต่อพื้นที่ทางนาฏกรรมก็นับว่าเป็นวิธีการเข้าใจเรื่องเพศทางหนึ่งของคนไทยซึ่งมีมาก่อนการจำแนกบทบาทชายหญิง คนข้ามเพศจากฐานความคิดชุดตะวันตกนั่นเอง” (หน้า 136)

เพื่อแสดงให้เห็นประเด็นนี้ชัดขึ้น ผู้เขียนได้ยกเอาวรรณกรรม “ม่านนางรำ” ของชาตบุษย์ นฤดม (2551) ที่นำเสนอภาพแทนสังคมในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อถึงยุครัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม กล่าวถึงนักแสดงยี่เกชายผู้หนึ่งชื่อว่าหวานที่มีความใฝ่ฝันอยากเป็นนางยี่เกขายกริดกรายท่วงท่าเป็นลีลาชีวิต ร่างกายของเธอเป็นชายแต่ใจนั้นเป็นหญิง มีอุดมคติคืออยากเป็นสาวเครือฟ้า นาฏกรรมยี่เกจึงเป็นพื้นที่ให้เธอได้แสดงตัวตนออกมาได้อย่างเต็มที่ ทั้งยังแสดงให้เห็นมิติทางวัฒนธรรมว่าด้วยมุมมองความสวยงามของตัวละครที่ไม่ได้ดูแลเฉพาะรูปร่างหน้าตาเท่านั้น ต้องดูจริตจะกร้านของผู้แสดงที่จะต้องผ่านการคัดเลือกเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทตัวละคร เช่น ในกรณีของหวานนั้น “ครูชื่นสบแววตาของหวาน... เฟ่งมองเห็นถึงความหวานลึกเร้นในแวตาคู่นี้ ครูชื่นบอกตัวเองว่านี่คือนัยน์ตาของหญิงสาวชัด ๆ เพราะยิ่งเฟ่งลึกลงไป ยิ่งยั่ววนร่ายจนใจประหลาดแท้” (หน้า 95)

เมื่อร่างของหวานเจริญวัยมาเป็นนางยี่เกขายเต็มตัวได้แล้ว แสดงให้เห็นว่า “ร่างก็เป็นทั้งพื้นที่แห่งการเป็นภาพนำเสนอความงดงามในโลกแห่งการแสดง และในเวลาเดียวกันร่างก็เป็นพื้นที่การแสดงความเป็นอยู่ของชีวิตตลอดจนอารมณ์ของนางยี่เกในร่างชาย” (หน้า 107) ซึ่งผู้เขียนใช้แนวคิดของ Mary Douglas นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษมาอธิบายในประเด็นนี้ แต่เสียดายว่าไม่ได้นำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์มากกว่านี้ไม่เช่นนั้นคงน่าตื่นตาตื่นใจยิ่งขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะข้อจำกัดของการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก โดยเฉพาะการได้สัมภาษณ์นางยี่เกในยุคดังกล่าวที่ทำได้ยากแล้วในปัจจุบัน

ตัวละครหวานต้องมีจุดจบกับโคกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นจากการที่ยี่เกต้องปรับตัวให้มันักแสดงทั้งชายและหญิง นางยี่เกจึงจำเป็นต้องย้ายวิก หรือ เลิกประกอบอาชีพนี้ไป การกลืนกลายของนโยบายเรื่องเพศผ่านม่านมหรสพถูกสะท้อนออกมาจากวรรณกรรมอย่างชัดเจนว่า “นับตั้งแต่ยี่เกถูกต้องห้ามด้วยเหตุผลต่าง ๆ นานา ทุกคนในวิกชวนขึ้นก็เริ่มขาดรายได้ ขณะที่ทุกคนต่างต้องกินต้องอยู่ สุดท้ายทุกคนจึงเห็นพ้องต้องกันว่าควรหาทางไป ความดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิต ผู้คนในวิกยี่เกจึงเริ่มหายหน้าหายตาไปทีละคนสองคน จนสุดท้ายแทบไม่เหลือใคร” (หน้า 120) อีกทั้งสภาวะทางอารมณ์ความรู้สึกของคนข้ามเพศอย่างนางยี่เกชายถูกสังคมผลิตซ้ำความคิดเรื่องการข้ามเพศเป็นสิ่งผิดไปจากความจริง ดังที่นางยี่เกบางท่านกล่าวว่าสัมา

อาชีพก็เป็นแค่นางยี่เกตอนนี่คงถึงคราวตกอับไม่มียี่เกให้เล่น เราจึงเห็นได้ว่านางยี่เกขายถูกปิดฉากลงในยุคหลังจอมพล ป.

ข้อดีของงานชิ้นนี้คือการนำเอาวรรณกรรมมาสะท้อนให้เราเห็นแง่มุมทางประวัติศาสตร์ที่ในบางครั้งข้อมูลเอกสารหรือข้อมูลภาคสนามมีไม่มากพอให้เราได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม กระนั้น หากนำเอาวรรณกรรมที่พูดถึงในประเด็นเดียวกันมาเสริมเข้าไปเพื่อสนทนาถกเถียงหรือเปรียบเทียบปรากฏการณ์ก็อาจทำให้เรามีความชัดเจนและลุ่มลึกเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของนางยี่เกในอดีตเพิ่มขึ้นได้ อีกทั้ง ข้อมูลเรื่องของการต้องเผชิญหน้ากับนโยบายของรัฐในเรื่องการควบคุมศิลปะการแสดงต่าง ๆ นั้น ยังมีข้อมูลจำกัดจนไม่อาจชี้ชัดไปได้ว่าตกลงแล้วนางยี่เกขายต้องเลิกเล่นไปเพราะนโยบายนี้เป็นหลักจริงหรือไม่ หรือมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่ทำให้พวกเขาต้องเลิกอาชีพนี้ไปทำอย่างอื่น ประเด็นนี้ยังเป็นช่องว่างทางความรู้ที่น่าทำการศึกษาต่อไป

กล่าวถึงประเด็นเรื่องเรือนร่าง ผมรู้สึกเสียดายที่งานชิ้นนี้พาเราไปไม่ถึงแง่มุมเชิงทฤษฎีเรื่องการก่อร่างสร้างตัวตนของนางยี่เกขาย แน่นอนว่าเรื่องนี้ไม่ใช่ความสนใจหลักในงานชิ้นนี้ของผู้เขียน เพราะไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ในแนวทางนี้ เพียงแต่ผมกลับพบว่างานมีความน่าสนใจและมีศักยภาพให้เราได้อ่านต่อไป เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นว่า กระบวนการสร้างความเป็นนางยี่เกในสมัยนั้นเป็นอย่างไร แม้ในงานจะเขียนเรื่องการคัดเลือกนักแสดงไว้บ้างแล้วก็ตาม แต่ถ้าหากมีข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นว่า นางยี่เกขายต้องมีลักษณะอย่างไร การเป็นตัวนางต้องมีสุนทรียะอย่างไร เวลาแสดงต้องใช้วิธีการหรือความคิดในการแสดงออกให้มันอ่อนช้อยงดงามอย่างไร ซึ่งก็คงเป็นงานใหญ่ อาจจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญแนวการละคร, ศิลปกรรม, หรือมานุษยวิทยาไปศึกษาต่อ และในงานชิ้นนี้ก็ยกตัวอย่างพระเอกลิเก ไชยา มิตรชัย มาเป็นตัวเปรียบเทียบกับนางยี่เกขายในอดีต ซึ่งก็ทำให้เห็นภาพชัดขึ้นไปอีก เพราะในงานกล่าวถึงสุนทรียะในการชมนางยี่เกสมัยโบราณว่าผู้ชายจะต้องแสดงให้เหมือนผู้หญิงอย่างสมจริง หรืออาจเป็นยิ่งกว่าผู้หญิงได้ด้วยอีก เป็นต้น

อ่านงานชิ้นนี้จบผมมีประเด็นสนทนามากมายและทำให้เกิดมุมมองต่อเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ดังที่พบว่าในสมัยหลวงพิบูลสงครามเป็นนายกนั้น เขามีนโยบายทางวัฒนธรรมเพื่อจัดการควบคุมมหรสพต่าง ๆ เหมือนที่เราดูหนังเรื่องโหมโรงในอดีต เมื่อลองคิดดูก็มีศิลปะอีกหลายแขนงที่ถูกกลืนกลายหายไปในช่วงเวลาดังกล่าวจำนวนมาก ไม่แน่ว่าหนังใหญ่ โขน หุ่นกระบอกมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไรหรือไม่ คงต้องไปศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

รายการอ้างอิง

- Geertz, Clifford. (1973). *Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books.
- Geertz, Clifford. (1981). *Negara: The Theatre State in 19th Century Bali*. Princeton: Princeton University Press.
- Mead, Margaret. (1928). *Coming of Age in Samoa: A Psychological Study of Primitive Youth for Western Civilization*. USA: William Morrow and Co.
- Turner, Victor. (1996). *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. London: Routledge.

การเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรีเป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ประยุกต์ การท่องเที่ยวและการจัดการโรงแรม อุตสาหกรรมการบริการ พลศึกษาและนันทนาการ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การเสนอบทความเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร มีรายละเอียด หลักเกณฑ์และรูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับ ดังนี้

1. ประเภทบทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ได้แก่ บทความวิชาการและบทความงานวิจัย
2. บทความที่เสนอขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการเสนอพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นและจะไม่นำส่งไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก นับจากวันที่ได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี
3. ความยาวของบทความ 10 – 15 หน้า กระดาษ A4 และกำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 พอยท์
4. การตั้งค่าหน้ากระดาษ A4และกำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 เท่า (Single Space) พร้อมระบุเลขหน้า ตั้งระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้วล่าง 1 นิ้วซ้าย 1 นิ้วและขวา 1 นิ้ว
5. องค์ประกอบของบทความ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง บทคัดย่อ คำหลัก (ภาษาละไม่เกิน 5 คำ) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียน (ชื่อ – สกุล, วุฒิกศศึกษาสูงสุด โดยให้ใส่ต่อจากชื่อผู้เขียน, ตำแหน่งทางวิชาการ- สังกัด โดยให้ใส่ที่เชิงอรรถ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษและส่วนของเนื้อหา
6. หากเป็นงานแปลหรือเรียบเรียงจากภาษาต่างประเทศ ต้องมีหลักฐานการอนุญาตให้ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์
7. ส่วนเนื้อหา ขนาด 14 พอยท์
  - 7.1 บทความวิชาการ
    - ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ตัวหนา ขนาด 18 พอยท์
    - บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ภาษาละไม่เกิน 300 คำ
    - บทนำ (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
    - เนื้อหา (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
    - บทสรุป (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
    - รายการอ้างอิง* (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
  - 7.2 บทความงานวิจัย ขนาด 14 พอยท์
    - ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ตัวหนา ขนาด 18 พอยท์
    - บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ภาษาละไม่เกิน 300 คำ (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
    - บทนำ (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
    - การทบทวนวรรณกรรม (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
    - วิธีการวิจัย (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
    - ผลการวิจัย (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
    - อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
    - รายการอ้างอิง* (ในส่วนหัวข้อความ 16 พอยท์)
8. การอ้างอิง รายการอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบ APA 6th
  - 8.1 การอ้างอิงในเนื้อหา
    - การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ

ตัวอย่าง

---

* รายการอ้างอิง เป็นการบอกรายการแหล่งอ้างอิงที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาของงานเขียน

นิศากร สิงห์เสนี (2550, หน้า 15)

Hanna (2015, pp. 25-26)

- การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ

ตัวอย่าง

(นิศากร สิงห์เสนี, 2550, หน้า 15)

(Hanna, 2015, pp. 25-26)

8.2 รายการอ้างอิง

ตัวอย่าง

หนังสือ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). *ธุรกิจนำเที่ยว*. กรุงเทพฯ: เพรสแอนดีไซน์.

Page, Stephen J. (2015). *Tourism management* (5th ed.). New York: Routledge Taylor & Francis Group.

บทความในเอกสารรายงานการประชุมและสัมมนา

เชษฐธิดา กุศลลาไสยานนท์, วิภาวรรณ จันทร์ประชู, นิจุรา ภูทวี และหรรษา พลอยประเสริฐ. (2557).การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการจัดการของตลาดน้ำดอนหวายจังหวัดนครปฐม. ใน *การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “งานศิลปวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นไทย”* (น. 75-80). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

Abdelrahman, Omer Hassan. (2009). The state of ICT implementation and training at the University of Khartoum Library System (UKLS). In *International conference on academic libraries (ICAL-2009)-vision and role of the future academic libraries* (pp. 77-82). Delhi: University of Delhi.

บทความในวารสาร

จิตารัตน์ ตันนิรัตน์. (2557). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดคลองสวน 100 ปี. *วารสารวิจัย มสค สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 10(2), 91-103.

Liao, Hui-Chuan. (2016). Using automated writing evaluation to reduce grammar errors in writing. *ELT Journal*, 70(3), 308-319.

วิทยานิพนธ์

วรท พิณแพทย. (2553). *แนวทางการพัฒนาการบริการระหว่างการบินในชั้นธุรกิจ สำหรับผู้โดยสารกลุ่มนักธุรกิจชาวไทย กรณีศึกษา บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พะเยา.

Niphawan Samartkit. (2008). *Caregiver role strain and rewards of care giving : a study of caring for traumatic brain injured patients in eastern Thailand* (Doctoral Dissertation). Mahidol University, Bangkok.

เว็บเพจมีผู้แต่งหรือหน่วยงานรับผิดชอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2552). *แผนพัฒนาบุคลากรและกรอบอัตรากำลัง ปี พ.ศ.2553-2557*. สืบค้น 21 ตุลาคม 2559, จาก http://arc.dru.ac.th/th/dirPersonPlan_show.php?pdf=2553-2557.pdf&year=2553%20%BE.%C8.%202557

Mathew, K. Susan, and Baby, M. D. (2012). *Developing Technology Skills for Academic Librarians: A Study Based on the Universities in Kerala, India*. Retrieved October 21, 2016, from <http://unllib.unl.edu/LPP/mathew-baby.htm>

การพิจารณาบทความ

บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

กรุณาส่งแบบเสนอผลงานวิชาการมาทางระบบ THAIJO หากมีข้อสงสัยติดต่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประธมาศ พิสิษฐ์ภักกุล, คุณวรรณยา เฉลยปราชญ์เบอร์โทรศัพท์ 02 549 4965

แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ใน
วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี

เรียน บรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล) .....

(ภาษาอังกฤษ) .....

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

- ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์
☐ ดร. ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

สถาบันหรือหน่วยงานที่สังกัด.....

วุฒิการศึกษา(สูงสุด).....

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ประเภทของผลงานวิชาการ

- ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ
ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

ผลงานนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการเสนอพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นและจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์มทร.ธัญบุรี

.....ลายมือชื่อเจ้าของบทความ

(.....)

วันที่ .....

แบบรับรองบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

เรียน บรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี

ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ อาจารย์ ☐ ดร.

ชื่อ - สกุล .....

สถาบันหรือหน่วยงานที่สังกัด.....

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ของนิสิต ชื่อ -สกุล .....

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่
ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

.....ลายมือชื่อ
(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่ .....